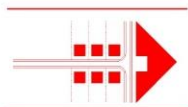

WYKONAWCA:

JAGABUDEX-PROJEKT
UL. MARCELIŃSKA 61/8
60-354 POZNAŃ

ZAMAWIAJĄCY:

GMINA UJŚCIE
PL. WIOSNY LUDÓW 2
64-850 UJŚCIE

**URZĄD MIEJSKI
W UJŚCIU**

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

DO PROJEKTU PLANU OGOLNEGO GMINY UJŚCIE

Ujście, 16 października 2025 r.

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko uwzględnia zmiany w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w wyniku dokonanych uzgodnień i uzyskanych opinii

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

AUTORKA OPRACOWANIA:

Monika Płóciennik
mgr inż. Monika Płóciennik

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	1
I.1. Podstawy formalno-prawne dla sporządzenia opracowania	1
I.2. Cele i zakres opracowania	3
I.3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	3
I.4. Źródła informacji wykorzystane w opracowaniu	3
II. CHARAKTERYSTYKA I UWARUNKOWANIA GMINY	6
II.1. Położenie i charakterystyka obszaru objętego opracowaniem	6
II.1.1. Położenie administracyjne	6
II.1.2. Położenie geograficzne	6
II.1.3. Charakterystyka gminy	6
II.2. Charakterystyka fizjograficzna terenu	7
II.2.1. Klimat lokalny	7
II.2.2. Krajobraz	8
II.2.3. Budowa geologiczna i ukształtowanie terenu	10
II.2.4. Stosunki wodne	13
II.2.5. Warunki glebowe	16
II.2.6. Surowce naturalne	17
II.2.7. Szata roślinna	18
II.2.8. Świat zwierzęcy	19
II.3. Dziedzictwo kulturowe	20
III. OCHRONA PRAWNA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH	28
III.2.1. Ustawowe formy ochrony przyrody na terenie objętym projektem planu ogólnego oraz w jego sąsiedztwie	28
III.2.2. Inne cenne obszary i elementy chronione	40
IV. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM	42
IV.1. Jakość i zagrożenia powietrza atmosferycznego	42
IV.2. Komfort akustyczny i zagrożenie hałasem	45
IV.3. Stan gleb oraz degradacja powierzchni gruntu	47
IV.4. Degradacja i degeneracja szaty roślinnej	48
IV.5. Jakość wód oraz zagrożenia dla nich	49
IV.6. Zagrożenie powodzią	55
IV.7. Pola elektromagnetyczne	56
IV.8. Infrastruktura techniczna	57
IV.9. Infrastruktura transportowa	60
IV.10. Infrastruktura społeczna	61

IV.11. Tereny zamknięte i obszary ograniczonego użytkowania	63
V. ZAWARTOŚĆ, GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	63
V.1. Cele i zawartość projektu planu ogólnego.....	63
V.2. Powiązania planu ogólnego z innymi dokumentami	72
VI. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE, CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOTY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO.....	74
VI.1. Wpływ na warunki klimatyczne i stan higieny atmosfery	74
VI.2. Wpływ na klimat akustyczny	77
VI.3. Oddziaływanie na warunki wodne	79
VI.4. Wpływ na degradację powierzchni gruntu i gleb.....	80
VI.5. Oddziaływanie na szatę roślinną i formy ochrony przyrody, w tym na różnorodność biologiczną ...	82
VI.5.1. Przewidywane znaczące oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000 oraz ich integralność	89
VI.6. Oddziaływanie na krajobraz.....	93
VI.7. Emitowanie pola elektromagnetycznego.....	95
VI.8. Oddziaływanie na ludzi	96
VI.9. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	98
VI.10. Oddziaływanie na zasoby naturalne.....	98
VI.11. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko.....	99
VI.12. Oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, chwilowe, krótko-terminowe, średnioterminowe i stałe.....	99
VI.13. Oddziaływanie skumulowane i znaczące	101
VI.14. Zasięg przestrzenny oddziaływań oraz odwracalność zjawisk	102
VII. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBU W JAKI TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	104
VIII. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO.....	107
IX. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA	

ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	109
X. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	110
XI. ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	111
XII. ANALIZA I OCENA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO.....	112
XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM ORAZ WNIOSKI KOŃCOWE	112
XIV. OŚWIADCZENIE AUTORA O POPRAWNOŚCI PROGNOZY.....	125

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

I. WSTĘP

I.1. Podstawy formalno-prawne dla sporządzenia opracowania

Konieczność sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu planu ogólnego gminy wynika przede wszystkim z zapisów:

- Art. 46, ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹;
- Art. 13, pkt. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym².

Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt planu ogólnego gminy, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z art. 46 ust. 2 ustawy o oś przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest też wymagane w przypadku projektu zmiany dokumentu, o którym mowa w ust. 1. Organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1, oraz projekt zmiany takiego dokumentu, może, po uzgodnieniu z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i art. 58, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli stwierdzi, że realizacja postanowień takiego dokumentu albo jego zmiany nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 oraz w przypadku spełnienia przesłanek wskazanych w art. 48 ust. 1, ust. 3–5 ustawy o oś.

Następnie, organ opracowujący projekt planu ogólnego poddaje go wraz z prognozą opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Organ opracowujący projekt planu ogólnego bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko oraz opinie ww. organów, a także rozpatruje uwagi i wnioski zgłaszane z udziałem społeczeństwa.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko prognoza oddziaływania na środowisko:

- 1) zawiera:
 - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
 - f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,

¹ ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.)

² ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.)

- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;
- 2) określa, analizuje i ocenia:
- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
 - e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne
 - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- 3) przedstawia:
- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
 - b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

W przedmiotowym opracowaniu wykorzystano również wymagania aktów prawnych związanych z ochroną środowiska i innych przepisów odrębnych.

I.2. Cele i zakres opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko sporządzona została dla potrzeb projektu planu ogólnego Gminy Ujście.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej prognozie uzgodniony został, zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹, z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

Główne cele niniejszego opracowania to: (1) scharakteryzowanie obecnego stanu środowiska przyrodniczego i sposobu zagospodarowania terenu gminy; (2) wskazanie negatywnych skutków realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na: poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego; warunki życia i zdrowia ludzi oraz dobra materialne i dobra kultury; (3) prognozowanie zmian omawianego obszaru w przypadku braku realizacji projektu planu ogólnego; (4) analiza projektu planu ogólnego pod kątem spójności z polityką i celami dokumentów strategicznych ustanowionych na szczeblu regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

Z uwagi na liczne powiązania przestrzenno-funkcjonalne prognoza obejmuje obszar całej Gminy Ujście wraz z terenami będącymi w zasięgu potencjalnego oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń ocenianego projektu.

W niniejszej pracy analizie i ocenie poddano projekt planu ogólnego Gminy Ujście wraz z załącznikami graficznymi wykonanymi w skali 1:10 000.

I.3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Na podstawie zebranych materiałów oraz wizji terenowej dokonano: analizy komponentów i cech środowiska przyrodniczego, oceny prawidłowości jego funkcjonowania, oceny stanu funkcjonowania oraz charakterystyki dotychczasowego zainwestowania badanego obszaru. Wnioski wynikające z ww. analiz skonfrontowano z ustaleniami projektu planu ogólnego oraz przepisami prawa ochrony środowiska. Podczas prac nad prognozą wykorzystano metodę indukcyjno-opisową, polegającą na łączeniu w całość informacji o środowisku i jego funkcjonowaniu. Zastosowano również metodę porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Analizowano również dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju.

I.4. Źródła informacji wykorzystane w opracowaniu

Prognozę oddziaływania na środowisko dla projektu planu ogólnego Gminy Ujście sporządzono w oparciu o dostępne materiały archiwalne, publikacje mapowe, a także literaturę specjalistyczną i materiały niepublikowane. W niniejszej pracy wykorzystano następujące materiały:

- 1) Projekt planu ogólnego Gminy Ujście;
- 2) Urząd Miejski w Ujściu. 2025. Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025–2034;

- 3) Urząd Miejski w Ujściu. 2020. Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Ujście na lata 2020–2023 z perspektywą na lata 2024–2027;
- 4) Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu. 2019. Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania. Wielkopolska 2020+ wraz z PZPPOM. Poznań;
- 5) Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. 2020. Strategia rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.;
- 6) EKOSTANARD Pracownia Analiz Środowiskowych. 2020. Program ochrony środowiska Województwa Wielkopolskiego do roku 2030.
- 7) Ministerstwo Gospodarki RP. 2021. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku;
- 8) Ministerstwo Środowiska. 2013. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- 9) KZGW. 2022. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Warszawa;
- 10) Mapa topograficzna w skali 1:10 000;
- 11) Mapa hydrograficzna w skali 1:10 000;
- 12) Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:100 000;
- 13) Mapa Geologiczna Polski, w skali 1:20 000, 2004;
- 14) Przeglądowa mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:300000. Instytut Geologiczny. 1962 r.;
- 15) Przeglądowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:300000. Państwowy Instytut Geologiczny. 1948 r.

Źródło informacji stanowiła również literatura specjalistyczna i materiały niepublikowane, wśród których wyróżnić należy:

- 1) GIOŚ RWMS w Poznaniu. 2020. Stan Środowiska w Województwie Wielkopolskim. Raport 2020;
- 2) WIOŚ Poznań. 2005. Agrochemiczne badania gleb Wielkopolski w latach 2000–2004;
- 3) GIOŚ. Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016–2021;
- 4) PIG. 2023. Klasy jakości wód podziemnych – monitoring jakości wód podziemnych – monitoring operacyjny;
- 5) GIOŚ RWMS Poznań. 2025. Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Wielkopolskim za rok 2024. Poznań;
- 6) Matuszkiewicz W. 2008. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, PWN, Warszawa;
- 7) Matuszkiewicz J. M. 2008. Zespoły leśne Polski. PWN, Warszawa;
- 8) Matuszkiewicz J. M. 2008. Potencjalna roślinność naturalna Polski. IGIPZ PAN, Warszawa;
- 9) Matuszkiewicz J. M. 2008. Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGIPZ PAN, Warszawa;
- 10) Kupidura A., Łuczewski M., Kupidura P. 2011. Wartość krajobrazu. Rozwój przestrzeni obszarów wiejskich. PWN, Warszawa;
- 11) Dobrzańska B., Dobrzański G., Kiełczewski D. 2009. Ochrona środowiska przyrodniczego. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa;

- 12) Garbarczyk H., Garbarczyk M. 2010. Atlas zwierząt chronionych. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa;
- 13) Witkowska-Żuk L. 2008. Atlas roślinności lasów. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa;
- 14) Symonides E. 2008. Ochrona przyrody. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa;
- 15) Wiśniewski J., Gwiazdowicz D.J. 2004. Ochrona przyrody. Wydawnictwo Akademii Rolniczej, Poznań;
- 16) Olaczek R. 1974. Kierunki degeneracji fitocenoz leśnych i metody ich badania. Phytocoenosis. 3.3/4:179–187, Warszawa – Białowieża;
- 17) Richling A., Solona J., Maciasa A., Balona J., Borzyszkowskiego J., Kistowskiego M. 2021 r. Regionalna geografia fizyczna Polski. Poznań;
- 18) Liro A. (red.). 1995. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA. Fundacja IUCN Poland, Warszawa;
- 19) Mirek Z. i In. 2002. Krytyczna lista roślin naczyniowych Polski. Instytut Botaniki PAN im. W. Szafera, Kraków;
- 20) Paczyński B., Pruszkowska M. (red.). 2007. Hydrogeologia regionalna Polski. Tom I. Wody słodkie. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
- 21) Sudnik-Wójcikowska B. 2011. Rośliny synantropijne. MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warszawa;
- 22) Olaczek R. 2008. Skarby przyrody i krajobrazu Polski. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa;
- 23) van Loon G.W., Duffy S.J. 2008. Chemia Środowiska. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa;
- 24) Łukasiewicz A., Łukasiewicz Sz. 2009. Rola i kształtowanie zieleni miejskiej. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań;
- 25) Mynett Maciej. 2008. Żywopłoty. Zakładanie i pielęgnacja. Multico Oficyna Wydawnicza. Warszawa;
- 26) Wolański N. 2008. „Ekologia człowieka. Tom 2.” PWN. Warszawa;
- 27) Macioszyk A. (red.). 2006. Podstawy hydrogeologii stosowanej. PWN, Warszawa;
- 28) Koreleski Krzysztof. 2005. Oddziaływanie napowietrznych linii energetycznych na środowisko człowieka. Nr 2/2005, PAN, Oddział w Krakowie, s. 47–59 Komisja Technicznej Infrastruktury Wsi.
- 29) Departament Obszarów Natura 2000, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. 2011;
- 30) Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków; PTOP Salamandra; W. Żukowski, Z. Celka, Zakład Taksonomii Roślin UAM, Poznań; Zakład Ornitologii PAN, Gdańsk; Departament Ochrony Przyrody MŚ (p. 4.3, 6.1); UNEP-GRID W-wa. 2008. Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 PLH300007 Ostoja Zgierzyńska;
- 31) Ministerstwo Ochrony Środowiska. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, tomy I-IX, wersja elektroniczna ze stron internetowych Ministerstwa Ochrony Środowiska.

Ponadto korzystano z danych Głównego Urzędu Statystycznego, informacji zawartych na stronie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu (<http://poznan.wios.gov.pl/>), Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

(<http://gios.gov.pl/pl/>), z internetowej bazy Rejestru Obszarów Górniczych (<http://baza.pgi.waw.pl/geow/>), a także ze stron internetowych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (<http://www.sejm.gov.pl/prawo/prawo.html>).

Kolejnym źródłem informacji i weryfikacji zebranego materiału była bezpośrednia wizja lokalna terenu Gminy Ujście. Wszystko to pozwoliło na ustalenie użytkowania terenu i rozpoznania aktualnego stanu środowiska w badanym rejonie.

II. CHARAKTERYSTYKA I UWARUNKOWANIA GMINY

II.1. Położenie i charakterystyka obszaru objętego opracowaniem

II.1.1. Położenie administracyjne

Gmina Ujście to Gmina miejsko-wiejska położona w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pilskim, w odległości ok. 60 km od Poznania. Siedzibą Gminy jest miasto Ujście.

II.1.2. Położenie geograficzne

Gmina Ujście według podziału fizyczno-geograficznego Polski Jerzego Kondrackiego i A. Richlinga³ położona jest w obrębie Niziny Środkowoeuropejskiej (31), Podprowincji Pojezierzy Południobałtyckich (314–316), w zasięgu Makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej (315.3), w obrębie Mezoregionów – Kotliny Gorzowskiej (315.33) i Doliny Środkowej Noteci (315.34) oraz w zasięgu Makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego (315.5), w obrębie Mezoregionu Pojezierza Chodzieskiego (315.53).

II.1.3. Charakterystyka gminy

Gmina miejsko-wiejska Ujście położona jest na skraju Doliny Noteci. Jest to gmina o charakterze rolniczym, handlowo-usługowym oraz przemysłowym. Użytki rolne stanowią nieco ponad 60% jej powierzchni, a tereny leśne niecałe 30%. Gmina od północy graniczy z miastem Piła, od wschodu z gminami Kaczory (pow. Pilski) i Chodzież (pow. Chodzieski), od południa z gminą Czarnków (pow. Czarnkowsko-trzcianecki), od zachodu z gminą Trzcianka (pow. Czarnkowsko-trzcianecki).

Gminę tworzy miasto Ujście oraz 16 miejscowości, w tym 8 o statusie sołectwa (Bysзки, Chrustowo, Jabłonowo, Kruszewo, Ługi Ujskie, Mirosław, Nowa Wieś Ujska, Węglewo). Powierzchnia Gminy wynosi w przybliżeniu 12 600 ha (126 km²), co stanowi 9,93% powierzchni powiatu pilskiego. Przez Gminę przebiega droga krajowa nr 11 Kołobrzeg – Poznań – Ostrów Wlkp. – Bytom, droga wojewódzka nr 182 (Międzychód – Wronki – Piotrowo – Czarnków – Ujście) oraz linia kolejowa nr 374 relacji Piła – Ujście – Mirosław – Goraj. Linia ta jest wykorzystywana do przewozów towarowych na odcinku Piła – Mirosław.

Miasto Ujście leży przy drodze ekspresowej nr 11. Oddalone jest 87 km od Poznania i 10 km od Piła. Stanowi lokalny ośrodek handlowy, usługowy oraz przemysłowy (huta szkła). Zróżnicowanie rzeźby terenu ma wpływ na jej walory turystyczne. Pradolina Noteci w okolicach Ujścia cechuje się wysokiej jakości walorami środowiska związanych z obecnością rozległych i malowniczych łąk, pastwisk i zarośli, jednocześnie ciekawa, dobrze

³ za: Regionalna geografia fizyczna Polski, pod redakcją A. Richlinga, J. Solona, A. Maciasa, J. Balona, J. Borzyszkowskiego, M. Kistowskiego, Poznań 2021 r.

widoczna strefa graniczna między lasami, polami uprawnymi, łąkami i obszarami zabudowanymi.

II.2. Charakterystyka fizjograficzna terenu

II.2.1. Klimat lokalny

Gmina Ujście leży w strefie klimatu umiarkowanego, na obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych. Przejściowość ta uwidacznia się głównie zmiennymi stanami pogody, które uwarunkowane są rodzajem napływających mas powietrza. Na omawianym terenie mamy do czynienia z trzema podstawowymi rodzajami mas powietrza: polarnym, arktycznym i zwrotnikowym. W świetle regionalizacji rolniczoklimatycznej R. Gumińskiego obszar Gminy wchodzi w skład dzielnic bydgoskiej i środkowej. Dzielnicą bydgoską jest dzielnicą przejściową pomiędzy pomorską a środkową. Notuje się tu 30–35 dni mroźnych, około 107 dni z przymrozkami i 38–50 dni z pokrywą śnieżną. Opad średnioroczny kształtuje się na poziomie 550 mm, a długość okresu wegetacyjnego określono na 210–215 dni. Orografia terenu sprawia, że w dzielnicy tej wieje dość dużo silnych wiatrów. W okresach bezwietrznej pogody w północnej, dolinnej części Gminy tworzą się zastoiska chłodnego powietrza, występuje zjawisko inwersji termicznej, częściej występują mgły i zamglenia. Dzielnicą środkową jest to obszar o najmniejszym w Polsce opadzie rocznym (poniżej 550 mm). Występuje tu 30–50 dni z mrozem, 100–110 dni z przymrozkami. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 38–60 dni. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 200–220 dni.

Równoleżnikowy układ Doliny Noteci ma wpływ na kierunki wiatrów. W rozkładzie rocznym dominują wiatry z kierunków zachodnich: południowo-zachodniego 21,5% i zachodniego 16,0% i północno-zachodniego (Piła SW–21,5%, W–16%; Chodzież NW–17,4%, SW–16,6%, W–11,0%). W okresach bezwietrznej pogody północna, dolinna część Gminy Ujście jest słabo przewietrzana. Podczas mroźnych i bezchmurnych nocy powstają inwersje termiczne polegające na przemieszczaniu się mas chłodnego powietrza w kierunku dna doliny z wyższych partii terenu. Tworzą się zastoiska chłodnego powietrza. Częściej występują mgły i zamglenia. Powietrze w dolinie charakteryzuje się większą wilgotnością względną niż na wysoczyźnie.

W warunkach klimatu lokalnego obserwuje się pewne różnice pomiędzy użytkowanymi rolniczo obszarami wysoczyzny morenowej a wilgotnymi, zajętymi przez użytki zielone i zadrzewienia oraz dolinami rzek. Te pierwsze charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, małą wilgotnością powietrza i dobrym przewietrzaniem. Mniej korzystnymi lub nawet niekorzystnymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi, częstym występowaniem mgieł, zastoisk chłodnego powietrza i inwersji temperatur oraz zdecydowanie ukierunkowanym przewietrzaniem wyróżniają się dna większych obniżeń dolinnych. Specyficzne warunki klimatu lokalnego mają rozległe tereny leśne.

Tereny zalesione charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi o mniejszych dobowych wahaniami i nieco gorszych warunkach solarnych z uwagi za zacielenie. Są to tereny o powietrzu wzbogaconym w tlen, ozon i olejki eteryczne podnoszące komfort bioklimatyczny.

II.2.2. Krajobraz

Krajobraz Gminy Ujście jest zróżnicowany. Północną i północno-zachodnią część Gminy obejmuje Dolina Środkowej Noteci. Na jej terenie występuje terasa zalewowa doliny Noteci oraz ujściowy odcinek doliny Gwdy. Jest to teren prawie płaski, dno doliny Noteci mieści się w przedziale 50–45 m nad poziomem morza. Dolina Noteci i Gwdy ograniczona jest od południa terasą nadzalewową. Charakterystycznym elementem morfologicznym i krajobrazowym Gminy Ujście jest strefa krawędziowa. Na wschód od miasta Ujście stanowi ją wysoka na 40 do 45 m skarpa, o dużym nachyleniu gęsto porożcinana licznymi dolinami erozyjnymi (jarami). Na zachód od miasta Ujście występują dwa załomy terenu: pomiędzy doliną Noteci a terasą sandrową o wysokości około 20 m oraz pomiędzy terasą sandrową a wysoczyzną morenową o wysokości około 30 m. Południowa część Gminy położona jest na obszarze Pojezierza Chodzieskiego. Jest to teren wysoczyzny morenowej, dennej urozmaiconej licznymi obniżeniami. Wysoczyzna morenowa jest wyniesiona ponad Dolinę Noteci o około 55–60 m. Najwyższy poziom zajmuje terasa sandrowa. Kulminacje przekraczają tu 100 m nad poziomem morza.

Wschodnia część Gminy Ujście oraz północno-zachodnia (bez lasów) objęta jest strefą chronionego krajobrazu „Dolina Noteci”. Objęcie tego obszaru ochroną ma na celu zachowanie walorów krajobrazu przyrodniczego w stanie naturalnym i wprowadzenie ograniczeń, w tym dotyczących lokalizacji na tym obszarze zabudowy mogącej pogorszyć stan środowiska i zdrowia ludzi i wynikających z ustawy o ochronie przyrody i rozporządzenia Wojewody Wielkopolskiego.

Na terenie Gminy Ujście występuje 6 parków i 17 cmentarzy. Są one bardzo ważnym elementem krajobrazu wsi, szczególnie na obszarze gdzie występuje mało lasów i zadrzewień.

II.2.2.1. Audyt krajobrazowy

Na terenie Gminy Ujście wyznaczony został Krajobraz Priorytetowy „Dolina Noteci: Osiek nad Notecią – Walkowice” określony w „Audycie Krajobrazowym Województwa Wielkopolskiego”, przyjętym uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego.

Audyt jest formą bezpośredniej kontroli wybranego obszaru. Zawarty w Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.) reguluje właściwą ochronę krajobrazu.

Zakres audytu krajobrazowego w szczególności określa zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazu, rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu priorytetowego oraz rekomendacje i wnioski dotyczące zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu.

Krajobraz Priorytetowy „Dolina Noteci: Osiek nad Notecią – Walkowice” zlokalizowany jest w północnej części Gminy Ujście. Krajobraz ma długość około 55 km i ciągnie się od Osieka nad Notecią do Walkowic.

Krajobraz tworzy dolina rzeki Noteć, w której występują liczne starorzecza, torfowiska, trzcinowiska, zalewowe łąki, doły potorfowe i łęgi. Na podtapianych fragmentach łąk znajdują się szuwały z trziną pospolitą, mozgą, pałą szerokolistną i wiązówką błotną. Spotkać tu można fragmenty bogatych florystycznie łąk trzęślicowych i inne nieużytkowane rolniczo zbiorowiska roślinne.

W krajobrazie występują cenne obiekty geologiczne i geomorfologiczne, do których zaliczamy doliny rzeczne: Noteci (wykorzystującej dno szerokiej Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej), Gwdy i Łobżonki (odcinki ujściowe), krawędzie rzeczne i terasy pradolinne akumulacyjno-erozyjne. Powierzchnie teras wyższych w wielu miejscach nadbudowują osady eoliczne w postaci wydmy i eolicznych piasków pokrywowych. Ponadto w krajobrazie występują meandry (przede wszystkim meandrująca rzeka Gwda) oraz liczne starorzecza w dolinie Noteci.

W strukturze krajobrazu dominują tereny podmokłe i zabagnione (stanowią około 81% powierzchni). Grunty orne oraz łąki i pastwiska zajmują łącznie około 16% powierzchni. Tereny zabudowane zajmują około 1% powierzchni. Podobny udział mają wody powierzchniowe, na które składa się rzeka Noteć wraz z dopływami, zbiorniki wodne oraz starorzecza. Do prawostronnych dopływów Noteci w krajobrazie zaliczamy rzeki: Glinica, Łomnica (Wrząca Toń), Białośliwka, Krępica i Gwda. Do lewostronnych dopływów Noteci należą: Boleмка, Margoninka, Młynówka Borowska i Kcynka (Kcynianka). Na północnym wschodzie krajobrazu przepływa rzeka Łobżonka, która zasila sąsiadujące z krajobrazem Stawy Ostrówek. Prostopadle do Noteci jest doprowadzona sieć kanałów i rowów odwadniających.

W krajobrazie występują pojedyncze zbiorniki wodne. Największe ich zagęszczenie występuje w południowo-zachodniej części analizowanego obszaru oraz na południe od wsi Dziembówko. Największe powierzchniowo zbiorniki wodne tworzą Stawy Antoniny (233 ha), które zostały wyodrębnione jako osobny krajobraz 6a – sztuczne zbiorniki wodne.

Krajobraz sąsiaduje z:

- 1) Od północy z krajobrazami: 2b (bagiennie-łukowy – głównie bezleśny – z dominacją szuwarów i turzycowisk), 3a (leśny – z przewagą siedlisk borowych), 3b (leśny – z przewagą siedlisk lasowych), 6b (wiejski – z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól orných, łąk i pastwisk), 6c (wiejski z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola), 6d (wiejski – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości), 6g (wiejski – z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim), 7b (mozaikowe – podmiejskie), 8c (podmiejski i osadniczy – miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim), 8d (podmiejski i osadniczy – zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych), 9a (miejski – miejscowości z zachowanym układem historycznym), 10a (wielkomiejski – zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych), 10d (wielkomiejski – wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe), 10f (wielkomiejski – wielkie nekropolie), 14a (komunikacyjny – węzły komunikacyjne i transportowe).
- 2) Od południa z krajobrazami: 2a (bagiennie-łukowy – głównie bezleśny – z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk), 3a (leśny – z przewagą siedlisk borowych), 6a (wiejski – sztuczne zbiorniki wodne), 6c (wiejski z przewagą mozaikowo rozmieszczonych

użytków rolnych, tworzących małe pola), 6d (wiejski – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości), 6e (wiejski – z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk), 6g (wiejski – z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim), 9a (miejski – miejscowości z zachowanym układem historycznym).

- 3) Od wschodu z krajobrazami: 6a (wiejski – sztuczne zbiorniki wodne), 6e (wiejski – z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk).
- 4) Od zachodu z krajobrazami: 3a (leśny – z przewagą siedlisk borowych), 6c (wiejski – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola).

Metryczka Krajobrazu priorytetowego „Dolina Noteci: Osiek nad Notecią – Walkowice”:

- ID: 314;
- KOD: 30-315-34-033;
- NAZWA: DOLINA NOTECI: OSIEK NAD NOTECIĄ–WALKOWICE;
- GRUPA: A – krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka;
- TYP: 2 – bagienno-łąkowe – głównie bezleśne;
- PODTYP: 2a – z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk;
- LOKALIZACJA: gminy: Trzcianka, Czarnków, Ujście, Piła, Kaczory, Chodzież, Miasteczko Krajeńskie, Szamocin, Białośliwie, Wyrzysk, Gołańcz;
- POWIERZCHNIA: 28 169 ha.

II.2.3. Budowa geologiczna i ukształtowanie terenu

Gmina Ujście położona jest na pograniczu dwóch geologicznych jednostek strukturalnych: Wału Pomorsko-Kujawskiego i Niecki Szczecińskiej. Warstwę powierzchniową budują utwory trzeciorzędowe i czwarto rzędowe, plejstoceny i holoceny. W zachodniej części jednostki strukturalnej zwanej Walem Kujawsko-Pomorskim leży Pradolina Noteci. Pradolina Noteci od zlodowacenia środkowopolskiego była szlakiem odpływu wód z północy. Budowę geologiczną rejonu doliny Noteci i Gwdy przedstawia profil geologiczny studni trzeciorzędowej z ul. Poznańskiej w Pile. W profilach studziennych nawiercono utwory trzeciorzędowe. Występują one na różnych głębokościach od 21,2 m p.p.t. w dolinie Gwdy do 69–72 m p.p.t. na wysoczyźnie, stanowią je piaski drobne, ilaste, iły, pyły i węgiel brunatny. Plejstocen na powierzchni reprezentują piaski rzeczne, głębiej piaski fluwioglacjalne. Na podstawie profili można określić, że płynące doliną Gwdy wody wypłukały lodowcowe utwory gliniaste i nagromadziły utwory piaszczyste i żwirowe o grubości kilkudziesięciu metrów. Po glinach lokalnie został bruk z otoczaków. Rieczne utwory piaszczysto-żwirowe przykrywają bezpośrednio iły, pyły i piaski drobne z wkładkami węgla brunatnego pochodzenia mioceńskiego. Powierzchniowe utwory powstały w okresie holocenu. Cechuje je duża zmienność osadów, są to głównie piaski z przewagą drobnych i pylastych, a także pyły i namuły organiczne niesione przez wody rzeki Gwdy i Noteci. W lokalnych obniżeniach powstały torfy. Na terasie nadzalewowej występujące na powierzchni piaski drobne i pylaste są przewiane, lekko zwydmione, głębiej przechodzą one w piaski średnie. Osady rzeczne na dnie pradoliny w wielu miejscach są przykryte osadami

holoceńskimi: namułami organicznymi i torfami. Na wysoczyźnie morenowej występują profile typowe dla plejstocenu, gdzie utwory lodowcowe występują w postaci glin i glin piaszczystych przewarstwione utworami wodnolodowcowymi – piaskami różnoziarnistymi. Na tym obszarze występuje mało utworów holoceńskich, przeważnie jest to warstwa gleby do 0,5 m na utworach plejstocenijskich. Osady holoceńskie większą miąższość mają w obniżeniach terenowych.

Dolina Środkowej Noteci obejmuje północną i północno-zachodnią część Gminy. Znaczną część tego terenu obejmuje terasa zalewowa doliny Noteci oraz ujściowy odcinek doliny Gwdy. Jest to teren prawie płaski, dno doliny Noteci mieści się w przedziale 50–45 m nad poziomem morza. Dolina Noteci i Gwdy ograniczona jest od południa terasą nadzalewową. Charakterystycznym elementem morfologicznym i krajobrazowym Gminy Ujście jest strefa krawędziowa. Na wschód od miasta Ujście stanowi ją wysoka na 40 do 45 m skarpa, o dużym nachyleniu gęsto porożcinana licznymi dolinami erozyjnymi (jarami). Na zachód od miasta Ujście występują dwa załomy terenu: pomiędzy doliną Noteci a terasą sandrową o wysokości około 20 m oraz pomiędzy terasą sandrową a wysoczyzną morenową o wysokości około 30 m. Południowa część Gminy położona jest na obszarze Pojezierza Chodzieskiego. Jest to teren wysoczyzny morenowej, dennej urozmaiconej licznymi obniżeniami. Wysoczyzna morenowa jest wyniesiona ponad Dolinę Noteci o około 55–60 m. Najwyższy poziom zajmuje terasa sandrowa. Kulminacje przekraczają tu 100 m n.p.m. Teren zlokalizowany w osadzie Bronisławki położony jest na wysokości ok. 96 m n.p.m. Natomiast teren przeznaczony pod dwutorową linię elektromagnetyczną 400 kV Piła Krzewina – Plewiska położony jest na wysokości ok. 90–110 m n.p.m.

Dla m.in. Gminy Ujście został opracowany „Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których te ruchy występują dla Powiatu Pilskiego” oraz mapy z lokalizacją osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla poszczególnych arkuszy⁴.

Osuwiska

Na terenie Gminy Ujście występują następujące osuwiska (rejestr osuwisk):

- 1) Nr ewid.: 30-19-074-000001 – Ujście, na zrehabilitowanym fragmencie starych wyrobisk kopalnianych;
- 2) Nr ewid.: 30-19-074-000002 – Ujście, na zrehabilitowanym fragmencie starych wyrobisk kopalnianych;
- 3) Nr ewid.: 30-19-074-000003 – Ujście, na zrehabilitowanym fragmencie starych wyrobisk kopalnianych;
- 4) Nr ewid.: 30-19-074-000004 – Ujście, na zrehabilitowanym fragmencie starych wyrobisk kopalnianych.
- 5) Nr ewid.: 30-19-074-000005 – Ujście, na zrehabilitowanym fragmencie starych wyrobisk kopalnianych;
- 6) Nr ewid.: 30-19-074-000006 – Ujście, na fragmencie starych wyrobisk kopalnianych, poniżej zabudowy os. Górne;

⁴ za: https://bip.powiat.pila.pl/ochrona_srodowiska/rejestr_osuwisk_i_terenow_zagroz/

- 7) Nr ewid.: 30-19-074-000007 – Ujście, na fragmencie starych wyrobisk kopalnianych, poniżej zabudowy os. Górne;
- 8) Nr ewid.: 30-19-074-000008 – Ujście, powyżej zabudowy os. Górnika (Hutnika); przed wojną był w tym rejonie stary cmentarz ewangelicki;
- 9) Nr ewid.: 30-19-074-000009 – Ujście, powyżej Domu Kultury i boiska do koszykówki;
- 10) Nr ewid.: 30-19-074-000010 – Ujście, powyżej Szkoły Podstawowej i w rejonie ul. Podgórznej;
- 11) Nr ewid.: 30-19-074-000011 – Ujście, w rejonie Kalwarii;
- 12) Nr ewid.: 30-19-074-000012 – Ujście, w rejonie Kalwarii i ponad domem parafialnym;
- 13) Nr ewid.: 30-19-074-000013 – Ujście, w rejonie ul. Wojska Polskiego;
- 14) Nr ewid.: 30-19-074-000014 – Ujście, w rejonie ul. Wojska Polskiego;
- 15) Nr ewid.: 30-19-074-000015 – Ujście, w rejonie ul. Wojska Polskiego;
- 16) Nr ewid.: 30-19-074-000016 – Ujście, przy ul. Szpitalnej;
- 17) Nr ewid.: 30-19-075-000017 – Chrustowo, na północ od Chrustowa, w lesie;
- 18) Nr ewid.: 30-19-074-000018 – Ujście, częściowo powyżej os. Górnika (Hutnika).

Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi

W zachodnio-środkowej części Gminy, w rejonie miasta Ujścia (Huta Szkła w Ujściu) i wsi Mirosław występują tereny po eksploatacji piasku. W wyniku eksploatacji złóż powstały wysokie strome zbocza o wysokości kilkudziesięciu metrów, zagrożone procesami osuwiskowymi. Tereny te wymagają w ramach prac rekultywacyjnych odpowiedniego ukształtowania stoku i zabezpieczenia skarpy. Na terenach narażonych na erozję lub zagrożonych procesami osuwiskowymi należy wprowadzić odpowiednie działania zabezpieczające stoki poprzez zalesianie i zakrzewianie. Na południowych stokach można prowadzić gospodarkę sadowniczą.

Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi w Gminie Ujście:

- 1) Nr ewid.: 30-19-074-000001, 30-19-075-000001 – Wilanowiec;
- 2) Nr ewid.: 30-19-074-000002, 30-19-075-000002 – Ujście;
- 3) Nr ewid.: 30-19-074-000003, 30-19-075-000003 – Ujście;
- 4) Nr ewid.: 30-19-074-000004, 30-19-075-000004 – Ujście, Nowa Wieś Ujska;
- 5) Nr ewid.: 30-19-075-000005 – Mirosław;
- 6) Nr ewid.: 30-19-075-000006 – Mirosław;
- 7) Nr ewid.: 30-19-074-000007, 30-19-075-000007 – Chrustowo;
- 8) Nr ewid.: 30-19-075-000008 – Mirosław;
- 9) Nr ewid.: 30-19-075-000009 – Jabłonowo;
- 10) Nr ewid.: 30-19-075-000010 – Jabłonowo;
- 11) Nr ewid.: 30-19-075-000011 – Jabłonowo;
- 12) Nr ewid.: 30-19-075-000012 – Mirosław;
- 13) Nr ewid.: 30-19-075-000013 – Kruszewo;
- 14) Nr ewid.: 30-19-075-000014 – Kruszewo;
- 15) Nr ewid.: 30-19-075-000015 – Kruszewo;
- 16) Nr ewid.: 30-19-075-000016 – Byski.

II.2.4. Stosunki wodne

II.2.4.1. Wody powierzchniowe

Jednolite części wód powierzchniowych

Pod względem hydrograficznym obszar Gminy położony jest w całości w dorzeczu Odry w regionie wodnym Noteci oraz Warty, w pięciu zlewniach rzecznych:

- „Flinta” – PLRW60001018689⁵ (dawniej „Flinta” – PLRW60001718689);
- „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego” – PLRW6000121887379⁶ (dawniej „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego” – PLRW600021188739);
- „Noteć od Dopływu spod Sipior do Gwdy” – PLRW60001618859⁷ (dawniej „Noteć od Kcynki do Gwdy” – PLRW60002418859);
- „Kanał Romanowski” – PLRW600009188749⁸ (dawniej „Kanał Romanowski” – PLRW6000018874);
- „Gwda od Piławy do ujścia” – PLRW6000111886999⁹ (dawniej „Gwda od Piławy do ujścia” – PLRW6000201886999).

Płynąca ze wschodu na zachód Noteć, jej prawobrzeżny dopływ Gwda, która do ujścia płynie swym naturalnym korytem, oraz sieć kanałów i rowów pokrywających dolinę Noteci odwadniają cały obszar Gminy.

Średni roczny stan wody w rzece Noteć wynosi 219 cm, tj. 40,51 m n.p.m. Noteć wyróżnia się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania, charakteryzującym się wyraźnym wysokim stanem wody po roztopach wiosennych (marzec, kwiecień), kiedy występuje często powódź w dolinie Noteci, i mniej regularnym wysokim stanem wody po opadach letnich (czerwiec, lipiec) oraz długim okresem niżówkowym (od sierpnia do października, przedłużającym się nieraz na następne miesiące jesienne i wczesne zimowe).

Przez północną część Gminy przebiega dział wodny IV rzędu, w południowym odcinku Gwdy oraz w obrębie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej linie działów wodnych są bardziej kręte, a ilość bram większa, co świadczy o przeobrażeniu sieci odwodnieniowej. Występują na tym terenie systemy rowów melioracyjnych, kanałów, zastawek. W obrębie pradoliny występują starorzecza, obszary podmokłe i zatorfione. Przez południową część Gminy przebiega dział wodny III rzędu wydzielający zlewnię Noteci od zlewni Warty. Większe ciekі spływają w kierunku Noteci. Gęstość sieci cieków jest nierównomierna, na północ od Noteci występują liczne drobne ciekі i rowy. Na południe od Noteci ilość cieków jest niewielka, są to na ogół ciekі okresowe.

Powierzchnia ogólna wód na terenie Miasta i Gminy Ujścia wynosi 249 ha, co stanowi 1,96% ogólnej powierzchni Miasta i Gminy. Podział wód jest następujący:

- wody stojące – 41 ha,
- wody płynące – 101 ha,
- rowy – 107 ha.

⁵ za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW60001018689>

⁶ za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW6000121887379>

⁷ za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW60001618859>

⁸ za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW600009188749>

⁹ za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW6000111886999>

Obszar wysoczyzny nie ma bezpośredniego odpływu powierzchniowego do Noteci. Występują tu oczka wodne (jeziora i stawy). Największe Jezioro Nowa Wieś Ujska (Węglewo) o powierzchni około 17 ha jest położone na południe od Nowej Wsi Ujskiej. Jest to jezioro płytkie silnie zarastające. Do niego i innych jezior i stawów mają ujście krótkie rowy odwadniające grunty rolne w sąsiedztwie.

Obszary zagrożenia powodzią

Na podstawie map zagrożenia powodziowego¹⁰, ustalono, że na terenie Gminy Ujście, w dolinie rzeki Noteci i Gwdy, występuje:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$);
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$);
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału;
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$);
- obszar narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

II.2.4.2. Wody podziemne

Jednolite części wód podziemnych

Gmina Ujście położona jest w zasięgu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): nr 26 (PLGW600026)¹¹, 34 (PLGW600034)¹², 35 (PLGW600035)¹³, 42 (PLGW600042)¹⁴.

Głębokość zalegania pierwszego poziomu wód podziemnych zależy od budowy geologicznej i ukształtowania terenu, klimatu pór roku i pokrycia terenu roślinnością. Czynniki te decydują o wahaniach I poziomu wodonośnego, jego jakości i możliwości wykorzystania. Ma on duże znaczenia dla rolnictwa i budownictwa. Na terenie wysoczyzny, gdzie od powierzchni terenu występuje gruba warstwa gliny, zaleganie I poziomu wód gruntowych jest nieciągłe. Występuje on pod pierwszą warstwą gliny od kilku do kilkunastu metrów pod powierzchnią terenu. Lokalnie zwierciadło wody może być napięte. Na terenie gdzie występują piaski sandrowe I poziom wód gruntowych jest ciągły, występuje przeważnie pod warstwą piasków gliniastych i jest eksploatowany w studniach kopanych. I poziom wód podziemnych najpłycej występuje na obszarze doliny Noteci i Gwdy, a głębokość jego zalegania zależy od stanu wód w Noteci i Gwdzie. Zalega w obrębie dolin najczęściej do 1 m, a w strefie przydolinnej do 2,0 m p.p.t. Płytkie zaleganie wody gruntowej obserwuje się również w obrębie

¹⁰ za: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPDF

¹¹ za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=GW600026>

¹² za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=GW600034>

¹³ za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=GW600035>

¹⁴ za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=GW600042>

mniejszych dolin rzecznych i cieków (rejon Nowej Wsi Ujskiej, Węglewa, Jabłonowa, Bronisławek i Mirosławia).

Na terenie Gminy Ujście eksploatowane są głównie wody piętra czwartorzędowego. W północnej, dolinnej części Gminy nie ma głębinowych ujęć wody podziemnej. W mieście Ujście istnieją studnie, gdzie warstwa wodonośna występuje na głębokościach od kilku do kilkudziesięciu metrów pod poziomem terenu. Są to wody dolinne nieizolowane od powierzchni ziemi warstwami nieprzepuszczalnymi. Miąższość tych warstw wynosi od 20 do około 40 m, a wydajność od 50–90 m³/h. Mieszkańcy tej części Gminy ujmują wodę ze studni indywidualnych. Na wysoczyźnie morenowej występowanie czwartorzędowych poziomów wodonośnych jest bardziej zróżnicowane. Warstwy wodonośne tworzą głównie piaszczyste utwory interglacialne. Często występuje kilka poziomów wodonośnych. Głębokość zalegania tych poziomów i ich miąższość jest różna w różnych częściach wysoczyzny. W rejonie Mirosławia eksploatowany poziom wodonośny zalega na głębokości około 28–70 m pod poziomem terenu. Miąższość tego poziomu wodonośnego wynosi około 30–40 metrów, a przewidywana wydajność od 37–140 m³/h. W rejonie Kruszewa występuje kilka poziomów wodonośnych. Jeden na głębokości do kilku metrów pod poziomem terenu. Drugi eksploatowany poziom wodonośny zalega na głębokości od około 24 do 28 m p.p.t. i trzeci na głębokości około 50–80 m pod poziomem terenu. Miąższość głębszych warstw wodonośnych jest określona na 20 do 30 m, a ich przewidywana wydajność od 40–60 m³/h. Zwierciadła wody głębszych czwartorzędowych poziomów wodonośnych (II i III) są przeważnie napięte. Lokalnie, w zależności od budowy geologicznej, pomiędzy poziomem wodonośnym czwartorzędowym a trzeciorzędowym mogą pojawiać się okna hydrologiczne.

Poziom wód trzeciorzędowych osiąga zmienne wydajności od 30 do 120 m³/h. Wody piętra trzeciorzędowego są eksploatowane w Jabłonowie. Występują na głębokości 50–73 m pod poziomem terenu. Miąższość tej warstwy wynosi 20–30 m, a przewidywana wydajność od 50–70 m³/h. Wody tej warstwy występują również pod ciśnieniem i ich zwierciadło stabilizuje się na głębokości około 40 m p.p.t. Są to wody subartezyjskie.

Szacunkowe zasoby eksploatowanych wód podziemnych:

- piętra trzeciorzędowego – 62,7 m³/h,
- piętra czwartorzędowego – 521,8 m³/h.

Na terenie Gminy występują trzy Główne Zbiorniki Wód Podziemnych do których należą: GZWP nr 138 „Pradolina Toruń – Eberswalde (Noteć)” – w utworach czwartorzędu (powierzchnia – 2 100 km², typ zbiornika porowego, średnia głębokość – 30 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne – ok. 193 tys. m³/d) oraz GZWP nr 127 „Subzbiornik Złotów – Piła – Strzelce Krajeńskie” – w utworach trzeciorzęd (powierzchnia – 3 876 km², szacunkowe zasoby dyspozycyjne – 269 tys. m³/d) oraz niewielki fragment (w północno-wschodniej części Gminy) GZWP nr 125 „Wałcz – Piła” – w utworach czwartorzędu, zbiornik międzymorenowy (powierzchnia – 1 712 km², typ zbiornika porowego, szacunkowe zasoby dyspozycyjne – ok. 271 tys. m³/d).

Ujęcia wód podziemnych ze strefami ochronnymi

Na terenie Gminy Ujście nie zostały ustanowione strefy ochronne dla ujęć wód podziemnych.

II.2.5. Warunki glebowe

Gmina Ujście posiada bardzo zróżnicowane gleby. Różnorodność występujących gleb świadczy o tym, że pokrywą glebową ukształtowały różne procesy glebotwórcze i zróżnicowane stosunki wodne. Warstwę powierzchniową budują utwory czwartorzędowe, plejstoceny i holoceny. Dolina Gwdy i Noteci zbudowana jest na powierzchni z torfów, gytii i namulów organicznych, na bazie, których powstały gleby torfowe, murszowo-torfowe, murszowo-mineralne i murszowate. W sąsiedztwie rzek występują mady i wiele nieużytków wodnych. Gleby te są użytkowane jako użytki zielone średnie, słabe i bardzo słabe. Terasa nadzalewowa po obu stronach rzeki Gwdy zbudowana jest z drobnoziarnistych piasków rzecznych i namulów organicznych, na których powstały brunatne wyługowane słabo i średnio żyzne. Użytkowane są jako grunty orne lub łąki i pastwiska. Terasa sandrowa zbudowana jest z piasków różnoziarnistych i żwirów, na których powstały gleby bielcowe i pseudobielcowe. Gleby te najczęściej pokryte są lasami. Tereny wysoczyzny morenowej zbudowane są na powierzchni z glin zwałowych i miejscami z piasków gliniastych, na których powstały gleby brunatne właściwe, brunatne wyługowane oraz gleby bielcowe. Są to gleby średnie i dobre, najczęściej III i IV klasy bonitacyjnej, użytkowane jako grunty orne. W obniżeniach terenowych gleby te są użytkowane jako trwałe użytki zielone. Południowo-zachodnia część Gminy znajduje się na piaszczystym stożku sandrowym pokrytym lasem.

Użytki rolne klasy III zajmują w Gminie około 18%, klasy IV około 42% ogółu użytków rolnych. Grunty rolne położone w Dolinie Gwdy i Noteci użytkowane najczęściej jako użytki zielone są narażone w czasie wysokich stanów wody w rzekach na okresowe zalewanie. W dolinie Gwdy i Noteci występują duże powierzchnie gleb murszowatych, które powstały z torfów poprzez ich nadmierne przesuszenie. W okresie długotrwałej suszy gleby te są podatne na erozję wietrzną.

Na terenie wysoczyzny można wyróżnić kilka obszarów o szczególnych wartościach dla produkcji rolnej (wysokiej bonitacji gleb oraz kompleksach glebowych bardzo dobrych i dobrych dla określonych upraw). Największy kompleks, najlepszych gleb występuje w rejonie wsi Jabłonowo, Buki, Jabłonówko. Są to gleby III i IV klasy zaliczone do kompleksu 2 – pszenno-dobre. Stanowią go gleby strukturalne, zwarte, zasobne w składniki pokarmowe i o gorszych stosunkach wodno-powietrznych w okresie niskich opadów. Gleby te przy odpowiednim nawożeniu dają wysokie plony. Drugim z przeważających kompleksów gleb jest kompleks 3 – pszenno-wadliwy. Obejmuje on gleby średnio zwarte i ciężkie, występują w nich okresowe niedobory wilgoci, są wrażliwe na suszę. Następnym jest kompleks 4 – żytni bardzo dobry, wytworzony z gleb lekkich zalegających na zwęższych podłożach. Gleby te są strukturalne, posiadają dobrze wykształcony poziom próchnicy i dobre stosunki wodne. Dobre plony może dać uprawa na tych glebach pszenicy, buraków cukrowych i rzepaku. Drugim co do jakości, obszarem produkcji rolnej jest rejon na zachód od wsi Chrastowo oraz północna i północno-wschodnia część wsi Nowa Wieś Ujska. Występują tu w przewadze gleby kompleksu 4 i mniejszą powierzchnię stanowi kompleks 5. Przy dobrym nawożeniu można uprawiać żyto, ziemniaki, jęczmień, pszenicę, buraki cukrowe i rzepak. Na tym obszarze występują użytki zielone średnie i słabe. Wymagają nawożenia i pielęgnacji. Trzecim obszarem rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest teren w rejonie wsi Mirosławiec. Występują tu grunty rolne zaliczone do kompleksu 3 – pszenno-wadliwego, 5 – żytni dobry i użytki zielone

średnich i słabych. Przy systematycznym i racjonalnym nawożeniu i odpowiedniej uprawie dają dobre plony pszenicy, żyta, jęczmienia ozimego i rzepaku. Na południe od wsi Jabłonowo gleby kasy III są poroździelane gruntami klasy IV, V i VI oraz użytków zielonych średnich. Plony na tych gruntach zależą od ilości i rozkładu opadów atmosferycznych. Gleby te nadają się do uprawy żyta i ziemniaków.

II.2.6. Surowce naturalne

Na terenie Gminy Ujście występują złoża, tereny i obszary górnicze. Według Państwowego Instytutu Geologicznego wynika, iż w Gminie znajduje się obecnie pięć złóż kopalin.

Tabela 1. Złoża występujące na terenie Gminy Ujście

Lp.	Nazwa złoża	Powierzchnia [ha]	Numer złoża	Rodzaj Złoża
1.	Byszki	6,120	6684	torf
2.	Mirosław Ag	20,897	17132	piasek szklarski
3.	Mirosław Ujski	41,733	1559	piaski i żwiry
4.	Mirosław Ujski (zar.)	17,900	6292	piaski i żwiry
5.	Ujście Noteckie II (eksploatacja zaniechana)	21,943	1231	piasek szklarski

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

Tabela 2. Obszary górnicze występujące na terenie Gminy Ujście

Nazwa obszaru górniczego	Numer złoża
Mirosław AG/1	17132

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

Tabela 3. Tereny górnicze występujące na terenie Gminy Ujście

Nazwa terenu górniczego	Numer złoża
Mirosław AG/1	17132

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

II.2.7. Szata roślinna

Według podziału geobotanicznego Polski (J.M. Matuszkiewicz),¹⁵ Gmina Ujście położona jest w następujących jednostkach geobotanicznej regionalizacji Polski: w Prowincji Morza Bałtyckiego, w Prowincji Środkowoeuropejskiej (A–F), w Podprowincji Środkowoeuropejskiej Właściwej (B–F), w Dziale Brandenbursko-Wielkopolskim (B), w Krainie Notecko-Lubuskiej (B.1.), w Okręgu Borów Noteckich (B.1.2.), w Podokręgu Doliny Noteci „Ujście – Sanok” (B.1.2.f)

Dział Brandenbursko-Wielkopolski na tle innych regionów w Polsce charakteryzuje się specyfiką zbiorowisk grądowych, które należą do zespołu *Galio-Carpinetum*. Zbiorowiskiem charakterystycznym dla tego działu jest zespół acydofilnego lasu dębowego *Calamagrostio-Quercetum*. Na obszarze Działu Brandenbursko-Wielkopolskiego dominują dwa typy krajobrazów roślinnych: krajobraz grądowy, który związany jest głównie z obszarami wysoczyzn morenowych lub równin zastoiskowych z gliniastym lub ilastym podłożem, oraz krajobraz borów i borów mieszanych, zajmujący równiny sandrowe oraz tarasy akumulacji rzecznej, szczególnie w pradolinach, z podłożem piaszczystym.

Dominującym typem krajobrazu roślinnego, charakterystycznego dla ww. krain, są grądy, z dużym udziałem łągów jesionowo-wiązowych i borów mieszanych. Mniej liczny jest krajobraz borów mieszanych i grądów odmiany wielkopolsko-kujawskiej.

Biorąc pod uwagę rzeczywiste fitokompleksy krajobrazowe, analizowany obszar należy do krajobrazu rolniczego.

Na obszarze Gminy Ujście potencjalną roślinnością naturalną¹⁶ są następujące typy zbiorowisk leśnych:

- 1) *Carici-elongatae Alnetum*;
- 2) *Salici-Populetum*;
- 3) *Fraxino-Alnetum*;
- 4) *Stellario-Carpinetum* (odmiana uboga);
- 5) *Leucobryo-Pinetum*;
- 6) *Fago-Quercetum*;
- 7) *Querco-Pinetum*;
- 8) *Galio-Carpinetum*, (odmiana uboga);
- 9) *Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum*.

Zróżnicowanie różnorodności biotycznej na obszarze Gminy związane jest głównie z naturalnymi warunkami siedliskowymi i sposobem gospodarowania. Obok gruntów rolnych o małej różnorodności biologicznej występują tu także bogate przyrodniczo ekosystemy: leśne, łąkowe oraz wodne. Na terenie miasta i Gminy Ujście lasy zajmują około 29,2% powierzchni Gminy. Lasy występują w północno-zachodniej, zachodniej i niewielki fragment we wschodniej części Gminy. Do obszarów zieleni urządzonej w Gminie zaliczyć można zieleni parkową i cmentarną, zieleni średnią i wysoką, trawniki oraz zadrzewienia przydrożne. Na terenie Gminy znajdują się zabytki otoczone zielenią. W Gminie jest także kilkanaście cmentarzy (w tym obiekty zabytkowe, objęte ścisłą ochroną konserwatorską), będących skupiskami zieleni wysokiej. Rygorom ochronnym poddawane będą także tereny zieleni, w tym

¹⁵ za: <https://www.igipz.pan.pl/Regiony-geobotaniczne-zgik.html>

¹⁶ za: http://www.igipz.pan.pl/geoeoklimat/roslinnosc/prn_mapa/home_pl.htm

drzewostan parkowy. Zapewnienie ochrony terenów zieleni spoczywa na Gminie. W Gminie niektóre pojedyncze drzewa, aleje, skupiska drzew zostały objęte ochroną prawną poprzez ustanowienie ich pomnikami przyrody.¹⁷

Uprawom rolnym towarzyszą liczne gatunki segetalne, takie jak np. mak polny (*Papaver rhoeas* L.), chaber bławatek (*Centaurea cyanus* L.), rumian polny (*Anthemis arvensis* L.), owies głuchy (*Avena fatua* L.), rumianek pospolity (*Chamomilla recutita* L.) Rauschert, komosa biała (*Chenopodium album* L.), szczaw kędzierzawy (*Rumex crispus* L.), szczaw polny (*Rumex acetosella* L.), ostrożeń polny (*Cirsium arvense* (L.) Scop.), rdest ptasi (*Polygonum aviculare* L.), wyka drobnokwiatowa (*Vicia hirsuta* (L.) S.F. Gray), tobołki polne (*Thlaspi arvense* L.) i inne.

Szlakom komunikacyjnym, obszarom wydeptywanym oraz placom i obszarom zabudowy towarzyszą z kolei liczne gatunki ruderalne takie, jak m.in.: wrotycz pospolity (*Tanacetum vulgare* L.), perz właściwy (*Elymus repens* (L.) Gould), babka zwyczajna (*Plantago major* L.), babka lancetowata (*Plantago lanceolata* L.), sałata kompasowa (*Lactuca serriola* L.), krwawnik pospolity (*Achillea millefolium* L.), tasznik pospolity (*Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik.), wiechlina roczna (*Poa annua* L.), cykoria podróżnik (*Cichorium intybus* L.), bniec biały (*Melandrium album* (Mill.) Garcke), wiesiołek dwuletni (*Oenothera biennis* L.), pasternak zwyczajny (*Pastinaca sativa* L.), stulicha psia (*Descurainia sophia* (L.) Webb ex Prantl), pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica* L.), nawłóć pospolita (*Solidago virgaurea* L.) i inne.

Ważnymi elementami kształtującymi krajobraz Gminy są zadrzewienia przydrożne i zagrodowe, a także zadrzewienia śródpolne. Występują one w różnych formach tj. pojedyncze drzewa, grupy drzew, pasma i aleje. Pełnią one funkcje: ochronną, gospodarczą, a przede wszystkim są łącznikami biocenotycznymi. Pojedyncze drzewa mają duże znaczenie estetyczno-krajobrazowe i biologiczne w krajobrazie wiejskim.

W obrębie zabudowań wiejskich spotyka się liczne drzewa owocowe (śliwy (*Prunus* L.), jabłonie (*Malus* Mill.), wiśnie (*Cerasus* Mill.)). Ponadto w krajobrazie Gminy dominują: topole (*Populus* L.) (topola czarna), robinie (*Robinia* L.), lipy (*Tilia* L.) (m.in. drobnolistna), grusza pospolita (*Pyrus communis* L.), wierzby (*Salix* L.), brzozy (*Betula* L.), klony (*Acer* L.) (zwyczajny, polny i in.) i dęby (*Quercus* L.).

II.2.8. Świat zwierzęcy

Dla obszaru Gminy brak specjalistycznego opracowania faunistycznego. W wyniku gospodarki rolnej wiele z gatunków rodzimych ograniczyło tu swój zakres występowania, a w ich miejsce pojawiły się nowe wprowadzone bądź przypadkowo przywleczone przez człowieka.

Jednakże duże powierzchnie leśne wiążą się z występowaniem wielu gatunków zwierząt łownych. W lasach żyją takie zwierzęta, jak: jelenie (*Cervus elaphus*), daniela (*Dama dama*), sarny (*Capreolus capreolus*), dziki (*Sus scrofa*), zające szaraki (*Lepus europaeus*), króliki dzikie (*Oryctolagus cuniculus*), lisy (*Vulpes vulpes*), borsuki (*Meles meles*), kuny domowe (*Martes foina*) i leśne (*Martes martes*), gronostaje (*Mustela erminea*), jeże (*Erinaceus europaeus*), wiewiórki (*Sciurus vulgaris*) czy ryjówki aksamitne (*Sorex araneus*). Ponadto na

¹⁷ za: Aktualizacja planu ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ujście do roku 2019.

obszarze Gminy spotyka się również jenota (*Nyctereutes procyonoides*) i norkę amerykańską (*Mustela vison*). Ze zwierząt chronionych coraz częściej spotyka się bobra europejskiego (*Castor fiber*). Na polach czy wśród zabudowań bytują gatunki synantropijne.

W Gminie ze względu na obfitość owadów i dogodnie siedliska występują także różne gatunki nietoperzy (*Chiroptera*). Wśród nich potencjalnie mogą występować tutaj¹⁸ takie gatunki, jak: mopek (*Barbastella barbastellus*), nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*), nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*), nocek duży (*Myotis myotis*), nocek Natterera (*Myotis nattereri*), nocek wąsatek (*Myotis mystacinus*), nocek Brandta (*Myotis brandtii*), nocek rudy (*Myotis daubentonii*), mroczek posrebrzany (*Vespertilio murinus*), mroczek pozłocisty (*Eptesicus nilssonii*), mroczek późny (*Eptesicus serotinus*), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), karlik drobny (*Pipistrellus pygmaeus*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), borowiec wielki (*Nyctalus noctula*), borowiaczek (*Nyctalus leisleri*), gacek brunatny (*Plecotus auritus*), gacek szary (*Plecotus austriacus*). Wszystkie krajowe gatunki nietoperzy podlegają ścisłej ochronie gatunkowej.

Licznie występują w Gminie także różnorakie gatunki ptaków jak np. zięba (*Fringilla coelebs*), szpak (*Sturnus vulgaris*), grzywacz (*Columba palumbus*), gęś zbożowa (*Anser fabalis*), gęś białoczelna (*Anser albifrons*), kruk (*Corvus corax*), trznadel (*Emberiza citrinella*), bogatka (*Parus major*), jer (*Fringilla montifringilla*), szczygieł (*Carduelis carduelis*), kwiczoł (*Turdus pilaris*), dymówka (*Hirundo rustica*), myszołów (*Buteo buteo*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), mazurek (*Passer montanus*), żuraw (*Grus grus*), dzwonec (*Chloris chloris*), kaczka krzyżówka, (*Anas platyrhynchos*), sierpówka (*Streptopelia decaocto*), krogulec zwyczajny (*Accipiter nisus*), sroka zwyczajna (*Pica pica*), potrzęsacz (*Emberiza calandra*), błotniak zbożowy (*Circus cyaneus*), pliszka (Motacillidae), kos zwyczajny (*Turdus merula*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), łabędź niemy (*Cygnus olor*), srokosz (*Lanius excubitor*), oknówka zwyczajna (*Delichon urbicum*), wróbel zwyczajny (*Passer domesticus*), gęgawa (*Anser anser*), siewka złota (*Pluvialis apricaria*), kawka zwyczajna (*Corvus monedula*), modraszka zwyczajna (*Cyanistes caeruleus*), jastrząb zwyczajny (*Accipiter gentilis*).

II.3. Dziedzictwo kulturowe

Gmina Ujście posiada wiele wartościowych zabytków. Należą do nich obiekty i obszary objęte rejestrem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz objęte ewidencją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i ochroną na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

Bysзки

- cmentarz katolicki, nr rej.: A-604 z 18.07.1989 r.;
- stopień wodny „Nowe nr 12”, na rzece Noteć, 1896 r. Stobno, gm. Trzcianka, pow. czarnkowsko-trzcieński.

¹⁸ za: 1) Dietz Ch., von Helvesen O., Nill D. 2009. Nietoperze Europy i Afryki północno-zachodniej. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa; 2) Bereszyński A., Kepel A. (red.). 2004. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Tom 6. Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Ministerstwo Środowiska, Warszawa; 3) <http://www.oton.sylaba.pl/index.html>

Chrustowo

- cmentarz katolicki, nr rej.: A-607 z 20.07.1989 r.

Jabłonowo

- cmentarz ewangelicki, pocz. XIX w., nr rej.: A-603 z 18.07.1989 r.;
- zespół pałacowy, XVIII/XIX w., nr rej.: 1495 z 3.12.1973 r. oraz A-385 z 13.01.1981 r.:
 - pałac,
 - oficyna,
 - park;
- zespół folwarczny, 3 ćw. XIX w., nr rej.: A-386 z 13.01.1981 r.:
 - gorzelnia,
 - kuźnia,
 - spichrz,
 - 2 stodoły,
 - obora.

Kruszewo

- kościół par. pw. św. Wojciecha, 1928 -1931 r., nr rej.: A-786 z 31.03.1997 r.;
- cmentarz katolicki, nr rej.: A-608 z 20.07.1989 r.;
- cmentarz ewangelicki, nr rej.: A-609 z 11.05.1989 r.;
- zespół pałacowy, 2 poł. XIX w., nr rej.: 1521 z 31.05.1974 r.:
 - pałac,
 - park, nr rej.: A-423 z 12.03.1982 r.

Ługi Ujskie

- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. MB Różańcowej, 1868 r., nr rej.: A-789 z 30.04.1997 r.;
- dzwonnica, drewn., 1855 r., nr rej.: 58/Wlkp/A z 25.06.2001 r.

Mirosław Ujski

- cmentarz katolicki, nr rej.: A-627 z 27.09.1989 r.;
- park dworski, 2 poł. XIX w., nr rej.: A-426 z 12.03.1982 r.;
- stopień wodny „Nowe nr 12”, na rzece Noteć, 1896 r. Stobno, gm. Trzcianka, pow. czarnkowsko-trzeciecki.

Nowa Wieś Ujska

- cmentarz ewangelicki, nr rej.: A-602 z 18.07.1989 r.

Ujście

- historyczny układ urbanistyczny miasta, XV-XIX w., nr rej.: 593/Wlkp/A z 13.03.2008 r.;
- zespół kościoła par.:
 - kościół pw. św. Mikołaja, 1905-1906 r., nr rej.: A-514 z 14.02.1985 r.,
 - cmentarz przykościelny, nr rej.: A-788 z 22.04.1997 r.;
- park kalwaryjski „Kalwaria Ujska”, 1891 -1908 r., nr rej.: A-787 z 22.04.1997 r.;

- pawilon „Bellevue”, nr rej.: jw.;
- kościół ewangelicki, Stary Rynek, szach., 1850-1952 r., nr rej.: A-769 z 27.11.1995 r.;
- pastarówka, ob. dom mieszkalny, Stary Rynek 9, szach., poł. XIX w., nr rej.: A-598 z 10.05.1989 r.;
- cmentarz katolicki, ul. Staszica, 2 poł. XIX w., nr rej.: A-605 z 19.07.1989 r.;
- ratusz, pl. Wiosny Ludów 2, 1903 r., nr rej.: A-776 z 14.05.1996 r.

Weglewo

- cmentarz ewangelicki, nr rej.: A-606 z 20.07.1989 r.

Wykaz zabytków ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków:

Bronisławki

- zespół dworsko-folwarczny, k. XIX w. pocz. XX w.:
 - dwór z oficyną, 2 poł. XIX w. pocz. XX w.

Byszki

- cmentarz katolicki, 4 ćw. XIX w.;
- stopień wodny „Nowe nr 12”, na rzece Noteć, 1896 r.;
- zespół folwarczny, 2 poł. XIX w. pocz. XX w.

Chrustowo

- cmentarz katolicki, pocz. XX w.;
- cmentarz ewangelicki, poł. XIX w.

Jabłonowo

- cmentarz ewangelicki, pocz. XIX w.;
- zespół pałacowy, XVIII/XIX w.:
 - pałac, k. XVIII w.,
 - oficyna, 1 poł. XIX w.,
 - park, 1820-1850 r.;
- zespół folwarczny, 3 ćw. XIX w.:
 - gorzelnia, 1 poł. XIX w. ok. 1863 r.,
 - kuźnia, 1853 r.,
 - spichlerz, 1868 r.,
 - 2 stodoły, ok. poł. XIX w.,
 - obora, ok. poł. XIX w.,
 - cieleśnik, 2 poł. XIX w.,
 - zabudowa gospodarcza, poł. XIX w.;
- stacja kolejowa „Jabłonowo Wlkp.”, 1912 r.:
 - dworzec,
 - magazyn,
 - szalec z bud. gospodarczym.

Kruszewo

- kościół par. pw. Św. Wojciecha, 1928-1931 r.;
- cmentarz katolicki, 2 poł. XIX w.;
- cmentarz ewangelicki, 2 poł. XIX w.;
- cmentarz choleryczny, 2 poł. XIX w.;
- zespół pałacowy, 2 poł. XIX w.:
 - pałac, ok. 1880 r.,
 - park, XIX w.;
- zespół folwarczny, 2 poł. XIX w.:
 - młyn z zagrodą, pocz. XX w.,
 - dom młynarza, 1912 r.,
 - dom mieszkalny – ośmiorak, 2 poł. XIX w.,
 - dom mieszkalny, 2 poł. XIX w.;
- dom mieszkalny, ul. Parkowa 8, 2 poł. XIX w.;
- stacja kolejowa „Kruszewo Wlkp.”, 1912 r.:
 - dworzec,
 - magazyn,
 - szalec z bud. gospodarczym.

Ługi Ujskie

- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. MB Różańcowej”, 1868 r.;
- dzwonnica, drewn., 1855 r.;
- cmentarz ewangelicki, ob. katolicki, 2 poł. XIX w.

Mirosław Ujski

- cmentarz katolicki, pocz. XX w.;
- cmentarz ewangelicki, 2 poł. XIX w.;
- cmentarz ewangelicki Wilanowiec, 2 poł. XIX w.;
- park dworski, 2 poł. XIX w.;
- stopień wodny „Nowe nr 12”, na rzece Noteć, 1896 r. Stobno, gm. Trzcianka, pow. czarnkowsko-trzeciecki;
- stacja kolejowa „Miroslaw Ujski”, 1913 r.:
 - dworzec,
 - magazyn,
 - szalec z bud. gospodarczym.

Nowa Wieś Ujska

- cmentarz ewangelicki, XIX i XX w.;
- cmentarz ewangelicki, 2 poł. XIX w.;
- cmentarz katolicki, ok. 1903 r.;
- zespół folwarczny, 2 poł. XIX w.:
 - obora, 2 poł. XIX w.;
- dom nr 12, 1 poł. XIX w.;

- dom nr 72,1 poł. XIX w.;
- dom nr 73, poł. XIX w.

Ujście

- zespół kościoła par.:
 - kościół pw. św. Mikołaja, 1905-1906 r.,
 - cmentarz przykościelny, XV w.;
- park kalwaryjski „Kalwaria Ujska”, 1891-1908 r.;
- pawilon „Bellevue”, pocz. XX w.;
- kościół ewangelicki, Stary Rynek, szach., 1850-1952 r.;
- pastorówka, ob. dom mieszkalny, Stary Rynek 4, szach., poł. XIX;
- cmentarz katolicki, ul. Staszica, 2 poł. XIX w.;
- cmentarz ewangelicki, ul. Czarnkowska, k. XIX w.;
- cmentarz żydowski, ul. Czarnkowska, XVIII/XIX w.;
- ratusz, pl. Wiosny Ludów 2, 1903 r.;
- zespół huta szkła „Ujście”, 1809 r.:
 - bud. Mieszkalny, 1820 r.,
 - bud. Mieszkalny nr 2, 1820 r.,
 - hala wanien, 1939 r., 1947 r., 1974-1975 r.;
- dom, ul. Rybacka 2,1 poł. XIX w.;
- dom, ul. Sienkiewicza 6,1 poł. XIX w.;
- dom, ul. Sienkiewicza 11,1 poł. XIX w.;
- dom, ul. Sienkiewicza 15,1 poł. XIX w.;
- dom, ul. Sienkiewicza 16,1 poł. XIX w.;
- dom. ul. Czarnkowska 3,1 poł. XIX w.;
- dom. ul. Czarnkowska 9,1 poł. XIX w.;
- dom. ul. Czarnkowska 13,1 poł. XIX w.;
- dom. ul. Czarnkowska 21A, 1 poł. XIX w.;
- stacja kolejowa „Ujście Noteckie”, 1913 r.:
 - bud. mieszkalny,
 - magazyn,
 - szalet z bud. gospodarczym,
 - most kolejowy, linia kolej. Bzowo – Goraj – Piła km 32,4,
 - most kolejowy, ul. Pilska.

Węglewo

- cmentarz ewangelicki, poł. XIX w.

Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków:

Gmina Ujście

1. BYSZKI, ob. AZP 38-26/1;
2. BYSZKI, ob. AZP 38-26/2;

3. BYSZKI, ob. AZP 38-26/3;
4. BYSZKI, ob. AZP 38-26/7;
5. BYSZKI, ob. AZP 38-26/8;
6. BYSZKI, ob. AZP 38-26/9;
7. BYSZKI, ob. AZP 38-26/10;
8. BYSZKI, ob. AZP 38-26/12;
9. BYSZKI, ob. AZP 38-26/13;
10. BYSZKI, ob. AZP 38-26/36;
11. BYSZKI, ob. AZP 38-26/37;
12. BYSZKI, ob. AZP 38-26/38;
13. BYSZKI, ob. AZP 38-26/74;
14. BYSZKI, ob. AZP 38-26/49;
15. BYSZKI, ob. AZP 38-26/71;
16. BYSZKI, ob. AZP 38-26/77;
17. ŁUGI UJSKIE, ob. AZP 38-26/59;
18. ŁUGI UJSKIE, ob. AZP 38-26/60;
19. ŁUGI UJSKIE, ob. AZP 38-26/75;
20. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/2;
21. UJŚCIE, ob. AZP 39-25/10;
22. UJŚCIE, ob. AZP 39-25/11;
23. ŁUGI UJSKIE, ob. AZP 38-25/46;
24. ŁUGI UJSKIE, ob. AZP 38-25/48;
25. ŁUGI UJSKIE, ob. AZP 38-25/49;
26. ŁUGI UJSKIE, ob. AZP 38-25/45;
27. ŁUGI UJSKIE, ob. AZP 38-25/ 56;
28. STOBNO, ob. AZP 38-25/21;
29. STOBNO, ob. AZP 38-25/ 22;
30. ŁUGI UJSKIE, ob. AZP 38-25/58;
31. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/ 68;
32. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/ 69;
33. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/70;
34. UJŚCIE, ob. AZP 39-26/4;
35. UJŚCIE, ob. AZP 39-26/5;
36. UJŚCIE, ob. AZP 39-26/9;
37. CHRUSTOWO, ob. AZP 39-26/61;
38. CHRUSTOWO, ob. AZP 39-26/62 ;
39. CHRUSTOWO, ob. AZP 39-26/63;
40. CHRUSTOWO, ob. AZP 39-26/55;
41. CHRUSTOWO, ob. AZP 39-26/66;
42. CHRUSTOWO, ob. AZP 39-26/68;
43. CHRUSTOWO, ob. AZP 39-26/64;
44. CHRUSTOWO, ob. AZP 39-26/65;
45. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/38;
46. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/39;

47. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/97;
48. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/40;
49. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/41;
50. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/42;
51. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/28;
52. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/29;
53. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-25/17;
54. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-25/94;
55. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/33;
56. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/34;
57. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/12;
58. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/14;
59. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/79;
60. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/58;
61. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/60;
62. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/82;
63. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/51;
64. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/52;
65. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/83;
66. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/49;
67. MIROSŁAW UJSKI, ob. AZP 39-25/50;
68. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-25/23;
69. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-25/24;
70. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-25/92;
71. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/44;
72. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/46;
73. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/48;
74. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/37;
75. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/38;
76. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/ 74;
77. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/29;
78. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/30;
79. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/31;
80. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/90;
81. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/89;
82. JABŁONOWO, ob. AZP 39-25/25;
83. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/43;
84. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/44;
85. NOWA WIEŚ UJSKA, ob. AZP 39-26/45;
86. JABŁONOWO, ob. AZP 40-25/3;
87. JABŁONOWO, ob. AZP 40-25/6;
88. JABŁONOWO, ob. AZP 40-25/13;
89. JABŁONOWO, ob. AZP 40-25/161;
90. JABŁONOWO, ob. AZP 40-25/8;

91. JABŁONOWO, ob. AZP 40-25/7;
92. WĘGLEWO, ob. AZP 40-25/26;
93. WĘGLEWO, ob. AZP 40-25/155;
94. WĘGLEWO, ob. AZP 40-25/157;
95. WĘGLEWO, ob. AZP 40-25/23;
96. JABŁONOWO, ob. AZP 40-25/24;
97. WĘGLEWO, ob. AZP 40-25/153;
98. WĘGLEWO, ob. AZP 40-25/28;
99. WĘGLEWO, ob. AZP 40-25/146;
100. WĘGLEWO, ob. AZP 40-25/152;
101. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/39;
102. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/41;
103. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/48;
104. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/119;
105. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/122;
106. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/123;
107. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/72;
108. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/76;
109. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/144;
110. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/53;
111. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/54;
112. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/55;
113. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/58;
114. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/64;
115. KRUSZEWO, Ob. AZP 40-25/165;
116. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/ 88;
117. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/126;
118. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/129;
119. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/84;
120. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/108;
121. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/113;
122. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/79;
123. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/81;
124. KRUSZEWO, ob. AZP 40-25/85;
125. KRUSZEWO, ob. AZP 41-25/2;
126. KRUSZEWO, ob. AZP 41-25/3;
127. KRUSZEWO, ob. AZP 41-25/1;
128. KRUSZEWO, ob. AZP 41-25/101;
129. MIROSŁAW UJSKI, stan. 2, ob. AZP 38-25/32;
130. ŁUGI UJSKIE, stan. 6, ob. AZP 38-25/43;
131. ŁUGI UJSKIE, stan. 7, ob. AZP 38-25/57;
132. MIROSŁAW UJSKI, stan. 1, ob. AZP 39-25/1;
133. NOWA WIEŚ UJSKA, stan. 30, ob. AZP 39-26/48;
134. WĘGLEWO, stan. 2, ob. AZP 40-25/29;

135. KRUSZEWO, stan. 60, ob. AZP 40-25/94;
136. CHRUSTOWO, stan. 21, ob. AZP 39-26/97.

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu – Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Delegatura w Pile

III. Ochrona prawna zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych

III.2.1. Ustawowe formy ochrony przyrody na terenie objętym projektem planu ogólnego oraz w jego sąsiedztwie

Obszary najcenniejsze pod względem przyrodniczym i krajobrazowym objęte zostały formą ochrony przyrody w postaci obszarów Natura 2000. Są to Obszary Specjalnej Ochrony: „Nadnoteckie Łęgi” (PLB300003), „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (PLB300001), „Puszcza nad Gwdą” (PLB300012) oraz Specjalne Obszary Ochrony: „Dolina Noteci” (PLH300004), „Ostoja Pilska” (PLH300045). Ponadto na terenie Gminy położony jest Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Noteci”. Do innych cennych obiektów przyrodniczych objętych ochroną zaliczyć można Pomniki Przyrody.

Obszar Natura 2000 „Nadnoteckie Łęgi” PLB300003 zajmuje powierzchnię 16 058,1 ha. Część doliny Noteci między miejscowością Wieleń a ujściem Gwdy. Pokrywają ją łąki zalewowe, torfowiska niskie, pośród których występują kanały i rowy odwadniające, niegdysiejsze koryta rzeczne oraz wypełnione wodą doły potorfowe. Część terenu jest porośnięta krzewami i drzewami. Łąki są intensywnie użytkowane. Ostoja ptasia o randze europejskiej E 33. Występują co najmniej 23 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 7–9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) podróżniczka (PCK) i kulika wielkiego (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występują bąk (PCK), bocian biały, dziwonina i derkacz. W okresie wędrownym gęś zbożowa występuje w koncentracjach <3000 osobników (C7). Jedno z nielicznych w Polsce (istniejące do 1951) stanowisko kaldejski dziewięciornikowatej (*Caldesia parnassifolia* (L.) Parl.).

Przedmiotami ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków „Nadnoteckie Łęgi” PLB300003 są następujące gatunki ptaków: gęś białoczelna (*Anser albifrons*), gęś zbożowa (*Anser fabalis*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), derkacz (*Crex crex*), żuraw (*Grus grus*), rycyk (*Limosa limosa*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), kulik wielki (*Numenius arquata*), siewka złota (*Pluvialis apricaria*), czajka pospolita (*Vanellus vanellus*).

Dla tego obszaru został ustanowiony Plan zadań ochronnych ustanowionych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nadnoteckie Łęgi, PLH3000003 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r., poz. 4760).

Obszar Natura 2000 „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” PLB300001 zajmuje powierzchnię 32 672,1 ha. Obszar obejmuje pradolinę rzeczną o zmiennej szerokości od 2 do 8 km, która ma tu przebieg równoleżnikowy. Od północy obszar graniczy z wysoczyzną Pojezierza Krajeńskiego – maksymalne deniwelacje pomiędzy dnem doliny a skrajem wysoczyzny dochodzą tu do 140 m. Od południa pradolina jest ograniczona piaszczystym Tarasem Szamocińskim, zajęтым w znacznej mierze przez lasy, stykającym się z krawędzią

Pojezierza Chodzieskiego. Znaczne części pradoliny zostały zmeliorowane i prowadzona jest na nich gospodarka łkowa. W kilku miejscach pradoliny założono stawy rybne, na których prowadzona jest intensywna hodowla ryb – stawy Antoniny, Smogulec, Ostrówek, Występ i Ślesin. Zachodnia część pradoliny, objęta przez obszar, jest obecnie doliną Noteci. Część wschodnia jest doliną żeglownego Kanału Bydgoskiego, wybudowanego w końcu XVIII w., łączącego dorzecza Odry i Wisły. Teren w 83% pokryty jest przez siedliska łkowe i zaroślowe, 6% stanowią siedliska rolnicze, 4% zajmują lasy liściaste, 1% lasy iglaste. Wody śródlądowe stanowią 5% obszaru. W obrębie obszaru znajdują się 2 ostoje ptaków o randze europejskiej:

- Stawy Ostrówek i Smogulec (E37);
- Stawy Ślesin i Występ (E38).

Występuje tu co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej – w tym 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK): zimorodek zwyczajny (*Alcedo atthis*), orlik krzykliwy (*Clanga pomarina*), bąk (*Botaurus stellaris*), rybitwa czarna (*Chlidonias niger*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), błotniak łkowy (*Circus pygargus*), derkacz (*Crex crex*), łabędź czarnodzioby (*Cygnus columbianus*), żuraw (*Grus grus*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), bączek (*Ixobrychus minutus*), gąsiorek (*Lanius collurio*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), kania czarna (*Milvus migrans*), kania ruda (*Milvus milvus*), siewka złota (*Pluvialis apricaria*), kureczka zielonka (*Zapornia parva*). W okresie lęgowym obszar zasiedla około 10% populacji krajowej podróżniczka (PCK); co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik (PCK) i kania czarna (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności występują kania ruda i błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego łabędzia czarnodziobego; stosunkowo duże koncentracje osiąga siewka złota.

Przedmiotami ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” PLB300001 są: czapla biała (*Egretta alba*), łabędź czarnodzioby (*Cygnus bewickii*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), kania czarna (*Milvus migrans*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), derkacz (*Crex crex*), żuraw (*Grus grus*), siewka złota (*Pluvialis apricaria*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), łabędź niemy (*Cygnus olor*), gęś zbożowa (*Anser fabalis*), gęś białoczelna (*Anser albifrons*), krakwa (*Anas strepera*), płaskonos (*Anas clypeata*), łyska (*Fulica atra*), czajka (*Vanellus vanellus*), rycyk (*Limosa limosa*), kulik wielki (*Numenius arquata*), dziwonia (*Carpodacus erythrurus*).

Dla tego obszaru nie został ustanowiony Plan zadań ochronnych.

Obszar Natura 2000 „Puszcza nad Gwdą” PLB300012 zajmuje powierzchnię 77 678,9 ha. Ostoja znajduje się w południowej części Pojezierza Południowopomorskiego. Położona jest w czterech mezoregionach w większości na pojezierzu Wałeckim, Równinie Wałeckiej i Dolinie Gwdy. Tylko jej południowy fragment znajduje się w Dolinie środkowej Noteci. Obszar ostoi to rozległy kompleks leśny (bory sosnowe, a na dnie i zboczach dolin – lasy liściaste i mieszane). Rzeźba terenu jest pogłaczalna, silnie urozmaicona. Wokół jezior (głównie eutroficznych, ale również dystroficznych z cennymi gatunkami i zbiorowiskami roślinnymi) o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu ha, utrzymują się rozległe torfowiska niskie, przejściowe i wysokie oraz tereny podmokłe. Swoje źródła ma tu również kila rzek. W obrębie ostoi znajdują się także połacie łąk kośnych; pola orne mają niewielki udział powierzchniowy. Na terenie ostoi zachowały się umocnienia Wału Pomorskiego z lat 1934–1945 (Nadarzyce,

Szwecja, Jastrowie) – potencjalne zimowiska nietoperzy. W granicach obszaru występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym:

- 21 to gatunki lęgowe bądź prawdopodobnie lęgowe;
- co najmniej 10 to gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

Przedmiotami ochrony w obszarze „Puszcza nad Gwdą” PLB300012 wg aktualnego SDF obszaru są następujące gatunki z załącznika I Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE: włośchatka (*Aegolius funereus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), puchacz (*Bubo bubo*), lelek (*Caprimulgus europaeus*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), muchołówka mała (*Ficedula parva*), żuraw (*Grus grus*), lerka (*Lullula arborea*), kania czarna (*Milvus migrans*), kania ruda (*Milvus milvus*), rybołów (*Pandion haliaetus*), bielik (*Haliaeetus albicilla*) oraz gatunki migrujące regularnie występujące w obszarze, nie wymienione w Załączniku nr I Dyrektywy Rady 79/09/EWG: gągoł (*Bucephala clangula*), nurogęś (*Mergus merganser*).

Dla tego obszaru został ustanowiony Plan zadań ochronnych ustanowionych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 9 czerwca 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza nad Gwdą PLH3000003 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r., poz. 4387).

Obszar Natura 2000 „Dolina Noteci” PLH300004 zajmuje powierzchnię 50 532 ha. Obszar obejmuje fragment doliny Noteci między miejscowością Wieleń a Bydgoszczą. Obszar w większości położony jest na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci i obejmuje 4 rezerваты przyrody: Czapliniec Kuźnicki, Łąki Ślesińskie, Kruszyn, Skarpy Ślesińskie. Obszar jest w dużej części zajęty przez torfowiska niskie, z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk, z enklawami zakrzewień i zadrzewień. Na zboczach doliny znajdują się płaty muraw kserotermicznych. W okolicach Goraja, Pianówki i Góry oraz Ślesina występują kompleksy buczyn i dąbrów, w tym m.in. siedlisk przyrodniczych: ciepłolubnej dąbrowy i mieszanych lasów zboczowych. Teren przecinają kanały i rowy odwadniające. Liczne są starorzecza i wypełnione wodą doły potorfowe. Miejscami występują rozległe płaty łągów. Łąki są intensywnie użytkowane. Można tu zaobserwować m.in.: zimorodka zwyczajnego (*Alcedo atthis*), świergotka polnego (*Anthus campestris*), orlika krzykliwego (*Clanga pomarina*), bąka (*Botaurus stellaris*), rybitwę czarną (*Chlidonias niger*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), błotniaka stawowego (*Circus aeruginosus*), błotniaka łąkowego (*Circus pygargus*), derkacza (*Crex crex*), dzięcioła czarnego (*Dryocopus martius*), dubelta (*Gallinago media*), żurawia (*Grus grus*), bielika (*Haliaeetus albicilla*), bączka (*Ixobrychus minutus*), gąsiorka (*Lanius collurio*), podróżniczka (*Luscinia svecica*), kanię brunatną (*Milvus migrans*), kanię rudą (*Milvus milvus*), kureczkę zielonką (*Zapornia parva*), kureczkę nakrapianą (*Porzana porzana*). Teren w 80% pokryty jest przez łąki i pastwiska, 6% stanowią grunty orne, 6% zajmują też lasy liściaste, 1% lasy iglaste. Zbiorniki wodne stanowią 3% obszaru.

Przedmiotami ochrony specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Dolina Noteci” PLH300004, zgodnie z załącznikiem nr 3 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Dolina Noteci” (PLH300004) (Dz. U. z 2018 r. poz. 1521), są następujące siedliska przyrodnicze:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*;

- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodion rubri* p.p. i *Bidention* p.p.;
- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio Callunion*, *Calluno-Arctostaphylian*);
- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco- Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis* *Festucion pallentis*);
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletaria sepium*);
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fageum*);
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*);
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*);
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*);
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe;
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*);
- 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*).

Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe to: batalion (*Calidris pugnax*), bączek (*Ixobrychus minutus*), bąk (*Botaurus stellaris*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), błotniak łąkowy (*Circus pygargus*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), bołń (*Aspius aspius*), bóbr europejski (*Castor fiber*), czerwonończyk fioletek (*Lycaena helle*), derkacz (*Crex crex*), dubelt (*Gallinago media*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), gąsiorek (*Lanius collurio*), gęś białoczelna (*Anser albifrons*), głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*), jarzębatka (*Currucanisor*), kania czarna (*Milvus milvus*), kania ruda (*Milvus milvus*), kropiatka (*Porzana porzana*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), łabędź czarnodzioby (*Cygnus columbianus*), łątka turzycowa (*Coenagrion ornatum*), orlik krzykliwy (*Clanga pomarina*), ortolan (*Emberiza hortulana*), piskorz (*Misgurnus fossilis*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), rybitwa czarna (*Chlidonias niger*), świergotek polny (*Anthus campestris*), wydra (*Lutra lutra*), zielonka (*Zapornia parva*), zimorodek (*Alcedo atthis*), żuraw (*Grus grus*).

Ważne dla Europy gatunki roślin z Zał. II Dyr. siedliskowej, w tym gatunki priorytetowe to: starodub łąkowy (*Ostericum palustre*).

Obszar obejmuje bogatą mozaikę siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (16 rodzajów), z priorytetowymi lasami łęgowymi i dobrze zachowanymi kompleksami łąkowymi, choć łącznie zajmują one poniżej 20% powierzchni obszaru. Notowano tu też 8 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W okolicach Nakła na początku XX w. występowała bogata populacja łątki ozdobnej (*Coenagrion ornatum*). Rekomenduje się jego restytucję na tym terenie. Obszar częściowo pokrywa się z ważną ostoja ptasią o randze europejskiej E-33. Ostoja jest też ważnym korytarzem ekologicznym o randze międzynarodowej.

Celem ochrony jest zachowanie siedlisk przyrodniczych i występujących na ich terenie gatunków roślin i zwierząt.

Dla tego obszaru został ustanowiony Plan zadań ochronnych ustanowionych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 24 listopada 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Noteci, PLH300004 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r., poz. 7256 ze zm.).

Obszar Natura 2000 „Ostoja Pilska” PLH300045 zajmuje powierzchnię 3 068,6 ha. Ostoja Pilska jest obszarem położonym w północnej Wielkopolsce, niedaleko Piły. W większości usytuowana jest w obrębie południowej części Doliny Gwdy, fragmentami wkracza na Równinę Wałecką, Pojezierze Krajeńskie i Dolinę Środkowej Noteci. Ostoję Pilską można podzielić na dziewięć obszarów:

- 1) Rynnę Jezior Kuźnickich;
- 2) Rynnę jezior Okoniowe – Płotki – Jeleniowe – Bagienne;
- 3) Łęgi i grądy nad Gwdą poniżej Dobrzycy;
- 4) Obszar pomiędzy Jeziorem Wapińskim i jeziorem Kleszczynek a Jeziorem Czarnym k. Jeziorek;
- 5) Rezerwat Torfowisko Kaczory oraz Jezioro Czarne k. Kaczor;
- 6) Meandry i starorzecza Gwdy poniżej Motylewa;
- 7) Obszar wydm śródlądowych i Jezioro Leśne (Stobieńskie);
- 8) Kwaśne dąbrowy Zawada – Koszyce;
- 9) Kwaśne dąbrowy i grądy w Kalinie.

Cechą ostoi Pilskiej jest występowanie cennych siedlisk hydrogenicznych i leśnych, niedostatecznie reprezentowane w pozostałej części regionu Wielkopolski. Obszar stanowi jeden z bogatszych obszarów Zachodniej Polski pod względem liczby typów siedlisk Natura 2000. Licznie występują tu rzadkie i zagrożone w skali regionu i kraju gatunki, w tym wiele podlegających ochronie prawnej.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Ostoja Pilska” PLH300045 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2290) przedmiotami ochrony specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Pilska PLH300045 są następujące siedliska przyrodnicze:

- 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*);
- 3140 Twardowodne oligo i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charactera* spp.);
- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*;
- 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne;
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodium rubri* p.p. i *Bidentation* p.p.;
- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*);
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*);
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*);
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe);

- 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji;
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*);
- 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*;
- 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*);
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*);
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*);
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*);
- 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne;
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe;
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*);
- 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*).

Na terenie z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe występują: bąk (*Botaurus stellaris*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), puchacz (*Bubo bubo*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), mopek (*Barbastella barbastellus*), nocek Bechsteina (*Myotis bechsteini*), bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra (*Lutra*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), boleń (*Leuciscus aspius*), trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*), zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*), czerwonończyk nieparek (*Lycaena dispar*). Ważne dla Europy gatunki roślin to: sierpowiec błyszczący (*Drepanocladus vernicosus* (Mitt.) Warnst.), lipiennik Loesela (*Liparis loeselii* (L.) Rich.).

Dla tego obszaru został ustanowiony Plan zadań ochronnych ustanowionych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 18 stycznia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Pilska PLH300045 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2023 r., poz. 667).

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Noteci” obejmuje fragment doliny Noteci między miejscowością Wieleń a Bydgoszczą. Obszar jest w dużej części zajęty przez torfowiska niskie, z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk, z enklawami zakrzewień i zadrzewień. Na zboczach doliny znajdują się płaty muraw kserotermicznych. W okolicach Goraja, Pianówki i Góry oraz Ślesina występują kompleksy buczyn i dąbrów, w tym m.in. siedlisk przyrodniczych: ciepłolubnej dąbrowy i mieszanych lasów zboczowych. Teren przecinają kanały i rowy odwadniające. Liczne są starorzecza i wypełnione wodą doły potorfowe. Miejscami występują rozległe płaty łągów. Łąki są intensywnie użytkowane.

Obszar obejmuje bogatą mozaikę siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (16 rodzajów), z priorytetowymi lasami łągowymi i dobrze zachowanym kompleksami

łąkowymi, choć łącznie zajmują one poniżej 20 proc. powierzchni obszaru. Notowano tu też 8 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W okolicach Nakła na początku XX w. występowała bogata populacja łątki ozdobnej (*Coenagrion ornatum*). Rekomenduje się jego restytucję na tym terenie. Obszar częściowo pokrywa się z ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E-33. Ostoja jest też ważnym korytarzem ekologicznym o randze międzynarodowej.

Obowiązującą podstawą prawną dla obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Dolina Noteci” jest rozporządzenie nr 5/98 Wojewody Pilskiego z dnia 15 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim (Dz. Urz. Województwa Pilskiego z 1998 r. Nr 13, poz. 83).

Rozporządzenie to utraciło moc na podstawie art. 11 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21). Jednak, zgodnie z art. 7 ustawy z 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody, obszary chronionego krajobrazu utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów stały się obszarami chronionego krajobrazu w rozumieniu tej ustawy. Istnienie tych obszarów zostało również podtrzymane po wejściu w życie nowej ustawy o ochronie przyrody - ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – na podstawie przepisu art. 153, który stanowi, że formy ochrony przyrody utworzone przed wejściem w życie tej ustawy stały się formami ochrony przyrody w rozumieniu niniejszej ustawy. Zatem cytowane rozporządzenie Wojewody Pilskiego zachowało obecnie moc jedynie w zakresie istnienia form ochrony przyrody. Tym samym nie obowiązują zakazy wprowadzone tym rozporządzeniem.

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Ujście znajduje się 30 obiektów zaliczanych do pomników przyrody.

Tabela 4. Pomniki Przyrody na terenie Gminy Ujście

Lp.	Przedmiot ochrony	Data ustanowienia	Gatunek i opis	Akt prawny	Zarządca/ Położenie
1.	Wieloobiektowy – grupa drzew	1957.12.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) (grupa 2 dębów, wg aktu 3 dęby szypułkowe)	Orzeczenie nr 470 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 28 września 1957 r. o uznaniu za pomniki przyrody	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 223b. Rosną w kompleksie leśnym
2.	Wieloobiektowy – grupa drzew	1957.12.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) (grupa 2 dębów)	Orzeczenie nr 464 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 28 września 1957 r. o uznaniu za pomniki przyrody	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 223d. Jedno drzewo rośnie na skraju uprawy brzozonej z domieszką grabu i modrzewia, drugie w drzewostanie grabowym z domieszką sosny
3.	Wieloobiektowy – grupa drzew	1957.12.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) (grupa 4 dębów)	Orzeczenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 28 września 1957 r.	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 223d. Rosną w drzewostanie świerkowym

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

Lp.	Przedmiot ochrony	Data ustanowienia	Gatunek i opis	Akt prawny	Zarządca/ Położenie
				o uznaniu za pomniki przyrody	
4.	Jednoobiektowy	1957.12.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Orzeczenie nr 466 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 28 września 1957 r. o uznaniu za pomniki przyrody	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 223d. Rośnie w drzewostanie brzoźowym
5.	Wieloobiektowy – grupa drzew	1957.12.30	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>) (grupa 7 buków)	Orzeczenie nr 467 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 28 września 1957 r. o uznaniu za pomniki przyrody	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 187b. Rosną na skraju drzewostanu grabowego z domieszką buka
6.	Jednoobiektowy	1957.12.30	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>)	Orzeczenie nr 468 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 28 września 1957 r. o uznaniu za pomniki przyrody	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 187b. Rośnie w drzewostanie bukowym - około 100 lat
7.	Wieloobiektowy – grupa drzew	1957.12.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) (grupa 2 dębów)	Orzeczenie nr 463 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 28 września 1957 r. o uznaniu za pomniki przyrody	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 223b. Rosną w kompleksie leśnym
8.	Wieloobiektowy – grupa drzew	1957.12.30	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>) (wg aktu 8 buków - w terenie pomierzono 7 drzew, odnaleziono również 1 drzewo powalone; 7: drzewo złamane, martwe - pozostał tylko kikut)	Orzeczenie nr 471 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 28 września 1957 r. o uznaniu za pomniki przyrody	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 188h. Rosną w drzewostanie grabowo-bukowym - około 150 lat
9.	Wieloobiektowy – aleja	1968.08.19	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>) (aleja bukowa w skład której wchodzi 480 buków - w terenie pomierzono 349 drzew, 91 buków zidentyfikowano jako połamane lub wycięte, nie	Decyzja Rlop - 4101-830/68 PWRN w Poznaniu z dn. 26.VIII.68 r.	Os. Fiz. / N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 222b. Rosną w kompleksie leśnym oraz częściowo w zabytkowym parku - dawny park PGR

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

Lp.	Przedmiot ochrony	Data ustanowienia	Gatunek i opis	Akt prawny	Zarządca/ Położenie
			odnaleziono 41 drzew)		
10.	Wieloo obiektowy – grupa drzew	1972.08.19	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) (wg aktu grupa 4 dębów)	Orzeczenie nr 907 PWRN w Poznaniu o uznaniu za pomnik przyrody	Jabłonowo, 29. Rosną na gruntach uprawianych rolniczo należących do byłego PGR Jabłonowo, w pobliżu Leśnictwa Jabłonowo
11.	Wieloo obiektowy – grupa drzew	1972.08.19	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) (grupa 22 lip drobnolistnych)	Orzeczenie nr 908 PWRN w Poznaniu o uznaniu za pomnik przyrody	Rosną w zabytkowym parku podworskim, „początek” alei bukowej
12.	Jedno obiektowy	1985.12.28	Bluszcz pospolity (<i>Hedera helix</i>) (bluszcz pospolity o obwodzie na wysokości 1,30 cm - 37 cm, wysokości 20 m, okaz kwitnący)	Zarządzenie Nr 42 Wojewody Piłskiego z dnia 28 grudnia 1985 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody	Bluszcz rośnie na modrzewiu w parku zabytkowym na obszarze miejscowości Jabłonkowo, Miasto i Gmina Ujście. Jabłonowo, 163/28
13.	Jedno obiektowy	1992.12.31	Sosna pospolita (<i>Pinus sylvestris</i>)	Rozporządzenie Nr 6/92 Wojewody Piłskiego z dnia 31.12.1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 224 c. Drzewostan S--Bk-Gb na skraju płytkiego jaru, w pobliżu starodrzew sosnowy. Jabłonowo, dz. 8224
14.	Wieloo obiektowy – grupa drzew	1992.12.31	Modrzew europejski (<i>Larix decidua</i>) platan klonolistny (<i>Platanus xhispanica</i>) (grupa 3 drzew: 2 modrzewie i 1 platan)	Rozporządzenie Nr 6/92 Wojewody Piłskiego z dnia 31.12.1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody	Rosną ok. 50 m od pałacu, dz. 163/28
15.	Wieloo obiektowy – grupa drzew	1998.10.13	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) (grupa 9 dębów)	Rozporządzenie Nr 14/98 Wojewody Piłskiego z dnia 13.10.1998 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. oddz. 207m i 207c, dz. 8207
16.	Jedno obiektowy	2006.06.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonówko, oddz. 188h
17.	Jedno obiektowy	2006.06.30	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 196d

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

Lp.	Przedmiot ochrony	Data ustanowienia	Gatunek i opis	Akt prawny	Zarządca/ Położenie
				2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	
18.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz.188g
19.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 188g
20.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) (próchnowisko)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 187b
21.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 188h
22.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Platan klonolistny (<i>Platanus xhispanica</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 223d
23.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 223d

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

Lp.	Przedmiot ochrony	Data ustanowienia	Gatunek i opis	Akt prawny	Zarządca/ Położenie
				2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	
24.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 239b
25.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 223d
26.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 223d
27.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	Rośnie na gruncie należącym do Stacji Doświadczalnej Odmiany Roślin, nieopodal cmentarza ewangelickiego
28.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	Rośnie na gruncie należącym do Stacji Doświadczalnej Odmiany Roślin, nieopodal cmentarza ewangelickiego
29.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca	Rośnie na gruncie należącym do Stacji Doświadczalnej Odmiany Roślin, nieopodal cmentarza ewangelickiego

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

Lp.	Przedmiot ochrony	Data ustanowienia	Gatunek i opis	Akt prawny	Zarządca/ Położenie
				2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	
30.	Jednoobiektowy	1956.12.15	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Orzeczenie nr 184 PWRN z dn.15-12-1956 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Dz. 336, Mirosław. Rośnie na terenie PGR Jabłonowo, w pobliżu wiaty do leśnego wypasu bydła
31.	Jednoobiektowy	1957.03.28	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Orzeczenie nr 343 PWRN z dn. 28-03-1957 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Dz. 202, Chrustowo. Rośnie na skraju sadu pamiątkowego od str. Zniszczonych budynków gospodarczych
32.	Jednoobiektowy	1990.04.25	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Zarządzenie Nr 28/90 Wojewody Piłskiego z dnia 25-04-1990 r.	Nowa Wieś Ujska, nr ewid. działki 79. Rośnie w pobliżu przedszkola, przy drodze wyjazdowej z miejscowości
33.	Jednoobiektowy	2006.06.30	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>)	Uchwała Nr XXXVIII/299/06 Rady Miejskiej w Ujściu z dn. 30 czerwca 2006 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzew na terenie Gminy Ujście	N-ctwo Sarbia, L-ctwo Jabłonowo, oddz. 221d
34.	Jednoobiektowy	1996.06.25	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Rozporządzenie Nr 4/96 Woj. Piłsk. Z dn. 25.06.1996 r.	Rośnie obok stodoły należącej do Stacji Odmian (przy stawach)

Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt oraz ochrona ich siedlisk

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Na obszarze gminy występuje wiele gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną. Ochronę gatunkową regulują Rozporządzenia Ministra Środowiska:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 2380).

Oprócz aktów prawa krajowego, Polska, jako sygnatariusz wielu międzynarodowych i światowych konwencji i umów, zobowiązana jest do ochrony gatunkowej wynikającej bezpośrednio z pozakrajowych przepisów. Konstytutywny jest fakt członkostwa Polski w Unii Europejskiej i związane z nim ratyfikowanie dyrektyw w zakresie ochrony gatunkowej: Dyrektywa Rady z dnia 2. kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (79/409/EWG) (zmieniona Dyrektywą z dnia 30. listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (2009/147/WE)) oraz Dyrektywa Rady z dnia 21. maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (92/43/EWG). Do kolejnych, najważniejszych umów międzynarodowych i globalnych należy zaliczyć m.in.:

- Konwencję Ramsarską o obszarach wodno-błotnych z 1971 r.;
- Konwencję Berneńską o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r.;
- Konwencję o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r.;
- Konwencję Bońską o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, 1979 r.;
- Porozumienie o ochronie nietoperzy w Europie EUROBATS, 1991 r.¹⁹

III.2.2. Inne cenne obszary i elementy chronione

Korytarze ekologiczne

Na terenie Gminy Ujście znajdują się:

- Korytarz Ekologiczny „Lasy Nadnoteckie” – GKPnC-16;
- Korytarz Ekologiczny „Dolina Noteci” – GKPnC-17;
- Korytarz Ekologiczny „Puszcza Drawska – Bory Krajeńskie” – GKPn-25A;
- Korytarz Ekologiczny „Lasy Krajeńskie” – GKPn-24C.

Krajobraz

Zgodnie z Europejską Konwencją Krajobrazową, przyjętą we Florencji 20 października 2000 r., a ratyfikowaną przez Polskę 27 września 2004 r. (Dz. U. z 2006 r., nr 14 poz. 98) oraz z ustawą o ochronie przyrody ochronie²⁰ podlegają także cenne walory krajobrazowe Gminy. Do obowiązków państw-stron EKK należą:²¹

- 1) prawne uznanie krajobrazów za podstawowy składnik otoczenia człowieka, dziedzictwo kulturalne i naturalne oraz fundament tożsamości mieszkańców;
- 2) ustanowienie i wdrożenie polityki krajobrazowej, zmierzającej do realizacji celów konwencji w wyniku przyjęcia „konkretnych środków”;
- 3) ustanowienie procedur uczestnictwa społeczeństwa oraz władz lokalnych i regionalnych w opracowywaniu i wdrażaniu polityki krajobrazowej;
- 4) uwzględnienie krajobrazu w polityce planowania przestrzennego, kulturalnej, środowiskowej, rolnej, społecznej i gospodarczej.

W ostatnich czasach nastąpił wzrost świadomości ekologicznej, związany z ograniczeniem dobra, jakim jest przestrzeń. W wyniku tego krajobraz wiejski coraz częściej

¹⁹ za: 1) Symonides E. 2008. Ochrona przyrody. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa; 2) Wiśniewski J., Gwiazdowicz D. J. 2004. Ochrona przyrody. Wydawnictwo Akademii Rolniczej, Poznań.

²⁰ ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.)

²¹ za: Symonides E. 2008. Ochrona przyrody. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

uznawany jest za dobro publiczne także w znaczeniu ekonomicznym; jest przykładem produktu wytworzonego przez działalność rolniczą w ramach pozaproduktywnych funkcji rolnictwa (non-commodity output). Nie można zapominać także, że krajobraz jest funkcją relacji społecznych.²² W konsekwencji krajobraz postrzega się jako zasób, który należy chronić, aby realizować cele rozwoju trwałego. Należy w tym miejscu podkreślić, że ochrona krajobrazu powinna odbywać się na wszystkich płaszczyznach, należy go zatem traktować jako element:

- (1) rzeczywistości fizycznej (matterscape),
- (2) przestrzeni społeczno-prawnej (powerscape),
- (3) mentalny (mindscape).²³

Grunty rolne

Ochrona gruntów rolnych polega na:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne;
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi;
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Na obszarze objętym opracowaniem występują grunty rolne podlegające ochronie.

Grunty leśne

Ochrona gruntów leśnych polega na:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne;
- zapobieganiu procesom ich degradacji i dewastacji oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi;
- przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej;
- poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżaniu ich produktywności;
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Na obszarze objętym opracowaniem występują grunty leśne.

Na terenie Miasta i Gminy Ujście lasy zajmują około 29,2% powierzchni Gminy. Lasy występują w północno-zachodniej, zachodniej i niewielki fragment we wschodniej części Gminy. Do lasów ochronnych zaliczone są:

- glebochronne w oddziałach: 40c, 54b, 145j, m, n, 146b, c, d, 147c, d, e, f, g, h, 148, 149, 150, 151b, c, d, e, f, g, h, i, 152c, d, e, f, g, 153b, c, d, e, f, g, h, i, 158j, k, b, c, 164b, d;
- wodochronne w oddziałach: 12, 23, 24, 145 d, f, l, 158d, f, g, 164c, f, g, h, i, j, k, m, 222, 223, 224, 225a, b, c, d, e, f, i, j, k, l, m, n, 226a, b, c, f, g, h, i, j, k, l, m. nasienne w oddziałach: 143f, i, 151g, 196d, 197a, 207c, n, 208c, 225e, ostoje zwierzyny w oddziałach: 9, 1084, 85, 86, 102, 103;

²² za: Kupidura A., Łuczewski M., Kupidura P. 2011. Wartość krajobrazu. Rozwój przestrzeni obszarów wiejskich. PWN, Warszawa.

²³ tamże.

- glebowe powierzchnie wzorcowe w oddziałach: 35, 36, 37, 38, 48, 49, 50, 51, 52, 62, 63, 64, 65, 66;
- lasy w granicach administracyjnych miast i lasy w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców w oddz. 142;

Stanowiska chronionych i rzadkich gatunków roślin występują w oddziałach:

- 24b – bluszcz pospolity;
- 224c – cis pospolity;
- 277d – pomocnik baldaszkowy,;
- 277c – konwalia majowa;
- 15 b , 173a, 238a – paprotka zwyczajna;
- 24k, 13a, c, 170 a, 180c, 277c – widłak goździsty.

Na terenie wsi Nowa Wieś Ujska, na działce nr 8143/1 prowadzona jest plantacyjna uprawa nasienna sosny pospolitej. Zgodnie z Zarządzeniem nr 7 Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z dnia 7 kwietnia 1988 r. w sprawie selekcji drzew dla potrzeb nasiennictwa leśnego. Lasy zostały uznane za ochronne decyzją Ministra Środowiska Nr DL.lp-611-19/03 z dnia 10 kwietnia 2003 roku. Dominuje na tym terenie siedlisko boru świeżego (Bśw) i boru mieszanego świeżego (BMśw). Przeważającym gatunkiem jest tu sosna z domieszką świerka, jodły lub buka. Na słabych glebach w rejonie Mirosławia występuje bór suchy (Bs), a na północ od Jabłonowa występuje las świeży (Lśw) i las mieszany świeży (LMśw). Są to siedliska występujące na glebach brunatnych. Głównym gatunkiem na siedliskach lasu świeżego jest buk, jodła, brzoza i grab, a na siedlisku lasu mieszanego świeżego sosna, brzoza, świerk i modrzew. We wschodniej części Gminy w rejonie Węglewo dominuje siedlisko boru świeżego, występuje również siedlisko boru suchego i na niewielkiej powierzchni siedlisko boru mieszanego świeżego.

Lasy położone w rejonie wsi Byszki należą do Nadleśnictwa Kaczory. Lasy te w całości zostały uznane za ochronne – położone w granicach administracyjnych miast. Lasy zostały uznane za ochronne decyzją Ministra Środowiska Nr DL-0233-30/03 z dnia 29 grudnia 2003 roku.

Lasy położone na północ i wschód od wsi Chrustowo należą do Nadleśnictwa Podanin, Obręb Podanin. Lasy te na terenie Gminy Ujście w całości zostały objęte ochroną. Są to lasy glebochronne, wodochronne i występują w oddziałach: 4, 5, 6 i 6A. Lasy zostały uznane za ochronne decyzją Ministra Środowiska Nr BOA-1plo-313/2689/2001 z dnia 30 listopada 2001 roku. Dominują tu siedliska lasu mieszanego świeżego. W drzewostanie dominuje sosna i dąb. W zagłębieniach terenu na niewielkich powierzchniach występuje ols jesionowy.

IV. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM

IV.1. Jakość i zagrożenia powietrza atmosferycznego

Badania jakości powietrza dla Gminy Ujście, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadza GIOŚ RWMS w Poznaniu. Zgodnie z podziałem na strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, Gmina Ujście leży w strefie wielkopolskiej (kod strefy: PL3003). Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak

i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy;
- do klasy D1 – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;
- do klasy D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości.

Według najnowszej rocznej oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia za rok 2024²⁴ strefa wielkopolska cechuje się dość dobrą jakością powietrza. Podsumowanie badań przedstawia tabela nr 5. Dla większości substancji mierzonych wyniki były w normie – stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych. Jedynie w przypadku poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 zostały przekroczone poziomy dopuszczalne.

Tabela 5. Klasyfikacja za rok 2024 strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia.

Rodzaj substancji badanej											
NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
Symbol klasy dla poszczególnych substancji dla strefy wielkopolskiej											
A	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A

Źródło: GIOŚ RWMS Poznań. 2025. Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2024.

Według najnowszej rocznej oceny jakości powietrza pod kątem ochrony roślin za rok 2024²⁵ strefa wielkopolska cechuje się dobrą jakością powietrza. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2024 roku dla dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A. Podsumowanie badań GIOŚ RWMS w Poznaniu przedstawia tabela nr 6.

²⁴ za: GIOŚ RWMS Poznań. 2025. Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2024

²⁵ za: GIOŚ RWMS Poznań. 2025. Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2024.

Tabela 6. Klasyfikacja za rok 2024 strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin.

Rodzaj substancji badanej		
NO _x	SO ₂	O ₃
Symbol klasy dla poszczególnych substancji dla strefy wielkopolskiej		
A	A	A

Źródło: GIOŚ RWMŚ Poznań. 2025 Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2024.

Do potencjalnych źródeł zanieczyszczenia atmosfery w rejonie obszaru opracowania należą:

- 1) środki transportu;
- 2) lokalne kotłownie;
- 3) paleniska domowe;
- 4) emisja substancji ze szlaków komunikacyjnych;
- 5) emisja niezorganizowana pyłów z terenów pozbawionych roślinności (np. grunty rolne, place, drogi gruntowe).

Obowiązującymi obecnie na terenie Gminy Ujście uchwałami Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w zakresie programów ochrony powietrza są: (1) uchwała nr IX/168/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie „Programu ochrony powietrza w zakresie ozonu dla strefy wielkopolskiej” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2019 r., poz. 6240); (2) uchwała nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2020 r., poz. 5954); (3) uchwała nr XXXIX/941/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r., poz. 8807), zmieniona uchwałą nr XXXVI/700/21 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2021 r., poz. 9640).

Do działań naprawczych, dotyczących obszaru Gminy Ujście, należą w szczególności te dotyczące ograniczenia emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej, zachęt finansowych na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk, inwentaryzacji źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gminy, kontroli realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych, termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, obniżenia emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic, edukacji ekologicznej oraz zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego.

Ogólnie, dla omawianego obszaru głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza są instalacje energetyczne oraz ciągi komunikacyjne (zanieczyszczenia powstające przy spalaniu paliwa samochodowego). Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Pyły – emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych, a także w wyniku prac polowych na użytkach rolnych. Średnie stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w okresie zimowym jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim.

Ponadto w związku z inwestycjami budowlanymi (m.in. drogi, budownictwo) występuje trend czasowego i lokalnego podwyższenia zanieczyszczenia powietrza, głównie pyłami, związanymi ze wspomnianym procesem inwestycyjnym. Nie są to jednak zanieczyszczenia permanentne i kumulujące się w czasie, dlatego zagrożenie to należy traktować jako tymczasowe i o niewielkiej sile.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż na jakość powietrza na omawianym terenie ma wpływ sposób zabudowy terenu i pora roku. W gęściej zabudowanych miejscach dochodzi do słabszej wymiany mas powietrza i kumulowania się zanieczyszczeń. Jakość powietrza pogarsza się w miesiącach zimowych, w sezonie grzewczym, gdzie oprócz niewielkiej emisji ze źródeł komunikacyjnych występuje emisja ze źródeł spalania paliw, szczególnie stałych. Na obszarze gminy panują dobre warunki dla cyrkulacji powietrza (otwarte przestrzenie, brak znaczących barier); brak jest również dużych zakładów przemysłowych powodujących znaczną emisję zorganizowaną, stąd jakość powietrza jest dość dobra.

IV.2. Komfort akustyczny i zagrożenie hałasem

Od 19 lipca 2007 r. dopuszczalne poziomy hałas w środowisku reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 112). Rozporządzenie określa zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałas, w zależności od przeznaczenia terenu, wyrażone wskaźnikami hałasu LDWN, LN (mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem) oraz LAeq D i LAeq N (mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby).

Na obszarze Gminy Ujście głównymi źródłami emisji hałasu są:

- szlaki komunikacyjne (droga krajowa nr 11, droga wojewódzka nr 182, drogi powiatowe, drogi gminne, linia kolejowa nr 374);
- obiekty produkcyjne, usługowe stanowiące zagrożenie o charakterze lokalnym;
- wolnostojące, nie posiadające zabezpieczeń akustycznych maszyny i urządzenia, w przypadku, których emisja hałasu ma znaczenie lokalne;
- maszyny rolnicze, szczególnie podczas prac polowych na otwartych przestrzeniach;
- źródła hałasu związane z turystyką i rekreacją.

W przypadku omawianego terenu największe zagrożenie hałasem wynika z przebiegu, przez teren opracowania drogi krajowej nr 11, drogi wojewódzkiej nr 182. Istotna jest utrzymująca się tendencja wzrostu zarejestrowanych w województwie pojazdów, zarówno samochodów osobowych jak i ciężarowych. Istnieje zatem tendencja wzrostowa, jeżeli chodzi o źródła (ilość pojazdów mechanicznych) emisji hałasu. Z drugiej strony na obszarach gęściej zaludnionych wprowadzone są administracyjne ograniczenia prędkości pojazdów, obniżające górny próg emisji dźwięku z silników pojazdów mechanicznych.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w roku 2020/21²⁶ przeprowadziła pomiar ruchu drogowego na terenie Gminy Ujście:

- na drodze krajowej nr 11 według przeprowadzonych badań, na odcinkach:

²⁶ za: <https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021>

- PIŁA /UL. PRZEMYSŁOWA/ – UJŚCIE /UL. CZARNKOWSKA (DW182)/, w ciągu doby przejeżdża 15 400 pojazdów silnikowych, w tym 3 231 poj./dobę stanowią samochody ciężarowe;
- UJŚCIE /UL. CZARNKOWSKA (DW182)/ – CHODZIEŻ /DW183/, w ciągu doby przejeżdża 9 584 pojazdów silnikowych, w tym 2 839 poj./dobę stanowią samochody ciężarowe,
- na drodze wojewódzkiej nr 182 według przeprowadzonych badań, na odcinku SARBIA /DW183/ – UJŚCIE /DK11/ w ciągu doby przejeżdża 4 558 pojazdów silnikowych, w tym 840 poj./dobę stanowią samochody ciężarowe.

Ruch odbywający się na drogach powiatowych i gminnych ma charakter lokalny. Wzdłuż tych dróg nie mierzono imisji hałasu, brak również danych na temat poruszających się strumieni samochodów. Jednakże stwierdza się, iż ze względu na mały ruch na ww. drogach, na omawianym terenie nie powinno dochodzić do przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu.

Niestety na obszarze Gminy Ujście w ostatnich latach GIOŚ RWMS w Poznaniu nie prowadził pomiarów poziomów hałasu komunikacyjnego (drogowego, kolejowego).

Przebiegające przez obszar gminy odcinki linii kolejowej, zakwalifikowane zostały do grupy odcinków linii kolejowych, po których nie przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie, wobec czego dla powyższych odcinków nie zostały sporządzone mapy akustyczne.

Przez obszar gminy przebiegają linie elektroenergetyczne najwyższego, wysokiego i średniego napięcia. Pracy napowietrznych linii elektroenergetycznej w określonych warunkach atmosferycznych towarzyszy specyficzny rodzaj dźwięku zwany szumem akustycznym. Zgodnie z regulacjami zawartymi w ustawie Prawo ochrony środowiska określany on jest jako hałas, czyli zespół dźwięków słyszalnych przez człowieka. Na obszarach, gdzie hałas wytwarzany przez różne źródła (maszyny i urządzenia, samochody – hałas komunikacyjny) może niekorzystnie wpływać na zdrowie ludzi, obowiązujące w kraju przepisy nakazują, by nie przekraczać określonych poziomów dźwięku, ustalonych w zależności od funkcji terenu. W zależności od rodzaju zabudowy otaczającej linię dopuszczalne w środowisku wartości poziomów hałasu, którego źródłem jest napowietrzna linia elektroenergetyczna, wynoszą: od 40 dB w porze nocnej do 50 dB w dzień. Określono je w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*.

Źródłem hałasu wytwarzanego przez linie elektroenergetyczne są:

- ulot (wyładowania elektryczne) z elementów przewodzących linii znajdujących się pod napięciem (głównie z przewodów roboczych);
- wyładowania powierzchniowe na elementach układu elektroizolacyjnego (izolatorach i osprzęcie).

W przyszłym projekcie planu należy wyznaczyć pasy technologiczne dla linii elektroenergetycznych, co przyczyni się do ograniczenia oddziaływania ponadnormatywnego hałasu na tereny, dla których ustalone zostały dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku. Podobnie jak w przypadku pól elektromagnetycznych, obowiązujące przepisy nakładają na właściciela obiektu obowiązek przeprowadzenia pomiarów kontrolnych hałasu jeszcze przed przekazaniem inwestycji do użytkowania.

Kolejnym źródłem hałasu jest użytkowanie maszyn rolniczych podczas wykonywanych prac, w tym szczególnie prac polowych. Klimat akustyczny pogarszany jest lokalnie przede wszystkim przez takie maszyny, jak: kombajny zbożowe, ciągniki rolnicze, kosiarki rolnicze, śrutowniki, dmuchawy do zboża i inne. Wysoka emisja dźwięków ma tutaj dwojakie źródło. Po pierwsze są to maszyny o dużej mocy nominalnej. Po wtóre większościowy odsetek używanych maszyn rolniczych przez przeciętnego rolnika w Polsce jest zaawansowana wiekowo, a przez to przestarzała technologicznie.

Zagrożenie hałasem z ww. wymienionych źródeł ma charakter lokalny i obejmuje swym zasięgiem jedynie obszary sąsiadujące z obiektem będącym źródłem emisji hałasu.

Biorąc powyższe pod uwagę, głównymi obszarami zagrożonymi nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego są tereny w pobliżu drogi krajowej nr 11, po której porusza się ponadprzeciętna liczba pojazdów i przy której stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości krótkookresowego wskaźnika poziomu hałasu w porze dnia i nocy.

IV.3. Stan gleb oraz degradacja powierzchni gruntu

Gleby, stanowiąc wierzchnią warstwę skorupy ziemskiej są integralną częścią środowiska przyrodniczego ulegającą wraz z nim nieustannym przemianom i przeobrażeniom. Gleby narażone są na degradację w związku z rozwojem sieci osadniczej. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej.

Gmina Ujście charakteryzuje się występowaniem średnio urodzajnych gleb. Dominują gleby kompleksu 5 żyniego dobrego, które zajmują 12,2% powierzchni gruntów ornych. Gleby dobrych kompleksów: 2 pszennego dobrego oraz 4 żyniego bardzo dobrego zajmują 20% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Najsłabsze gleby kompleksów 6, 7 i 9 obejmują około 22% powierzchni Gminy. Grunty chronione klasy III zajmują 14,8% ogólnej powierzchni Gminy, natomiast grunty klasy IV (względnie chronione) – 23,0%. Użytki zielone obejmują 8,8% ogólnej powierzchni Gminy, w tym 2,7% stanowią użytki zielone średnie.

Na obszarze Gminy Ujście zagrożenie dla rzeźby terenu oraz powierzchni ziemi stanowi przede wszystkim: użytkowanie rolnicze gleb, budowa i funkcjonowanie obiektów liniowych (dróg, szlaków kolejowych i in.) i obiektów powierzchniowych.

Zagrożenie dla gleb mogą stanowić: zmiany stosunków wodnych w wyniku zabiegów melioracyjnych bądź poboru wód podziemnych, nadmiernego stosowania nawozów mineralnych i organicznych, zanieczyszczenie przez metale ciężkie, pozostałości pestycydów, produkty ropopochodne, zmiana stosunków fizycznych gleby w wyniku błędów uprawowych i transportu płodów rolnych.

Do czynników antropogenicznych wpływających na zanieczyszczenie gleby należą również zanieczyszczenia z tras komunikacyjnych. Prowadzą one do skażenia gleb siarką siarczanową oraz metalami ciężkimi, co jest jednym z elementów chemicznej degradacji gleb.

W gminie Ujście nie występują przekroczenia zawartości naturalnej metali ciężkich w glebach. Dotyczy to wszystkich pierwiastków badanych, tj.: miedzi, cynku, kadmu, ołowiu, niklu, chromu, manganu, żelaza i arsenu. Równie korzystne wyniki dotyczyły wartości zanieczyszczeń siarką siarczanową, które jest na niskim poziomie. Jeżeli chodzi o badania odczynu gleb w gminie Ujście, to na podstawie 197 prób pobranych na obszarze 699 ha stwierdza się, że: większość gleb ma odczyn kwaśny (46,2%); następne w kolejności są gleby o odczynie bardzo kwaśnym (30,5%) oraz lekko kwaśnym (17,8%). Gleby obojętne stanowiły

5,6% ogółu, natomiast gleb odczynnie zasadowym nie stwierdzono w ogóle. Tym samym dla znacznego areалу gminy wskazano na potrzebę wapnowania (37,6% – konieczne wapnowanie, 20,3% – potrzebne, wskazane 24,4% – łącznie: aż 82,3%), a kolejnych 6,1% wykazuje zapotrzebowanie na wapnowanie ograniczone. Dla 11,7% badanych gleb zabieg wapnowania celem zubożenia niekorzystnej kwasowości jest zbędny.

Do podstawowych przekształceń powierzchni gruntu na obszarze opracowania należą:

- geomechaniczne zniszczenia powierzchni terenu typowe dla terenów zabudowy, przejawiające się przede wszystkim w przekształceniach przypowierzchniowej warstwy litosfery, a w szczególności wykopy i nasypy, związane z posadowieniem budynków, lokalizacją infrastruktury technicznej itp.;
- przekształcenia związane z infrastrukturą komunikacyjną, w tym nasypy i wykopy;
- przekształcenia związane z systemem melioracyjnym;
- przekształcenia właściwości fizykochemicznych gleb związane z zabiegami agrotechnicznymi na terenach użytkowanych rolniczo.

IV.4. Degradacja i degeneracja szaty roślinnej

Na obszarze Gminy Ujście poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, w tym szata roślinna, ulegały w przeszłości licznym przemianom. Zmiany te miały charakter zarówno naturalny, jak i były wywołane różnymi formami antropopresji. Szczególnie ta druga grupa czynników przyczyniła się do degradacji szaty roślinnej, oraz jej degeneracji. Pod pojęciem degradacji szaty roślinnej należy rozumieć zubożenie jej składu w wyniku antropopresji powodującej pogorszenie poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, takich jak: powietrze, woda, gleby, a także fizyczne niszczenie szaty roślinnej (np. w wyniku zmiany przeznaczenia terenu). Intensywne wycinanie lasów celem pozyskania areálu pod uprawę ziemi, a w późniejszych czasach procesy urbanizacyjne, szczególnie mocno przyczyniły się w przeszłości do degradacji szaty roślinnej. Z kolei pod pojęciem degeneracji należy rozumieć ogół reakcji fitocenoz na antropopresję.²⁷ Spotykana jest degeneracja zespołów roślinnych oraz degeneracja roślinności. W wyniku tej pierwszej dokonane są przekształcenia struktury wewnętrznej i składu florystycznego fitocenoz konkretnych zespołów leśnych. W wyniku degeneracji roślinności z kolei zmiany struktury i składu florystycznego są tak dalece posunięte, że pierwotny zespół roślinny może być zaliczony do innej jednostki syntaksonomicznej. Do form degeneracji zespołów leśnych na obszarze gminy należą: fruticetyzacja, neofityzacja oraz pinetyzacja.

Na terenie miasta i gminy Ujście lasy zajmują około 29,2% powierzchni gminy. Lasy występują w północno-zachodniej, zachodniej i niewielki fragment we wschodniej części gminy.

Łąki i pastwiska zajmują około 24% powierzchni ogólnej gruntów rolnych gminy. Największy ich obszar leży w dolinie Noteci i Gwdy. Od wielu lat część kompleksów łąk było niewykorzystywanych, zarastały drzewami i krzewami, były podtapiane.

Jest to teren, gdzie zaczęły gniazdować ptaki. Duże skupiska ptaków zimujących i wędrujących sprawiły, że obszar ten został objęty ochroną. Cały obszar łąk leży w strefie

²⁷ za: Olaczek R. 1974. Kierunki degeneracji fitocenoz leśnych i metody ich badania. Phytocoenosis. 3.3/4:179-187, Warszawa – Białowieża.

chronionego krajobrazu „Doliny Noteci” oraz znaczna ich część objęta jest ochroną ostoi ptasich Natura 2000. Gospodarowanie na tym terenie musi być podporządkowane ochronie dziko występujących populacji ptaków i ich siedlisk. Znaczna powierzchnia łąk i pastwisk jest przekształcona przez człowieka. Wysiewane są na tym terenie odpowiednie gatunki traw, następnie koszone lub wypasane są na nich zwierzęta.

Terenom zurbanizowanym i przemysłowym towarzyszą gatunki synantropijne, w tym głównie ruderalne.

Głównymi przyczynami degradacji szaty roślinnej na terenie Gminy Ujście mogą być:

- czynniki abiotyczne: wiatry, susze, przymrozki oraz szkody od śniegu (okiść);
- czynniki biotyczne: szkodniki owadzie, grzyby patogeniczne, nadmierne stany zwierzyny głównie jeleniowatych;
- czynniki antropogeniczne: (zanieczyszczenia pyłowe ze źródeł niskiej emisji i emitorów przemysłowych, zanieczyszczenia związane z ruchem komunikacyjnym, zanieczyszczenia odpadami komunalnymi (dzikie wysypiska śmieci), zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, pożary);
- zabudowa terenu.

IV.5. Jakość wód oraz zagrożenia dla nich

Pod względem hydrograficznym obszar Gminy położony jest w całości w dorzeczu Odry w regionie wodnym Noteci oraz Warty, w pięciu zlewniach rzecznych:

- 1) „Flinta” – PLRW60001018689 (dawniej „Flinta” – PLRW60001718689);
- 2) „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego” – PLRW6000121887379 (dawniej „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego” – PLRW600021188739);
- 3) „Noteć od Dopływu spod Sipior do Gwdy” – PLRW60001618859 (dawniej „Noteć od Kcynki do Gwdy” – PLRW60002418859);
- 4) „Kanał Romanowski” – PLRW600009188749 (dawniej „Kanał Romanowski” – PLRW6000018874);
- 5) „Gwda od Piławy do ujścia” – PLRW6000111886999 (dawniej „Gwda od Piławy do ujścia” – PLRW6000201886999).

Zgodnie z informacjami podanymi przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska:²⁸

- 1) JCWP „Flinta” – PLRW60001018689 (dawniej „Flinta” – PLRW60001718689) była badana w 2020 r. (w punkcie pomiarowo-kontrolnym „Flinta – Wiardunki”). Na podstawie badań określono klasę elementów biologicznych jako 5 – wody złej jakości. Klasę wskaźnika jakości wód pod kątem elementów fizykochemicznych określono jako poniżej dobrego (>2). Klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne określano jako 2 – wody dobrej jakości. Wykazuje się zły stan ekologiczny (5). Klasę elementów chemicznych określono jako stan poniżej dobrego. Wykazuje się zły stan wód;
- 2) JCWP „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego” – PLRW6000121887379 (dawniej „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego” – PLRW600021188739) była badana w 2016 r., 2019 r., 2021 r. (w punkcie pomiarowo-kontrolnym „Noteć – Walkowice”). Na podstawie badań określono klasę elementów biologicznych jako 4 – wody o słabej

²⁸ za: <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/api/publications/media/694>

jakości. Klasę wskaźnika jakości wód pod kątem elementów fizykochemicznych określono jako dobrą (2). Klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne określano jako 2 – wody dobrej jakości. Wykazuje się słaby potencjał ekologiczny (4). Klasę elementów chemicznych określono jako stan poniżej dobrego. Wykazuje się zły stan wód;

- 3) JCWP „Noteć od Dopływu spod Sipior do Gwdy” – PLRW60001618859²⁹ (dawniej „Noteć od Kcynki do Gwdy” – PLRW60002418859) była badana w 2016 r., 2019 r., 2021 r. (w punkcie pomiarowo-kontrolnym „Noteć – Milcz”). Na podstawie badań określono klasę elementów biologicznych jako 4 – wody o słabej jakości. Klasę wskaźnika jakości wód pod kątem elementów fizykochemicznych określono jako poniżej dobrego (>2). Klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne określano jako 2 – wody dobrej jakości. Wykazuje się słaby potencjał ekologiczny (4). Klasę elementów chemicznych określono jako stan poniżej dobrego. Wykazuje się zły stan wód;
- 4) JCWP „Kanał Romanowski” – PLRW600009188749 (dawniej „Kanał Romanowski” – PLRW6000018874) była badana w 2019 r., 2021 r. (w punkcie pomiarowo-kontrolnym „Kanał Romanowski – Lipica”). Na podstawie badań określono klasę elementów biologicznych jako 4 – wody o słabej jakości. Klasę wskaźnika jakości wód pod kątem elementów fizykochemicznych określono jako dobrą (1). Klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne określano jako 2 – wody dobrej jakości. Wykazuje się słaby potencjał ekologiczny (4). Klasę elementów chemicznych określono jako stan poniżej dobrego. Wykazuje się zły stan wód;
- 5) JCWP „Gwda od Piławy do ujścia” – PLRW6000111886999 (dawniej „Gwda od Piławy do ujścia” – PLRW6000201886999) była badana w 2021 r. (w punkcie pomiarowo-kontrolnym „Gwda – Ujście”). Na podstawie badań określono klasę elementów biologicznych jako 2 – wody dobrej jakości. Klasę wskaźnika jakości wód pod kątem elementów fizykochemicznych określono jako dobrą (2). Klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne określano jako 2 – wody dobrej jakości. Wykazuje się dobry potencjał ekologiczny (2). Klasę elementów chemicznych określono jako stan poniżej dobrego. Wykazuje się zły stan wód.

Zgodnie z informacjami podanymi w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”³⁰:

- 1) stan JCWP „Flinta” jest zły. JCWP jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Przedłużenie terminu osiągnięcia celu: odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot azotanowy, OWO. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (procesy biochemiczne, procesy fizykochemiczne). W odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym:

²⁹ za: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW60001618859>

³⁰ za: <https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2023/335>

- niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań. Termin osiągnięcia celu środowiskowego wyznaczono do 2027 r.;
- 2) stan JCWP „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego” jest zły. JCWP jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Przedłużenie terminu osiągnięcia celu: odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: MMI, EFI+PL/ IBI_PL; bromowane difenyloetery(b), rtęć(b). Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (procesy fizykochemiczne, zanieczyszczenia z przeszłości). W odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań. Termin osiągnięcia celu środowiskowego wyznaczono do 2027 r.;
 - 3) stan JCWP „Noteć od Dopływu spod Sipior do Gwdy” jest zły. JCWP jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Przedłużenie terminu osiągnięcia celu: odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: fosforany, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (dopływ z innej JCWP, procesy biochemiczne, procesy ekologiczne, procesy fizykochemiczne, procesy hydromorfologiczne). W odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań. Termin osiągnięcia celu środowiskowego wyznaczono do 2027 r.;
 - 4) stan JCWP „Kanał Romanowski” jest zły. JCWP jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Przedłużenie terminu osiągnięcia celu: odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: EFI+PL/ IBI_PL. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (procesy ekologiczne, procesy hydromorfologiczne). W odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań. Termin osiągnięcia celu środowiskowego wyznaczono do 2027 r.;
 - 5) stan JCWP „Gwda od Piławy do ujścia” jest zły. JCWP jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Przedłużenie terminu osiągnięcia celu: odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: fosforany; bromowane difenyloetery(b), rtęć(b), heptachlor(b). Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (procesy biochemiczne, procesy fizykochemiczne, zanieczyszczenia z przeszłości). W odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym:

niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań. Termin osiągnięcia celu środowiskowego wyznaczono do 2027 r. (substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE – do 2039 r.).

Na obszarze objętym opracowaniem występują wody powierzchniowe w postaci: jezior, rzek, rowów melioracyjnych, oczek wodnych i stawów.

Teren Gminy Ujście położony jest w zasięgu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): nr 26 (PLGW600026), nr 34 (PLGW600034), nr 35 (PLGW600035), nr 42 (PLGW600042). Wyniki opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska³¹:

- 1) w 2023 r. oceniano wody JCWPd nr 26 w miejscowości Równopole, gm. Kaczory, w powiecie pilskim (zabudowa wiejska). Według tych badań głębokość do stropu warstwy wodonośnej w punkcie o napiętym zwierciadle wynosi 41,58 m p.p.t., natomiast przedział ujętej warstwy wodonośnej wynosi 81,50–99,50 m p.p.t. Na podstawie badań określono końcową klasę jakości jako III – wody zadowalającej jakości;
- 2) w 2022 r. oceniano wody JCWPd nr 34 w miejscowości Ługi Ujskie, gm. Ujście, w powiecie pilskim (zabudowa wiejska). Wyniki opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Według tych badań głębokość do stropu warstwy wodonośnej w punkcie o napiętym zwierciadle wynosi 2,50 m p.p.t., natomiast przedział ujętej warstwy wodonośnej wynosi 3,00–5,00 m p.p.t. Na podstawie badań określono końcową klasę jakości jako III – wody zadowalającej jakości;
- 3) w 2023 r. oceniano wody JCWPd nr 35 w miejscowości Ujście, gm. Ujście, w powiecie pilskim (zabudowa miejska luźna). Według tych badań głębokość do stropu warstwy wodonośnej w punkcie o napiętym zwierciadle wynosi 13,00 m p.p.t., natomiast przedział ujętej warstwy wodonośnej wynosi 25,50–29,50 m p.p.t. Na podstawie badań określono końcową klasę jakości jako II – wody dobrej jakości;
- 4) w 2023 r. oceniano wody JCWPd nr 42 w miejscowości Brzekiniec, gm. Budzyń, w powiecie chodzieskim (lasy). Według tych badań głębokość do stropu warstwy wodonośnej w punkcie o napiętym zwierciadle wynosi 1,30 m p.p.t., natomiast przedział ujętej warstwy wodonośnej wynosi 4,00–7,00 m p.p.t. Na podstawie badań określono końcową klasę jakości jako II – wody dobrej jakości.

Zgodnie z informacjami podanymi w "Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry"³²:

- 1) stan chemiczny, stan ilościowy oraz stan JCWPd nr 26 oceniany jest jako dobry. Nie wykazuje się ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego;
- 2) stan chemiczny, stan ilościowy oraz stan JCWPd nr 34 oceniany jest jako dobry. Nie wykazuje się ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego;
- 3) stan chemiczny, stan ilościowy oraz stan JCWPd nr 35 oceniany jest jako dobry. Nie wykazuje się ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego;

³¹ za: <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2022.html>

³² za: <https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2023/335>

- 4) stan chemiczny, stan ilościowy oraz stan JCWPd nr 42 oceniany jest jako dobry. Nie wykazuje się ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego.

Zgodnie z informacjami podanymi przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska z 2019 r. stan chemiczny oraz stan ilościowy JCWPd nr: 26, 34, 35 i 42 oceniany jest jako dobry.³³

Na terenie Gminy Ujście, nie znajdują się ujęcia wód podziemnych, które mają ustanowione strefy ochronne.

Cele środowiskowe dla jednolitej części wód (JCW) zostały oparte głównie na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód, wg Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1475) oraz wg Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2148).

Tym samym nadrzędnym celem środowiskowym będzie osiągnięcie i utrzymanie jakości JCW o parametrach nieprzekraczających granicznych wartości zawartości poszczególnych substancji w wodzie, zgodnie z ww. Rozporządzeniem. Poza tym celami środowiskowymi dla ochrony JCW w Gminie Ujście są:

Wody powierzchniowe:

- 1) dla JCWP „Flinta”:
 - osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D;
 - osiągnięcie dobrego stanu chemicznego;
- 2) dla JCWP „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego”:
 - osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Noteć w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Noteć w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego);
 - osiągnięcie stanu chemicznego poniżej dobrego dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)]; osiągnięcie dobrego stanu chemicznego dla pozostałych wskaźników;
- 3) dla JCWP „Noteć od Dopływu spod Sipior do Gwdy”:
 - osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków

³³ za: <http://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa,172.html>

o znaczeniu gospodarczym na odcinku ciekłu głównego Noteć w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego);

- osiągnięcie stanu chemicznego poniżej dobrego dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)]; osiągnięcie dobrego stanu chemicznego dla pozostałych wskaźników;

4) dla JCWP „Kanał Romanowski”:

- osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego; zapewnienie drożności ciekłu według wymagań gatunków chronionych;
- osiągnięcie stanu chemicznego poniżej dobrego dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)]; osiągnięcie dobrego stanu chemicznego dla pozostałych wskaźników;

5) dla JCWP „Gwda od Piławy do ujścia”:

- osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego; zapewnienie drożności ciekłu dla migracji ichtiofauny na odcinku ciekłu istotnego Gwda w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności ciekłu dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku ciekłu głównego Gwda w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej oraz węgorza europejskiego);
- osiągnięcie stanu chemicznego poniżej dobrego dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)]; osiągnięcie dobrego stanu chemicznego dla pozostałych wskaźników.

Działania:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych;
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- ochrona i podejmowanie działań naprawczych;
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka;
- realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność;
- ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami;
- rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta;
- działania renaturyzacyjne;
- aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP;
- realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych;
- realizacja wybranego wariantu udrożnienia ciekłu – działanie inwestycyjne;
- opracowanie wariantowej analizy sposobu udrożnienia budowli piętrzących na ciekłu wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej;

- analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych;
- ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP;
- rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50);
- rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń;
- renaturyzacja JCWP z uwzględnieniem celów środowiskowych JCWP;
- kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb;
- monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb.

Wody podziemne:

- osiągnięcie dobrego stanu chemicznego;
- osiągnięcie dobrego stanu ilościowego.

Działania:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- ochrona i podejmowanie działań naprawczych;
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem, a zasilaniem wód podziemnych;
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka;
- ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP);
- wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZWP;
- opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP).

Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu. Powyższe cele środowiskowe są zgodne z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, zatwierdzonym na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 16 listopada 2022 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 335).

IV.6. Zagrożenie powodzią

Na podstawie map zagrożenia powodziowego³⁴, ustalono, że na terenie Gminy Ujście, w dolinie rzeki Noteci i Gwdy, występuje:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$);

³⁴ za: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpPDF

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$);
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału;
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$);
- obszar narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

IV.7. Pola elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy są głównie stacje telefonii komórkowej, urządzenia przemysłowe gospodarstwa domowego oraz systemy przesyłowe energii elektrycznej.

Z punktu widzenia ochrony środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym, istotne znaczenie dla środowiska przyrodniczego mają stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej. Urządzenia te emitują do środowiska fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości, od 0,1–300 MHz oraz mikrofałe od 300–3000.000 MHz.

Wśród źródeł promieniowania elektromagnetycznego (PEM) zaliczanego do wielkiej częstotliwości tj. powyżej 100 kHz, na terenie Gminy Ujście wyróżniono urządzenia radiokomunikacyjne i radiolokacyjne – stacje bazowe telefonii komórkowej. Do źródeł o częstotliwości 50 Hz zaliczono wykorzystywane w gospodarstwach domowych urządzenia RTV, AGD, inne urządzenia przemysłowe oraz systemy przemysłowe energii elektrycznej. Stacje nadawcze radiofonii oraz telefonii komórkowej emitują do środowiska fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci: radiofal o częstotliwości od 0,1 do 300 MHz oraz mikrofal od 300 do 300 000 MHz.

Miasto i gmina zasilane są w energię liniami SN 15 kV z GPZ Czarnków i GPZ Piła. Na terenie gminy Ujście usytuowana jest linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Piła Krzewina – Chodzież – Wągrowiec. Pas terenu wzdłuż ww. linii winien być wyłączony z zabudowy budynkami.

Przez teren gminy przebiega także fragment elektroenergetycznej linii 220 kV relacji Plewiska – Piła Krzewina. Wzdłuż tej linii należy nadal uwzględniać ograniczenia w użytkowaniu terenu o szerokości 70 m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach).

Na terenie miasta była zlokalizowana centrala automatyczna obsługująca miasto i wieś. W ostatnich latach nastąpił szybki rozwój telekomunikacji. Na terenie Huty Szkła w Ujściu zostały zainstalowane stacje telefonii cyfrowej. Wieża telefonii cyfrowej została wybudowana w Kruszewie.

Niestety GIOŚ RWMS w Poznaniu nie przeprowadzał pomiarów wartości pól elektromagnetycznych w Gminie Ujście.

Konieczna jest ochrona przed polami elektromagnetycznymi, polegająca na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm lub co najmniej na tych poziomach. Ochrona musi opierać się na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie

dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r., poz. 2448).

IV.8. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa

Na terenie Gminy Ujście nie korzysta się z ujęć wód powierzchniowych. Woda do celów pitnych jak i produkcyjnych pobierana jest na terenie Gminy z ujęć wód podziemnych w Nowej Wsi Ujskiej i Jabłonowie. Woda pobierana z tych ujęć poddawana jest procesowi uzdatniania.

Grupowy wodociąg posiada miasto Ujście, wsi: Nowa Wieś Ujska, Chrustowo, Byszeki i częściowo Ługi Ujskie. Zasilany jest z ujęcia wody zlokalizowanego we wsi Nowa Wieś Ujska.

Ponadto grupowy wodociąg posiadają wsie: Jabłonowo, Mirosław, Kruszewo z Bronisławkami i Węglewo z ujęciem wody we wsi Jabłonowo. Na terenie Gminy są dwa ujęcia wody. Częściowo w Ługach Ujskich mieszkańcy korzystają z indywidualnych ujęć wody.

Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków

Sieć kanalizacji sanitarnej posiada miasto Ujście, za wyjątkiem części ulicy Pilskiej. Natomiast wsie posiadające sieć kanalizacji sanitarnej to:

- 1) Kruszewo,
- 2) Jabłonowo,
- 3) Mirosław,
- 4) Nowa Wieś Ujska,
- 5) częściowo Ługi Ujskie,
- 6) częściowo Byszeki,
- 7) Chrustowo.

Oczyszczalnie ścieków mechaniczno-biologiczną posiada:

- 1) miasto Ujście,
- 2) wieś Kruszewo typu CMM 100.

W pozostałych wsiach (Ługi Ujskie, Byszeki) ścieki są gromadzone w szczelnych zbiornikach bezodpływowych lub oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach.

Kanalizację deszczową posiada miasto Ujście. Na części kanałów wykonane były piaskowniki końcowe lub pośrednie. Większość wylotów nie była zakończona oczyszczalniami wód opadowych i roztopowych. Na terenie wsi Mirosław kanalizację deszczową posiadają tereny mieszkaniowe wielorodzinne i zakład produkcyjny. Sieć zakończona jest oczyszczalnią wód.

W Gminie działają dwie oczyszczalnie ścieków. Jedna z nich – oczyszczalnia ELMECH zlokalizowana na ul. Wierzbowej w Ujściu, która należy do prywatnego właściciela. Druga oczyszczalnia znajduje się w Kruszewie – jest to oczyszczalnia zarządzana przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ujściu.

W przypadku odprowadzania wód opadowych i roztopowych do ziemi lub rowów, należy uwzględniać przepisy dotyczące warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Sieć elektroenergetyczna

Na terenie Gminy Ujście zlokalizowana jest istniejąca infrastruktura techniczna elektroenergetyczna dystrybucyjna:

- 1) linie napowietrzne 110 kV relacji:
 - GPZ Trzcianka – GPZ Ujście,
 - GPZ Ujście – GZP Krzewina;
- 2) stacje elektroenergetyczne:
 - WN/Sn – GPZ Ujście;
- 3) linie napowietrzne i kablowe średniego napięcia (SN);
- 4) linie napowietrzne i kablowe średniego niskiego (nn-0,4 kV);
- 5) stacje elektroenergetyczne SN/nn.

Odnawialne źródła energii

Tabela 7. Elektrownie wiatrowe

Lp.	Miejscowość	Nr działki ewid.	Ilość
1.	Kruszewo	Obszar wsi Kruszewo	18
2.	Nowa Wieś Ujska	27/5	1

Źródło: Urząd Miejski w Ujściu

Tabela 8. Farmy fotowoltaiczne

Lp.	Miejscowość	Nr działki ewid.	Ilość
1.	Węglewo	40	1
2.	Ługi Ujskie	200/54	1

Źródło: Urząd Miejski w Ujściu

Sieć gazowa

Przez teren gminy Ujście przebiega sieć gazowa wysokiego ciśnienia, której operatorem jest GAZ-SYSTEM S.A.:

- 1) gazociąg DN 80 odgałęzienie Czarńków, rok budowy 1985, o maksymalnym ciśnieniu roboczym gazu powyżej 2,5 MPa, dla którego obowiązuje strefa kontrolowana zmniejszona o maksymalnym zasięgu 30,0 m (tj. 15,0 m na stronę gazociągu od jego osi);

- 2) gazociąg DN 200 odgałęzienie Trzcianka, rok budowy 1998, o maksymalnym ciśnieniu roboczym gazu powyżej 2,5 MPa, dla którego obowiązuje strefa kontrolowana zmniejszona o maksymalnym zasięgu 30,0 m (tj. 15,0 m na stronę gazociągu od jego osi);
- 3) gazociąg DN 100 odgałęzienie Ujście, rok budowy 1974, o maksymalnym ciśnieniu roboczym gazu powyżej 2,5 MPa, dla którego obowiązuje strefa kontrolowana zmniejszona o maksymalnym zasięgu 30,0 m (tj. 15,0 m na stronę gazociągu od jego osi);
- 4) gazociąg DN 200 odgałęzienie Ujście II, rok budowy 1991, o maksymalnym ciśnieniu roboczym gazu powyżej 2,5 MPa, dla którego obowiązuje strefa kontrolowana zmniejszona o maksymalnym zasięgu 30,0 m (tj. 15,0 m na stronę gazociągu od jego osi);
- 5) gazociąg DN 400 relacji Rogoźno - Piła, rok budowy 1973, o maksymalnym ciśnieniu roboczym gazu powyżej 2,5 MPa, dla którego obowiązuje strefa kontrolowana zmniejszona o maksymalnym zasięgu 76,0 m (tj. 38,0 m na stronę gazociągu od jego osi);
- 6) stacja pomiarowa Ujście na Koszalin;
- 7) stacja redukcyjno-pomiarowa Ujście.

Na terenach zlokalizowanych wzdłuż przedmiotowej sieci gazowej (na których obowiązuje strefa kontrolowana od ww. sieci gazowej), występują ograniczenia dotyczące lokalizacji obiektów budowlanych i terenowych w sąsiedztwie gazociągów – wynikające m.in. z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U z 2013 r., poz. 640).

W granicach opracowania została wydana:

- 1) decyzja Wojewody Wielkopolskiego nr 22/2022 z dnia 20 czerwca 2022 r. (IR-III.747.26.2022.10) o ustaleniu lokalizacji inwestycji towarzyszącej inwestycjom w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu dla inwestycji pn. „Remont gazociągu DN400 Rogoźno – Piła”;
- 2) decyzja Wojewody Wielkopolskiego nr 40/2022 z dnia 18 listopada 2022 r. (IR-III.747.59.2022.10) o ustaleniu lokalizacji inwestycji towarzyszącej inwestycjom w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu dla inwestycji pn. „Remont gazociągu DN400 Rogoźno – Piła”.

Dystrybucja ciepła, sieć ciepła

Na terenie Gminy działają 4 lokalne kotłownie o mocy do 100 kW oraz ciepłociąg o sieci przesyłowej do 300 m.

Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Ujście zostało urządzone składowisko nieczystości stałych. Znajduje się ono pomiędzy miastem Ujście, a wsią Mirosław. Na terenie Gminy usuwaniem odpadów stałych zajmuje się Związek Międzygminny „Pilski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi”. Odpady komunalne z terenu Gminy przekazywane są na wysypiska śmieci w Kłodzie, Kopaszynie i Stawnicy.

IV.9. Infrastruktura transportowa

Na terenie Gminy Ujście infrastrukturę transportową tworzą:

- 1) sieć drogowo-uliczna o strukturze mieszanej (drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne), po której odbywa się indywidualny transport osób, zbiorowy transport osób (autobusowy) oraz transport towarów (ciężarowy);
- 2) parkingi;
- 3) linia kolejowa.

Przez gminę Ujście przebiega linia kolejowa nr 374 relacji Piła – Ujście – Mirosław – Goraj. Linia ta jest wykorzystywana do przewozów towarowych na odcinku Piła – Mirosław.

Sieć dróg publicznych

Przez obszar Gminy Ujście przebiegają:

- 1) droga krajowa nr 11, zaliczana do dróg klasy GP (głównych ruchu przyspieszonego) relacji Kołobrzeg – Poznań – Ostrów Wlkp. – Bytom;
- 2) droga wojewódzka nr 182 relacji Międzychód – Wronki – Piotrowo – Czarnków – Ujście;
- 3) drogi powiatowe nr:
 - 1160P Ujście – Byszyki – Dziembowo – Morzewo – Kaczory,
 - 1161P Piła – Kalina – Byszyki,
 - 1162P Jabłonowo – Węglewo,
 - 1175P Dr. woj. nr 182 Nowa Wieś Ujska – Nietuszkowo (gr. powiatu w m. Chrustowo),
 - 1176P Ujście – Nowa Wieś Ujska,
 - 1209P Czarnków – Walkowice – gr. pow. Pilskiego – Mirosław,
 - 1329P Stobno – Ługi Ujskie,
 - 1334P Romanowo Górne – Kruszewo – gr. pow. Marunowo (w granicach powiatu);
- 4) drogi gminne.

Komunikacja kolejowa

Przez gminę Ujście przebiega linia kolejowa nr 374 relacji Piła – Ujście – Mirosław – Goraj. Linia ta jest wykorzystywana do przewozów towarowych na odcinku Piła – Mirosław.

Komunikacja autobusowa

Na terenie Gminy Ujście zlokalizowanych jest 22 czynnych przystanków autobusowych.

Tabela 9. Wykaz przystanków autobusowych na terenie Gminy Ujście

Lp.	Nazwa przystanku	Lokalizacja
1.	Ługi Ujskie – Stacja benzynowa	Ługi Ujskie – droga kraj. S11
2.	Ługi Ujskie – Centrum	Ługi Ujskie
3.	Ujście – ul. Pilska	Ujście

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

Lp.	Nazwa przystanku	Lokalizacja
4.	Ujście – Stary Rynek	Ujście
5.	Ujście – Osiedle Górne	Ujście
6.	Ujście – ul. Wojska Polskiego	Ujście
7.	Mirosław – skrzyżowanie	Mirosław – droga woj. nr 182
8.	Mirosław	Mirosław
9.	Mirosław – Osiedle WPS	Mirosław
10.	Jabłonowo – Wybudowanie 1	Jabłonowo – droga woj. nr 182
11.	Jabłonowo – Centrum	Jabłonowo – droga woj. nr 182
12.	Jabłonowo – Wybudowanie 2	Jabłonowo – droga woj. nr 182
13.	Kruszewo	Kruszewo – droga woj. nr 182
14.	Kruszewo – Wybudowanie	Kruszewo – droga woj. nr 182
15.	Nowa Wieś Ujska	Nowa Wieś Ujska
16.	Nowa Wieś Ujska – Plany	Nowa Wieś Ujska
17.	Chrustowo – Skrzyżowanie	Chrustowo – droga kraj. S11
18.	Chrustowo	Chrustowo
19.	Chrustowo – Wybudowanie	Chrustowo – droga kraj. S11
20.	Byszki	Byszki
21.	Bronisławki	Bronisławki – droga powiatowa
22.	Węglewo	Węglewo

Źródło: Urząd Miejski w Ujściu

IV.10. Infrastruktura społeczna

Placówki oświaty i wychowania

Na terenie Gminy Ujście znajdują się trzy publiczne szkoły podstawowe i jedno przedszkole:

- 1) Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ujściu;
- 2) Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kruszewie;
- 3) Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Ujskiej;
- 4) Przedszkole Publiczne z Oddziałem Zamiejscowym z siedzibą w Ujściu im. Króla Maciusia I.

Instytucje społeczne

W Gminie Ujście funkcjonują:

- 1) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujściu;
- 2) Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ujściu.

Instytucje Kultury

Zadania z zakresu kultury realizowane są przez Gminę Ujście poprzez instytucje takie jak:

- 1) Ujski Dom Kultury w Ujściu;
- 2) Wiejski Dom Kultury w Kruszewie.

Ośrodki ochrony zdrowia

W Gminie funkcjonują dwie przychodnie oraz dwie apteki: Ratunkowy z zespołami wyjazdowymi;

- 1) Poradnia lekarza rodzinnego w Ujściu;
- 2) Poradnia lekarza rodzinnego w Kruszewie;
- 3) DOZ Dbam o Zdrowie w Ujściu;
- 4) Aldo. Apteka w Ujściu.

Obiekty sportu i rekreacji

Na terenie Gminy Ujście znajduje się infrastruktura sportowa, do której można zaliczyć:

- 1) Stadion Klub Sportowy Unia Ujście w Ujściu;
- 2) Boiska;
- 3) Sale gimnastyczne;
- 4) siłownie zewnętrzne.

Tabela 10. Wykaz obiektów infrastruktury sportowej

Lp.	Obiekt	Ilość
3.	Stadiony	2
4.	Boiska piłkarskie	10
5.	Boiska do koszykówki	3
6.	Boiska do piłki siatkowej	1
7.	Boiska uniwersalne - wielozadaniowe	6
8.	Sale gimnastyczne o wymiarach poniżej 36x19 m i sale pomocnicze	2
9.	Siłownie zewnętrzne	11

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Urzędy i jednostki użyteczności publicznej

- 1) Urząd Miejski w Ujściu;
- 2) Komenda Powiatowa Policji w Pile – Posterunek Policji w Ujściu;
- 3) Ochotnicza Straż Pożarna w Ujściu;
- 4) Ochotnicza Straż Pożarna Przy Hucie Szkła „UJŚCIE” S.A. w Ujściu;
- 5) Ochotnicza Straż Pożarna w Kruszewie;
- 6) Ochotnicza Straż Pożarna w Nowej Wsi Ujskiej;

- 7) Ochotnicza Straż Pożarna w Węglewie;
- 8) Ochotnicza Straż Pożarna w Jabłonowie;
- 9) Ochotnicza Straż Pożarna w Mirosławiu;
- 10) Ochotnicza Straż Pożarna w Chrustowiu;
- 11) Centrum Usług Wspólnych w Ujściu (jednostka powołana z dniem 1.01.2017 roku w miejsce obecnego Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół w Ujściu).

Placówki pocztowe

- 1) Urząd Pocztowy Ujście;
- 2) Filia Urzędu Pocztowego Piła 2.

IV.11. Tereny zamknięte i obszary ograniczonego użytkowania

W granicach administracyjnych Gminy Ujście znajdują się obszary zamknięte ustanowione przepisami odrębnymi, do których należą tereny kolei.

Do obszarów ograniczonego użytkowania na terenie Gminy Ujście należą strefy oddziaływania elektrowni wiatrowych.

V. ZAWARTOŚĆ, GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

V.1. Cele i zawartość projektu planu ogólnego

Plan ogólny to dokument planistyczny, który ma ułatwić realizację skutecznej polityki przestrzennej. Stanowić ma akt prawa miejscowego zastępujący studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Ustalenia zawarte w Planie ogólnym mają stanowić podstawę dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Z ustaleniami nowego dokumentu będą musiały być zgodne także tzw. decyzje o warunkach zabudowy, czy decyzje lokalizacji inwestycji celu publicznego. Decyzje o warunkach zabudowy będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Plan ogólny zawiera ustalenia dotyczące funkcji terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi dokumenty te muszą zachowywać zgodność. Dodatkowo w planie ogólnym możliwe jest wyznaczenie obszarów zabudowy śródmiejskiej, dla których mogą być formułowane szczególne zasady zagospodarowania dotyczące m.in. minimalnej powierzchni biologicznie czynnej czy odległości między budynkami określone w przepisach wydanych na podstawie ustawy prawo budowlane. Plan ogólny może także zawierać regulacje dotyczące standardów dostępności infrastruktury społecznej.

Zgodnie z art. 13b *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*³⁵, ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności:

- 1) politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego;

³⁵ ustawa z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.)

- 2) ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- 3) znajdujące się na obszarze gminy:
 - a) formy ochrony przyrody oraz ich otuliny,
 - b) obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału,
 - c) obszary gruntów zmeliorowanych,
 - d) tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy,
 - e) strefy ochronne ujęć wody,
 - f) obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych,
 - g) tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi,
 - h) udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji,
 - i) obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej,
 - j) zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej,
 - k) obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne,
 - l) tereny zamknięte i ich strefy ochronne,
 - m) obszary ograniczonego użytkowania,
 - n) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
 - o) obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji,
 - p) obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją,
 - q) grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III oraz grunty leśne,
 - r) zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
 - s) obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego;
- 4) rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu;
- 5) rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe;
- 6) opracowanie ekofizjograficzne w zakresie wymagań, o których mowa w art. 72 ust. 1–3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
- 7) zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

Rada Miejska w Ujściu dnia 27 marca 2024 r. podjęła uchwałę Nr XLIX/360/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Ujście.

Przedmiotem uchwały jest przystąpienie do sporządzenia planu ogólnego Gminy Ujście, który zgodnie z art 13a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obejmuje cały obszar Gminy. Zapisy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw nakładają na rady gminy obowiązek sporządzenia planu ogólnego do końca 2025 r. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, który zastąpi obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które utraci moc z chwilą uchwalenia planu ogólnego. Ustalenia planu ogólnego, będą wiążące przy sporządzaniu miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego oraz przy ustalaniu warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W oparciu o uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zostało wyznaczonych 12 stref planistycznych, tj.:

- 1) SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- 2) SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- 3) SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- 4) SU – strefa usługowa;
- 5) SP – strefa gospodarcza;
- 6) SR – strefa produkcji rolniczej;
- 7) SI – strefa infrastrukturalna;
- 8) SN – strefa zieleni i rekreacji;
- 9) SC – strefa cmentarzy;
- 10) SG – strefa górnictwa;
- 11) SO – strefa otwarta;
- 12) SK – strefa komunikacyjna.

Profile funkcjonalne stref planistycznych oraz wskaźniki zagospodarowania terenu dla poszczególnych stref opisane zostały poniżej.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną – SW

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1-8 SW	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	2	50	18	30
9 SW	Teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,2	40	12	30
10-21 SW	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,2	40	12	30

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 21 stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną o łącznej powierzchni 36,96 ha. Strefy te zostały wyznaczone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz w ramach uzupełnienia jej luk.

Parametry wskazane w gminnym katalogu stref planistycznych zostały wyznaczone na podstawie istniejącej zabudowy oraz zapisów w obowiązujących dokumentach planistycznych.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną – SJ

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1-17 SJ	Teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,8	40	12	30
18-28 SJ	Teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1	50	10	30
29-136 SJ	Teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,6	30	10	30

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 136 stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną o łącznej powierzchni 459,54 ha. Strefy te zostały wyznaczone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz w ramach uzupełnienia jej luk. Parametry wskazane w gminnym katalogu stref planistycznych zostały wyznaczone na podstawie istniejącej zabudowy oraz zapisów w obowiązujących dokumentach planistycznych.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową – SZ

Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1-99 SZ	Teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,5	25	15	30

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 99 stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową o łącznej powierzchni 127,54 ha. Strefy te zostały wyznaczone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy zagrodowej oraz w ramach uzupełnienia jej luk. Parametry wskazane w gminnym katalogu stref planistycznych zostały wyznaczone na podstawie istniejącej zabudowy oraz zapisów w obowiązujących dokumentach planistycznych.

Strefa usługowa – SU

Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1-12 SU	Teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,5	50	18	30
13-18SU	Teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,2	40	12	30
19-41 SU	Teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,2	40	12	30

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 41 stref usługowych o łącznej powierzchni 91,41 ha. Strefy te zostały wyznaczone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy usługowej oraz w ramach uzupełnienia jej luk. Parametry wskazane w gminnym katalogu stref planistycznych zostały wyznaczone na podstawie istniejącej zabudowy oraz zapisów w obowiązujących dokumentach planistycznych.

Strefa gospodarcza – SP

Profil podstawowy: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1-14 SP	Teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,2	40	20	20

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 14 stref gospodarczych o łącznej powierzchni 153,41 ha. Strefy te zostały wyznaczone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy produkcyjnej i produkcyjno-usługowej oraz w ramach uzupełnienia jej luk. Parametry wskazane w gminnym katalogu stref planistycznych zostały wyznaczone na podstawie istniejącej zabudowy oraz zapisów w obowiązujących dokumentach planistycznych.

Strefa produkcji rolniczej – SR

Profil podstawowy: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1 SR	Teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,8	40	12	30
2-18 SR	Teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,8	40	20	30
19 SR	Teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,8	40	20	30

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 19 stref produkcji rolniczej o łącznej powierzchni 61,04 ha. Strefy te zostały wyznaczone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy produkcji rolniczej oraz w ramach uzupełnienia jej luk. Parametry wskazane w gminnym katalogu stref planistycznych zostały wyznaczone na podstawie istniejącej zabudowy oraz zapisów w obowiązujących dokumentach planistycznych.

Strefa infrastrukturalna – SI

Profil podstawowy: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1-8 SI	Teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	20

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 8 stref infrastrukturalnych o łącznej powierzchni 6,07 ha. Strefy te zostały wyznaczone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, istniejącej infrastruktury technicznej oraz w ramach jej

uzupełnienia. Parametry wskazane w gminnym katalogu stref planistycznych zostały wyznaczone na podstawie istniejącej zabudowy oraz zapisów w obowiązujących dokumentach planistycznych.

Strefa zieleni i rekreacji – SN

Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1 SN	Teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu	-	-	-	50
2-3 SN	Teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług nauki, teren zieleni naturalnej, teren lasu	-	-	-	50
4-26 SN	Teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu	-	-	-	50

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 26 stref zieleni i rekreacji o łącznej powierzchni 84,62 ha. Strefy te zostały wyznaczone zgodnie z istniejącym zagospodarowaniem terenu oraz zapisami obowiązujących aktów planistycznych. Parametry wskazane w gminnym katalogu stref planistycznych zostały wyznaczone na podstawie istniejącej zabudowy oraz zapisów w obowiązujących dokumentach planistycznych.

Strefa cmentarzy – SC

Profil podstawowy: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1-9 SC	Teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	30
10-12 SC	Teren usług kultu religijnego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	30

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 12 stref cmentarzy o łącznej powierzchni 10,00 ha. Strefy te zostały wyznaczone zgodnie z istniejącym zagospodarowaniem terenu oraz zapisami obowiązujących aktów planistycznych. Parametry wskazane w gminnym katalogu stref planistycznych zostały wyznaczone na podstawie istniejącej zabudowy oraz zapisów w obowiązujących dokumentach planistycznych.

Przy wyznaczaniu stref cmentarzy (SC), a także w odniesieniu do lokalizacji obszaru uzupełnienia zabudowy, uwzględniono zapisy rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz. U. z 2008 r. Nr 48, poz. 284). Na dalszym etapie planistycznym (sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmiany obowiązujących planów) należy uwzględnić ograniczenia wynikające z ww. rozporządzeń.

Strefa górnictwa – SG

Profil podstawowy: teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. nadziemna intensywność zabudowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
1 SG	Teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	-

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 1 strefę górnictwa o łącznej powierzchni 55,42 ha. Strefy te zostały wyznaczone zgodnie z istniejącym zagospodarowaniem terenu oraz zapisami obowiązujących aktów planistycznych.

Strefa otwarta – SO

Profil podstawowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]
1-2 SO	Teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej	-	-	-	-
3-5 SO	Teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej	-	-	-	-
6-21 SO	Teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej	-	-	-	-
22-23 SO	Teren zieleni urządzonej	-	-	-	-
24-42 SO	-	-	-	-	-

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 42 strefy otwarte, o łącznej powierzchni 11 426,40 ha. Strefy te wyznaczono na terenach cennych przyrodniczo, niepredysponowanych do zabudowy tj. lasy, obszary chronione, tereny wód czy ciągi ekologiczne.

Strefa komunikacyjna – SK

Profil podstawowy: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacyjnej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Oznaczenia terenów	Profil dodatkowy	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]	Max. wysokość zabudowy [m]	Min. udział powierzchni biologicznie czynnej [%]	Maks. udział powierzchni zabudowy [%]
1-2 SK	Teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	-	-	-
3-5 SK	Teren drogi zbiorczej, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	-	-	-

Na obszarze Gminy Ujście wyznaczono 5 stref komunikacyjnych, o łącznej powierzchni 81,46 ha. Strefy komunikacyjne zostały wyznaczone na terenie dróg klasy głównej, a także w granicach kolejowego terenu zamkniętego.

V.2. Powiązania planu ogólnego z innymi dokumentami

Szczególne znaczenie przy podziale Gminy Ujście na strefy miała istniejąca struktura funkcjonalno-przestrzenna oraz kierunki rozwoju określone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku oraz w Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025–2034.

Głównymi celami Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku są m.in.:

- 1) CEL STRATEGICZNY 1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW;
 - CEL OPERACYJNY 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu,
 - CEL OPERACYJNY 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia,
 - CEL OPERACYJNY 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- 2) CEL STRATEGICZNY 2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU;
 - CEL OPERACYJNY 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie,
 - CEL OPERACYJNY 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom,
 - CEL OPERACYJNY 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu,
- 3) CEL STRATEGICZNY 3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI;
 - CEL OPERACYJNY 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa,
 - CEL OPERACYJNY 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
 - CEL OPERACYJNY 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej,
- 4) CEL STRATEGICZNY 4. WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH; INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM;
 - CEL OPERACYJNY 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług,
 - CEL OPERACYJNY 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.

Projekt planu ogólnego Gminy Ujście jest zgodny z Planem zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania. Wielkopolska 2020+ wraz z PZPPOM. Plan określa cele polityki przestrzennej, wśród których jest ochrona walorów przyrodniczych, kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego, ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji.

Projekt planu ogólnego jest zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025–2034. Cele strategiczne i operacyjne wg tego dokumentu to:

- I. Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego
 1. Funkcjonalna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców Gminy Ujście,
 2. Aktywna ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu w Gminie Ujście,
 3. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy Ujście;
- II. Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej
 1. Rozwój gospodarczy Gminy Ujście oparty na lokalnych zasobach,
 2. Rozwój oferty turystycznej Gminy Ujście;
- III. Wysoka jakość usług społecznych odpowiadająca na potrzeby wszystkich mieszkańców
 1. Nowoczesne i bezpieczne placówki edukacyjne zapewniające wysoki poziom edukacji oraz wsparcia dzieci i młodzieży w Gminie Ujście,
 2. Rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy Ujście,
 3. Wysokiej jakości usługi publiczne odpowiadające potrzebom mieszkańców Gminy Ujście.

Praktycznie każdy z powyższych celów w mniejszym lub większym stopniu realizowany jest w projekcie planu ogólnego Gminy Ujście.

Zgodnie z art. 71 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.) podstawę do sporządzania planu ogólnego stanowią zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, który należy rozumieć jako taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Uznaje się, iż projekt planu ogólnego Gminy Ujście, dla którego sporządzona została niniejsza Prognoza zapewnia w pełni warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i ochrony krajobrazu oraz propaguje racjonalną gospodarkę zasobami środowiska oraz ochronę warunków klimatycznych.

Analizowany dokument uwzględnia wymienione w *Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*, główne cele ochrony przyrody, do których należą m.in.: utrzymanie procesów ekologicznych i ich stabilności, zachowanie różnorodności biologicznej, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w mieście oraz zadrzewień, utrzymywanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych.

Projekt planu ogólnego Gminy Ujście zawiera cele dotyczące ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. W związku z powyższym zgodne jest z *Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne*.

Zachowuje i chroni kompleksy leśne, przez co wypełnia wymogi *Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych*³⁶ oraz *ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach*³⁷.

Gleby chronione I-III klasy zakwalifikowane zostały do terenów z ograniczeniami dla zabudowy, na których podstawę stanowią tereny użytkowane rolniczo, co zgodne jest z *ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

Również w zakresie ochrony przed hałasem ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Ujście gwarantują zabezpieczenie przed przekraczaniem norm emisji hałasu. Zawarte są one w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112) i tym samym ustalenia omawianego projektu w zakresie ochrony przed hałasem są zgodne z w/w Rozporządzeniem.

Spełniając powyższe warunki, projekt planu ogólnego Gminy Ujście jest zgodny z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska. W pełni realizuje założenia krajowych przepisów z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego.

Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego, a jego ustalenia są wiążące przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

VI. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE, CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOTY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Przedstawiona poniżej ocena skutków wpływu ustaleń analizowanego projektu na poszczególne komponenty środowiska jest dość ogólna, z uwagi na ograniczoną szczegółowość dokumentu, jakim jest projekt planu ogólnego. W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii, a co za tym idzie na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

VI.1. Wpływ na warunki klimatyczne i stan higieny atmosfery

Topoklimat oraz stan higieny Gminy Ujście są wypadkową szeregu czynników zarówno o charakterze naturalnym, jak i antropogenicznymi działaniami dokonywanymi w przeszłości i obecnie. Ocenia się, że zapisy projektu planu ogólnego mogą przyczynić się do pewnych zmian składu powietrza atmosferycznego na omawianym obszarze oraz w okolicy. Ponadto należy pamiętać, że pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym, a zmianami klimatycznymi oraz koniecznością adaptacji do zmian klimatu występuje sprzężenie zwrotne. Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu

³⁶ ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 82 ze zm.)

³⁷ ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 567 ze zm.)

prowadzonej lub planowanej działalności. Klimat zagrożony jest szczególnie: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża w miastach tracą swoją siłę (zagrożenie to może dotyczyć małych miast oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej). Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura co sprzyja stresowi cieplnemu, stagnacji powietrza nad miastem, wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłu zawieszonego i smogu.

Projekt planu ogólnego nie zawiera szczegółowych ustaleń m.in. w zakresie zaopatrzenia w ciepło, zaopatrzenia w energię elektryczną, jak również zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, które wiązałyby się z oddziaływaniem na powietrze.

Plan ogólny dopuszcza, w obrębie stref planistycznych, tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Każde zwiększenie terenów zabudowy kosztem terenów biologicznie czynnych, w szczególności zadrzewionych, przyczynia się do przekształcenia warunków klimatycznych i może wpływać na pogorszenie jakości powietrza. Ponadto planowane zwiększenie terenów zabudowy, ogrzewanych w znacznej mierze z indywidualnych źródeł ciepła, wpłynie na zwiększenie emisji gazów i pyłów do powietrza. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, o charakterze sezonowym, zależnym od warunków atmosferycznych, lokalne. Wpływ na ilość wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza będzie miała również zastosowana technologia.

Z uwagi na charakter terenów objętych projektem planu ogólnego należy spodziewać się rozszerzenia istniejącego w Gminie Ujście systemu komunikacji. Ogólnie, dla przedsięwzięć drogowych oddziaływanie na jakość powietrza atmosferycznego można podzielić na dwa etapy: I – etap budowy oraz II – etap eksploatacji. Niezależnie od etapu, w wyniku ingerencji w teren nastąpią emisje substancji gazowych powodujące pogorszenie składu powietrza atmosferycznego. Wśród nich znajdują się tzw. gazy cieplarniane (przede wszystkim CO₂) oraz spaliny. Skład jakościowy i ilościowy spalin jest zależny od rodzaju silnika i paliwa. Generalnie, najistotniejszymi substancjami powszechnie występującymi w spalinach są: tlenek węgla, tlenki azotu, tlenki siarki, aldehydy, węglowodory, ozon, pył zawieszony i inne. Na etapie budowy oddziaływanie będzie ograniczone do stosunkowo małej powierzchni terenu. Także ilość pojazdów zaangażowana w prace wykonawcze, w stosunku do liczby docelowej ruchu drogowego, będzie niewielka. W związku z tym, nie przewiduje się znaczących, trwałych negatywnych skutków dla jakości powietrza Gminy Ujście, wynikających z etapu budowy. Wielkość niepożądanego emisji dwutlenku węgla podczas kładzenia mas asfaltowych w znacznej mierze będzie zależała od zastosowanych technologii i metod. Prognozuje się, że na etapie eksploatacji emisje spalin będą większe niż podczas fazy budowy, jednocześnie jednak rozłożone w czasie i w przestrzeni. Prognozowany wzrost ruchu pojazdów w regionie będzie niewielki, ale pozwala sądzić, że tendencja emisji spalin do atmosfery będzie delikatnie wzrastała. Z drugiej jednak strony, zastosowanie środków łagodzących oraz wdrażanie nowych technologii (zarówno konstrukcyjnych – silników, jak i materiałów pędnych – paliw) pozwoli na ograniczenie potencjalnego negatywnego wpływu na omawiany obszar. Reasumując – nie

będzie to wpływ znaczący. Emisje substancji do powietrza z ww. działań nie wpłyną także znacząco na klimat (w tym mikroklimat). Emisje z budowy i eksploatacji dróg nie będą na tyle duże by znacząco zmieniały kształtowanie się warunków termicznych, anemometrycznych oraz wilgotnościowych. Utworzenie/rozbudowa lokalnych dróg nieznacznie zmieniają tylko istniejące powierzchnie, nie powstaną znaczące bariery dla wiatru, nie zostaną utworzone wielkie zadaszone powierzchnie, pod którymi zmianie ulegają warunki mikroklimatyczne.

Wprowadzenie nowej zabudowy może teoretycznie przyczynić się do pewnych zmian w kształtowaniu się warunków termiczno-wilgotnościowych analizowanego terenu. Wolne od zabudowy obszary być może ulegną dalszemu zabudowaniu. Przejawem takich przemian może być, teoretycznie, zwiększenie deficytu wilgoci i tlenu w powietrzu, a także, poprzez wprowadzenie nowych barier w postaci budynków, pogorszenie warunków nawietrzania i przewietrzania omawianego obszaru. Wprowadzając nową zabudowę należy liczyć się również ze zwiększeniem ilości stacjonarnych źródeł emisji zanieczyszczeń. Na obecnym etapie oceny oddziaływania należy zaznaczyć, że istnieje potencjalne negatywne oddziaływanie na stan atmosfery i klimat.

Zachowanie i wprowadzanie terenów zieleni, w tym szczególnie zieleni wysokiej, oraz nasadzenia roślinności pozytywnie wpływają na jakość powietrza atmosferycznego. Natomiast wpływ na topoklimat uwarunkowany jest kilkoma czynnikami – przede wszystkim zależy od: (1) lokacji nasadzeń, szczególnie względem istniejących powierzchni leśnych i zabudowań; (2) sposobu nasadzeń (gęstość siewu/sadzenia); (3) składu gatunkowego wybranych roślin. Z reguły zwiększenie lesistości czy nasadzeń roślinności poprawia także topoklimat, jednakże wspomniane czynniki mogą stanowić barierę dla właściwej cyrkulacji powietrza. Dlatego ważne jest dobranie odpowiedniej lokalizacji by nie tworzyć barier fizycznych dla swobodnych ruchów powietrza i unikać tworzenia warunków dla formowania się zastoisk powietrza. Celem kształtowania wymuszonego obiegu powietrza należy zastosować odpowiednią ilość nasadzeń dobranych nieprzypadkowo gatunków drzew i krzewów. Należy bowiem pamiętać o takich choćby aspektach jak: różne powierzchnie „bryły” tworzone przez poszczególne gatunki drzew; odporność na warunki atmosferyczne; swoiste reakcje fizjologiczne roślin (np. gatunki iglaste rosnące w zacienieniu wykazują tendencję do utraty igieł – osłabienie funkcji wiatrochronnej czy estetycznej) i inne. Zachowanie istniejących terenów zieleni oraz ich wzbogacanie będzie niezwykle korzystnym rozwiązaniem dla jakości powietrza atmosferycznego w Gminie Ujście. Zieleń wysoka i niska korzystnie wpłyną na warunki wilgotnościowe na omawianym terenie. Lokalizowanie zieleni powinno uwzględniać zasady stosowania gatunków rodzimych w krajobrazie otwartym, zasad ich doboru zgodnie z charakterystyką gatunku (szybki wzrost, gęstość korony) oraz ze wskazaniem dostosowywania nasadzeń do potrzeb bytowych ptaków, z udziałem drzew wysokich: buk zwyczajny, grab zwyczajny, klon (zwyczajny), jesion wyniosły, wiąz (polny lub szypułkowy), lipa drobnolistna, dąb (szypułkowy, bezszypułkowy), sosna czarna, modrzew europejski; drzew średniowysokich: olsza czarna, grab zwyczajny, wierzba iwa, jarzab pospolitych oraz krzewów: głóg, śnieguliczka biała, ligustr pospolity, suchodrzew tatarski, dereń biały lub lilak.

Z punktu ochrony powietrza atmosferycznego ocenia się za korzystne dopuszczenie terenów związanych z odnawialnymi źródłami energii (teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wodnej, teren elektrowni wiatrowej) w profilach funkcjonalnych stref

planistycznych SU, SR, SO. Odnawialne źródła energii przyczyniają się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń ze źródeł konwencjonalnych.

Za istotne z punktu widzenia adaptacji do zmian klimatu należy uznać przewagę strefy otwartej (SO) oraz ograniczenie wyznaczenia stref, w obrębie których dopuszczono tereny inwestycyjne, w znacznej mierze do obszarów istniejącej zabudowy oraz zasięgu obowiązujących dokumentów planistycznych. Pojedyncze przypadki nowych terenów budowlanych dotyczą terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie istniejącej zabudowy bądź terenów przeznaczonych do zabudowy zgodnie z dotychczas uchwalonymi dokumentami planistycznymi.

Reasumując, realizacja zapisów projektu planu ogólnego nie powinna przyczynić się do pogorszenia stanu higieny atmosfery, zwieszenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych powyżej poziomów dopuszczalnych oraz niekorzystnych zmian topoklimatu Gminy Ujście w wyniku realizacji założeń.

VI.2. Wpływ na klimat akustyczny

Od 19 lipca 2007 r. dopuszczalne poziomy hałas w środowisku reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r., w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112). Rozporządzenie określa zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, wyrażone wskaźnikami hałasu LDWN, LN (mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem) oraz LAeq D i LAeq N (mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby). W poniższej tabeli przedstawiono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowana przez poszczególne grupy źródeł hałasu.

Tabela 11. Dopuszczalne poziomy hałasu

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będące źródłem hałasu	
		LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1.	Strefa ochronna „A” uzdrowiska. Tereny szpitali poza miastem.	50	45	45	40
2.	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży.	61	56	50	40

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalności będące źródłem hałasu	
		L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
	Tereny domów opieki społecznej. Tereny szpitali w miastach.				
3.	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego. Tereny zabudowy zagrodowej. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe. Tereny mieszkaniowo-usługowe.	65	56	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców.	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r., w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Ochrona przed hałasem polega na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego, a co najwyżej na poziomie tego hałasu oraz zmniejszeniu hałasu, co najmniej do poziomu dopuszczalnego, gdy został on przekroczony. Działania te mają na celu zapewnienie jak najlepszego stanu akustycznego środowiska. Nie ma podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów objętych ochroną akustyczną z uwagi iż, ustalenia dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zostały zawarte w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak również będą one musiały być zawarte w miejscowych planach sporządzanych na podstawie ustaleń planu ogólnego.

Rozwój systemu komunikacji w Gminie Ujście będzie wpływać na klimat akustyczny. Należy zatem dążyć do ograniczeń natężenia hałasu związanych z komunikacją poprzez lokalizację ekranów akustycznych oraz stosowanie „cichych nawierzchni” drogowych lub jeszcze innych środków technicznych, technologicznych i organizacyjnych niwelujących to negatywne oddziaływanie. Mogą to być m.in. ograniczenie ruchu i parkowania pojazdów ciężkich na terenach wymagających utrzymania odpowiedniego komfortu akustycznego, poprzez odpowiednie zakazy ruchu i organizowanie wydzielonych parkingów czy w końcu poprzez stosowanie administracyjnych ograniczeń prędkości obniżających poziom hałasu

generowany przez ruch uliczny. Postulowane jest, aby tereny podlegające ochronie przed hałasem (określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014, poz. 112) przebiegały w maksymalnej możliwej odległości od terenów intensywnej uciążliwości komunikacyjnej (w tym tereny kolejowe).

Wyznaczone w planie ogólnym Gminy Ujście strefy usługowe oraz gospodarcze pokrywają się z istniejącą lokalizacją zakładów usługowych i produkcyjnych, uwzględniając jednocześnie ich możliwy obszarowy rozwój. Poziom hałasu na danym terenie w dużej mierze zależy od rodzaju emitora, jego odległości od omawianego terenu oraz stopnia jego urbanizacji.. Należy podkreślić, że przedsięwzięcia zaliczające się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839), powinny mieć przeprowadzoną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia (można odstąpić od procedury OOS, jeśli odpowiedni organ uzna na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, że nie będzie ono znacząco oddziaływać na środowisko). W raporcie wykonanym na potrzeby procedury ocenia się wielkość i zasięg oddziaływania na klimat akustyczny, zgodność z przepisami, a w przypadku istotnie negatywnych oddziaływań wskazuje się działania zapobiegające.

W planie ogólnym dopuszcza się lokalizację odnawialnych źródeł energii, tj.: elektrowni słonecznej, elektrowni wodnej, elektrowni wiatrowej w profilach funkcjonalnych stref planistycznych SU, SR, SO. W stosunku do dopuszczonych w planie ogólnym urządzeń fotowoltaicznych należy stwierdzić, że produkcja energii elektrycznej z wykorzystaniem technologii pozyskiwania jej z energii słońca nie powoduje emisji hałasu.

Źródłem hałasu emitowanego z elektrowni wiatrowej do środowiska jest praca rotora i śmigieł wiatraka powodująca oddziaływanie akustyczne do otoczenia. Umieszczenie elektrowni wiatrowej w znacznej odległości od zabudowań mieszkalnych lub budynków o funkcji mieszanej, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 317 ze zm.), powinno zapewnić wystarczającą ochronę akustyczną oraz dotrzymanie dopuszczalnych poziomów hałasu. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 317 ze zm.) lokalizacja elektrowni wiatrowej następuje wyłącznie na podstawie planu miejscowego.

VI.3. Oddziaływanie na warunki wodne

Zagrożenie wód podziemnych wynikające z działalności człowieka w kontekście gospodarowania wodami należy rozumieć jako potencjalną możliwość pogorszenia jakości lub zmniejszenia ilości wód, prowadząca do ograniczenia dostępnych do wykorzystania zasobów wód podziemnych dobrej jakości. Z przyrodniczego punktu widzenia zagrożenie wód podziemnych to możliwość zmiany ilości bądź cech fizyczno-chemicznych wody w stosunku do warunków naturalnych, na ogół spowodowanej bezpośrednio lub pośrednio działalnością człowieka.³⁸

³⁸ za: Macioszyk A. (red.). 2006. Podstawy hydrogeologii stosowanej. PWN, Warszawa.

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia ludność w wodę jak również odprowadzania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych.

Zasady wprowadzania ścieków do wód i do ziemi określa ustawa Prawo wodne, która mówi o tym, czego wprowadzane do wód bądź do ziemi ścieki nie mogą zawierać oraz czego nie mogą powodować w wodach, do których są wprowadzane. Odpowiednia gospodarka ściekami jest kluczowa dla utrzymania czystości wód powierzchniowych i podziemnych, a także gleby.

Warunki modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W trakcie sporządzania miejscowego planu lub wydawania decyzji ustalających warunki zabudowy, dla poszczególnych terenów, powinien być określony sposób odprowadzenia ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych, który zagwarantuje ochronę gruntów przed zanieczyszczeniami. Ścieki bytowe i komunalne powinny być odprowadzane do kanalizacji sanitarnej z ograniczeniem lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki przemysłowe natomiast odprowadzane powinny być wyłącznie do kanalizacji sanitarnej, a w przypadku lokalizacji zakładów odprowadzających ścieki przemysłowe o zanieczyszczeniach przekraczających dopuszczalne normy dla ścieków komunalnych należy na terenie działki inwestora pobudować podczyszczalnię ścieków przemysłowych.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z doprowadzeniem infrastruktury technicznej, tj. sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Przy rozbudowie sieci kanalizacji i zachowaniu szczelności zbiorników na nieczystości ciekłe nie przewiduje się zagrożenia zarówno dla jakości wód podziemnych jak i powierzchniowych.

Stwierdza się zatem brak merytorycznych podstaw do prognozowania negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne, wynikających z ustaleń planu ogólnego.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na zasoby ilościowe i jakościowe wód podziemnych i powierzchniowych. Stwierdza się zatem, że realizacja projektu mpzp nie spowoduje nieosiągnięcia celów środowiskowych określonych w "Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry" (Dz. U. z 2023 r., poz. 335).

VI.4. Wpływ na degradację powierzchni gruntu i gleb

W kontekście oceny oddziaływania na środowisko przyrodnicze, przekształcenia powierzchni ziemi są szczególnie istotne, gdyż wpływają na zmiany pozostałych komponentów środowiska przyrodniczego, a ponadto należą do zmian trwałych i długo-terminowych.

W planie ogólnym, dla poszczególnych stref planistycznych, dopuszczono rozwój zabudowy. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z przekształceniem powierzchniowej warstwy ziemi poprzez wykonywanie wykopów pod fundamenty nowych budynków. Przy posadowieniu obiektów budowlanych występują również oddziaływania, związane z etapem prowadzenia robót budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.). W trakcie prowadzenia robót budowlanych może również dojść do zanieczyszczenia gleby poprzez niewłaściwe zabezpieczenie przy składowaniu materiałów budowlanych i odpadów budowlanych.

W miejscach wprowadzenia nowej zabudowy i lokalizacji elementów infrastruktury technicznej i dojazdów nastąpi uszczelnienie powierzchni kosztem obszarów biologicznie czynnych. Istotną ingerencją w warunki gruntowe może być ewentualna realizacja kondygnacji podziemnych, dlatego należy rozważyć zastrzeżenie na etapie sporządzania miejscowego planu lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy, że ich budowa nie może doprowadzać do destabilizacji stosunków wodnych lub niekorzystnego oddziaływania na stateczność gruntów.

Prace podczas instalacji turbin wiatrowych przyczynią się do degradacji gruntów oraz powierzchni gleby. W związku z tym należy ograniczyć do minimum negatywne oddziaływanie na komponenty środowiska, w tym na powierzchnię terenu (relief) oraz warstwy gleby. Problem przy realizacji tej inwestycji polega na wyłączeniu z produkcji rolnej niewielkich arealów. Pod kątem środowiska przyrodniczego nie będzie to miało jednak większego bezpośredniego znaczenia, gdyż grunty rolne są glebami antropogenicznymi, o zniekształconym profilu glebowym i obecności podeszwie płuznej w głębszych warstwach gleby.

Lokowanie ogniw fotowoltaicznych będzie powodować negatywne oddziaływanie na powierzchnię gruntu i gleby, ponieważ wyłączone zostaną grunty z dotychczasowego zagospodarowania (głównie są to grunty użytkowane rolniczo). Instalacja tego typu jest eksploatowana długookresowo (minimum kilkanaście lat) i w tym czasie tereny będą wyłączone z innego użytkowania. Na plus można zaliczyć brak fundamentów pod tą instalację. Brak realizacji farm fotowoltaicznych może z kolei skutkować – pośrednio – realizacją innych przedsięwzięć z działu energetyki, jak np. eksploatacja konwencjonalnych elektrowni albo elektrowni wiatrowych, które są znacznie bardziej oddziałujące na środowisko przyrodnicze (stosunki wodne, degradacja gleby, kolizyjność ze zwierzętami, emisje hałasu).

Przekształcenia powierzchni ziemi zależeć będą w dużej mierze od rozwiązań technicznych. Dla optymalnego zabezpieczenia powierzchni ziemi i gleby przed degradacją, prace budowlane należy prowadzić tak, aby zapobiec ewentualnym zjawiskom geomechanicznym. Prace ziemne tj. niwelacje i wykopy należy wykonywać w okresach o niskich opadach, a odsłonięte powierzchnie trzeba zabezpieczać przed możliwością niekontrolowanych przepływów wód opadowych lub spływowych. Rowy odwodnieniowe należy zabezpieczyć technicznie lub biologicznie przed erozyjnym działaniem wody. Ponadto ze względu na trwały charakter zmian powierzchni ziemi w wyniku realizacji ustaleń projektu, równie ważne są zapisy ustalające maksymalną powierzchnię zabudowy oraz minimalny procent powierzchni biologicznie czynne, jaki musi być zachowany w powierzchni działki budowlanej. W ramach powierzchni biologicznie czynnych możliwe jest założenie zieleni. Należy podkreślić, że okrycie gruntu szatą roślinną pozytywnie oddziałuje na powierzchnię ziemi i właściwości gruntu bowiem umożliwia między innymi zachodzenie procesów glebotwórczych, umożliwia wsiąkanie wód opadowych i roztopowych do gruntu oraz ochronę powierzchni ziemi np.: przed erozją.

Wszelkie prace zmieniające kształt terenu i wpływające na nośność gruntów poprzedzać badaniami geotechnicznymi, wykonywanymi zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r., poz. 463). Należy również uwzględnić występowanie na terenie opracowania obszarów zagrożenia powodzią.

Strefa górnictwa (SG) została wyznaczona na terenach przeznaczonych do eksploatacji złóż w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy. Oddziaływania eksploatacji są niezależne od ustaleń planu ogólnego. W granicach strefy górnictwa zlokalizowane są udokumentowane złoża kruszyw naturalnych. Eksploatacja złóż metodą odkrywkową wiąże się z przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu i struktury gruntu. Znaczna część gleb ulega całkowitej degradacji w wyniku eksploatacji złoża oraz składowania nadkładu. Po zakończonej eksploatacji tereny eksploatacji zostaną zrehabilitowane w oparciu o ustalony w decyzjach administracyjnych kierunek i warunki przeprowadzania rekultywacji.

Na poziomie niniejszego opracowania nie przewiduje się znaczących negatywnych skutków dla jakości i zasobów glebowych.

VI.5. Oddziaływanie na szatę roślinną i formy ochrony przyrody, w tym na różnorodność biologiczną

Projekt planu ogólnego Gminy Ujście nie wprowadza nowych, szczegółowych zapisów dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego. Ochrona cennych przyrodniczo komponentów będzie odbywała się na dotychczasowych zasadach. Ochrona zwierząt i roślin polega na zachowaniu cennych ekosystemów i różnorodności biologicznej oraz utrzymaniu równowagi przyrodniczej, obejmowanie ochroną obszarów i obiektów cennych przyrodniczo.

W projekcie planu ogólnego zostały wyznaczone strefy planistyczne, które zapobiegają niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny funkcjonujące przyrodniczo, co z punktu widzenia ochrony fauny jest korzystne. W tych strefach, terenach dopuszczających powstanie nowej zabudowy, w celu zniwelowania negatywnego wpływu powierzchni zabudowanych, w większości projekt określa maksymalny procent powierzchni zabudowy działki oraz minimalny procent zachowania powierzchni biologicznie czynnych. W ten sposób zachowane zostaną powierzchnie o podłożu zbliżonym do naturalnego, umożliwiające wprowadzanie nowej roślinności. Ponadto wszystkie grunty leśne w Gminie projekt planu ogólnego zachowuje poprzez wprowadzenie do strefy otwartej, dla której profil podstawowy to m.in: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód. Zachowując istniejące skupiska leśne oraz tereny wód, plan ogólny pozwoli na utrzymanie ciągłości biologicznej w gminie (w tym zachowanie korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadregionalnym i terenów objętych ochroną przyrody).

Istotnym zagadnieniem, aby chronić szatę roślinną jest uwzględnienie, przy lokalizowaniu zieleni, zasady stosowania gatunków rodzimych w krajobrazie otwartym, zasad ich doboru zgodnie z charakterystyką gatunku (szybki wzrost, gęstość korony) oraz ze wskazaniem dostosowywania nasadzeń do potrzeb bytowych ptaków, z udziałem drzew wysokich: buk zwyczajny, grab zwyczajny, klon (zwyczajny), jesion wyniosły, wiąz (polny lub szypułkowy), lipa drobnolistna, dąb (szypułkowy, bezszypułkowy), sosna czarna, modrzew europejski; drzew średniowysokich: olsza czarna, grab zwyczajny, wierzba iwa, jarząb pospolitych oraz krzewów: głóg, śnieguliczka biała, ligustr pospolity, suchodrzew tatarski, dereń biały lub lilak. Należy zatem wystrzegać się wprowadzania nasadzeń gatunków obcych i inwazyjnych (wśród nich to m.in. bożodrzew gruczołowaty, ambrozja bylicolistna, słonecznik bulwiasty, barszcz Mantegazziego, rdestowiec japoński lub sachaliński, orzech włoski). Takie

zapisy winny znaleźć się na etapie sporządzania dokumentacji planistycznej niższego szczebla (planów miejscowych czy decyzji ustalających warunki zabudowy).

W fazie budowy i przebudowy szlaków komunikacyjnych oraz realizacji innych inwestycji liniowych (wodociągi, kanalizacja) nastąpi negatywne oddziaływanie na szatę roślinną na obszarze realizacji powyższych zadań. Głównie zagrożenie spowodowane jest fizycznym usuwaniem roślinności w pasie technicznym robót oraz możliwością zmiany warunków siedliskowych poprzez naruszenie stosunków wodnych i przekształcenie gleb. Ponadto nastąpi okresowe zwiększenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery w wyniku użycia ciężkiego sprzętu. Oddziaływanie to będzie miało jednak charakter czasowy. Nie mniej jednak mogą wystąpić ograniczone w czasie skutki uboczne podwyższonych emisji gazów i pyłów. Wśród nich można wymienić m.in. ogólne czasowe pogorszenie kondycji flory wskutek emisji: dwutlenku siarki (SO_2 – powoduje osłabienie procesu fotosyntezy, degradacja chlorofilu, zakłócenia w transpiracji i oddychaniu, chloroza i in.), tlenków azotu (N_2O , NO , NO_2 – upośledzenie wzrostu i fizjologii roślin), ozonu (O_3 – uszkodzenia liści), pyłów (utrudniając oddychanie, transpirację i asymilację roślinom).³⁹

Realizacja nowej zabudowy nie wpłynie znacząco na różnorodność biologiczną regionu. Zmniejszenie areалу potencjalnego żerowiska czy też miejsca odpoczynku dla ptaków i innych zwierząt nie wpłynie znacząco negatywnie na ww. faunę. Terenów stanowiących potencjalne i alternatywne żerowiska dla zwierząt jest w okolicy bardzo dużo.

Przeznaczenie terenów pod budownictwo może spowodować dwojakiego rodzaju skutki. Z jednej strony nastąpi trwałe wyłączenie terenów ze *stricte* przyrodniczego użytkowania. Z drugiej zaś strony dla omawianego terenu istnieje uzasadnione ryzyko, że nowopowstająca bez prawa lokalnego zabudowa będzie odbiegała od norm prawnych zagwarantowanych w ocenianym projekcie. Należy mieć na uwadze, że funkcjonowanie budynków, z uwagi na możliwe emisje hałasu do otoczenia, ograniczą bytowanie zwierząt (szczególnie płochliwych) nie tylko na swoim terenie, ale także w sąsiedztwie (od kilkudziesięciu do kilkuset metrów). Nie mniej jednak z uwagi na mnogość podobnych miejsc do przebywania dla zwierząt w okolicy, nie stwierdza się, by z powodu emisji hałasu zachwiana zostałaaby liczebność populacji któregośkolwiek z gatunków stwierdzonych na omawianym obszarze i w okolicy.

Likwidacja gruntów ornych na rzecz terenów zabudowy mieszkaniowej spowoduje odsunięcie się stref bytowania niektórych zwierząt. Inne gatunki, np. wróbel (*Passer domesticus*) z kolei chętnie przebywają w obecności ludzi i taka zmiana użytkowania terenu może stworzyć nowe biotopy dla nich. Przewiduje się, że oddziaływanie całościowe nie będzie miało dużego znaczenia. Tym bardziej, że gatunki zwierząt tu występujące są silnie synantropijne i eurytypowe. W Gminie znajduje się dużo obszarów, których użytkowanie rolnicze będzie kontynuowane. Należy założyć, że zwierzęta przeniosą się na te tereny. Zapewne baza żerowiskowa dla gatunków związanych z polami nie zmaleje na tyle, ażeby wpłynąć znacząco na lokalne populacje zwierząt.

Potencjalne oddziaływanie negatywne dla lokalnej awi- i chiropterofauny mogą wystąpić wskutek lokalizacji terenów elektrowni wiatrowych. Badania naukowe prowadzone w różnych częściach świata wykazują, że prawidłowo zlokalizowane i rozmieszczone

³⁹ za: Łukasiewicz A., Łukasiewicz Sz. 2009. „Rola i kształtowanie zieleni miejskiej”. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.

elektrownie wiatrowe nie mają znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na awifaunę. Należy jednak mieć na uwadze, że niewłaściwa lokalizacja elektrowni wiatrowych może pogorszyć stan środowiska, w tym populacji ptaków. Ogólnie, realizacja projektów wiatrowych może potencjalnie powodować:

- śmiertelność ptaków oraz nietoperzy w wyniku kolizji z pracującymi siłowniami i/lub elementami infrastruktury towarzyszącej, w szczególności napowietrznymi liniami energetycznymi;
- zmniejszanie liczebności ptaków wskutek utraty i fragmentacji siedlisk spowodowanej odstraszeniem z okolic siłowni i/ lub w wyniku rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej związanej z obsługą elektrowni wiatrowych;
- zaburzenia funkcjonowania populacji, w szczególności zaburzenia krótko- i długodystansowych przemieszczeń ptaków i nietoperzy (efekt bariery).

W związku z powyższym, w oparciu o najnowszą metodykę⁴⁰, postuluje się by nie lokalizować farm wiatrowych w sąsiedztwie powierzchni leśnych i zadrzewień o powierzchni $\geq 0,1$ ha, zbiorników wodnych, naturalnych cieków wodnych oraz terenów przeznaczonych pod zalesienie. Obszar wyłączony spod zabudowy winien wynosić minimum 200 m od krawędzi ww. powierzchni przyrodniczych. Szacuje się, że zapewni to zdecydowane poprawienie bezpieczeństwa awi- i chiropterofauny.

W związku z charakterem prac budowlanych nie można wykluczyć sytuacji konfliktowych w trakcie powstawania wykopów. Aby zminimalizować ewentualne oddziaływanie na drobne zwierzęta lądowe wykonać należy ogrodzenie terenu wykopów siatką o wysokości ok. 0,5 m i oczkach ok. 1 cm. Siatka powinna być wkopana w ziemię (przysypana), co zabezpieczy przed przedostawaniem się drobnych zwierząt. W przypadku stwierdzenia w wykopach drobnych zwierząt powinny być one interwencyjnie przeniesione w bezpieczne miejsce poza placem budowy (działanie powinno być zrealizowane z udziałem przyrodnika i odpowiedniego sprzętu, bezpiecznego dla zwierząt i ludzi).

Lokalizacja terenów elektrowni słonecznych, także będzie oddziaływać na szatę roślinną oraz na faunę omawianego obszaru. Ich powstanie spowoduje długoterminowe wyłączenie dość dużych powierzchni, na których potencjalnie mogłyby rosnąć rośliny. Obecnie tereny te są zagospodarowane i pozbawione zbiorowisk roślin o naturalnym bądź półnaturalnym charakterze, a dominującymi gatunkami są rośliny ruderalne i segetalne, których wartość przyrodnicza jest niewielka. Nie występują tutaj gatunki roślin chronionych, zagrożonych czy rzadkich. Dlatego analizując powstanie elektrowni słonecznych pod kątem oddziaływania na florę i szatę roślinną we wskazanych lokalizacjach ocenia się, że nie będą to inwestycje, które znacząco zubożą te komponenty środowiska przyrodniczego. Oddziaływaniem niepożądanym w przypadku paneli słonecznych pod kątem ochrony zwierząt może być tzw. efekt „tafli wody”. Polega on na odbijaniu promieni słonecznych od powierzchni paneli, tworząc tym samym iluzję zbiornika wodnego, na którym ptactwo mogłoby lądować. Dlatego celem wyeliminowania tego zjawiska należy zamontować panele z powłokami antyrefleksyjnymi, które ograniczą ten efekt. Z pewnością negatywnym oddziaływaniem będzie powstanie barier w postaci szeregu paneli słonecznych, zamontowanych na dużym obszarze oraz wyłączenie tych obszarów

⁴⁰ za: 1) OTOP. 2008. Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki. OTOP, Szczecin. 2) OTON. 2009. Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (wersja II, grudzień 2009).

z potencjalnych żerowisk dla większości zwierząt. Choć efekt bariery będzie niepodważalny, to z uwagi na otwarte przestrzenie w sąsiedztwie nie powinien być on znaczący dla populacji okolicznych zwierząt. Ponadto działaniem minimalizującym oddziaływanie instalacji na środowisko może być m.in. w przypadku obsiewu powierzchni biologicznie czynnej zespołu instalacji fotowoltaicznych nie używać gatunków roślin obcego pochodzenia; w przypadku gdy na etapie funkcjonowania instalacji fotowoltaicznych planuje się koszenie terenu, to dla ochrony ptaków lęgowych należy planować koszenia poza okresem lęgowym ptaków, który dla większości gatunków ptaków przypada przeciętnie od 1 marca do 31 lipca; a także do okresów migracji płazów, który dla większości gatunków płazów w Polsce przypada przeciętnie od 15 lutego do końca maja (migracja wiosenna) oraz od 15 sierpnia do końca października (migracja jesienna).

W odniesieniu do dopuszczonych terenów urządzeń odnawialnych źródeł energii w dodatkowym profilu funkcjonalnym stref otwartych położonych w sąsiedztwie obszarów Natura 2000, stref ochrony ostoi, rozrodu i regularnego przebywania gatunków chronionych oraz korytarzy ekologicznych, przed przystąpieniem do realizacji inwestycji konieczne będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na ww. obszary, w tym możliwości negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000. Na etapie projektu planu ogólnego, z uwagi na brak wskazywania konkretnych inwestycji oraz dokładnej lokalizacji, ocena wpływu na ww. obszary jest niemożliwa.

Zachowanie oraz wprowadzanie nowych nasadzeń roślinności z kolei może spowodować utworzenie nowych miejsc żerowania, a nawet rozrodu dla różnych gatunków zwierząt, np. dla ptaków. Jeżeli w ramach powierzchni biologicznie czynnych (czy też ogólnie nasadzeń zieleni), przewidzianych w projekcie, zostaną posadzone drzewa, wówczas będą miały szansę stać się one cennym elementem krajobrazu dla ptactwa. Wiele będzie zależało nie tylko od tego czy zostaną posadzone drzewa (a nie np. roślinność niska), ale także skład gatunkowy potencjalnych roślin. Roślinność niska i średnia, np. krzewy, które mogą powstać, staną się zapewne ważną bazą pokarmową dla ptaków i nie tylko.

Na etapie realizacji ustaleń projektu planu ogólnego należy przestrzegać przepisów dotyczących ochrony gatunkowej, w tym w głównej mierze zakazu: niszczenia gniazd i siedlisk gatunków chronionych oraz przypadkowego płoszenia, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380 ze zm.), w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409), w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408), a także określonych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.).

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt okres od 16 października do końca lutego, jest to jedynie okres, kiedy pod pewnymi warunkami wolno usuwać bez zezwolenia gniazda ptaków z budek, obiektów budowlanych i terenów zieleni.

Pozostały przedział czasu (od 1 marca do 15 października) często jest interpretowany jako okres lęgowy ptaków. Jednak okres lęgowy jest przedziałem czasu indywidualnym dla każdego gatunku ptaka i wynika z jego biologii.

Okres ten w cyklu rocznym wielu gatunków ptaków związanych z siedliskami wodno-błotnymi (w tym porośniętych trzcinami) jest krytycznym z uwagi na kilka elementów:

- przyjmuje się, że okres lęgowy ptaków trwa od 1 marca do 15 października, a mając na uwadze, że z siedliskami wodno-błotnymi związane są różne gatunki ptaków, które w różnych okresach wyprowadzają lęgi, należy uwzględnić konieczność ich ochrony w planowanych pracach;
- jednocześnie wiele gatunków kaczek w tym okresie nadal przechodzi pierzenie, które w tej grupie ptaków wiąże się z całkowitą utratą zdolności do lotu, co rodzi konieczność znalezienia schronienia;
- drobne ptaki zamieszkujące trzcinowiska (rodzaj *Acrocephalus* – trzcinniczki, rokitniczki, wodniczki) w sierpniu odbywają wędrówkę (w zależności od gatunku oraz od pogody w danym sezonie może ona się kończyć w sierpniu, ale może też się zaczynać i trwać nawet do września, skrajnie – do października), co wiąże się zarówno z potrzebą znalezienia bezpiecznych miejsc przystankowych (w trzcinowiskach na noclegi w trakcie migracji zalatują też inne drobne ptaki - jaskółki, pliszki), jak i pokarmu;
- dla wielu gatunków młodocianych osobników ptaków należących do gatunków wodno-błotnych sierpień to okres usamodzielniania się, krytyczny jeśli chodzi o rozwój umiejętności umożliwiających przeżycie (znalezienie pokarmu, kryjówek, rozpoznanie zagrożenia i ucieczka przed drapieżnikiem) – szczególnie dotyczy to ptaków odbywających dwa lęgi w sezonie, czy to naturalnie, czy w wyniku lęgów powtarzanych. Dodatkowo wiele z nich czeka długodystansowa migracja, stąd nabranie sił przed wędrówką i możliwość zakończenia pełnego rozwoju, jeśli chodzi o rozwój upierzenia i mięśni wymaga dostępu do odpowiednich, bezpiecznych i zasobnych w pokarm siedlisk;
- większość gatunków ryb odbywa tarło w okresie od marca do końca lipca.

Utrzymanie (przynajmniej częściowe) roślinności na obszarach wodno-błotnych oraz w obrębie cieków naturalnych w okresie od kwietnia do końca sierpnia może mieć duże znaczenie dla utrzymania lokalnych populacji ptaków wodno-błotnych, zapewnienia odpowiedniego miejsca przystankowego dla ptaków migrujących, jak również dla zapewnienia możliwości odbycia tarła przez ryby. Konieczne jest zatem prowadzenie analiz działań pod kątem środowiskowym.

Ochrona gatunkowa obowiązuje cały rok, niezależnie od okresu lęgowego ptaków. W stosunku do wszystkich gatunków chronionych (nie tylko ptaków, również innych gatunków zwierząt, np. dobrze znanych i pospolitych wiewiórek, jeży, ropuch czy jaszczurek) obowiązują zakazy dotyczące m.in.:

- niszczenia siedlisk lub ostoi będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania,
- niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd,
- umyślnego płoszenia lub niepokojenia.

Odnośnie pławów do potencjalnie niebezpiecznych inwestycji należy zaliczyć inwestycje związane z lokalizacją budowli wodnych. Wszystkie te inwestycje powinny być wykonane dopiero po rzetelnym zbadaniu terenu i rozmieszczeniu w nim pławów. Prace inwestycyjne koniecznie powinny odbywać się poza sezonem godowym żab. Same płazy na czas realizacji

inwestycji należałoby odgrodzić od obszaru prac, a następnie przenosić w bezpieczne miejsca w okolicy

Ogólnie należy pamiętać by wszelkie prace na siedliskach zasiedlonych przez gatunki zwierząt objętych ochroną gatunkową wykonywać poza sezonem rozrodczym, przy minimalizacji używania ciężkiego sprzętu, po przeprowadzeniu szczegółowego rozpoznania terenu. Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego (w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym) i wobec braku rozwiązań alternatywnych realizacja tych przedsięwzięć może być warunkowo wykonana, ale jednocześnie z zapewnieniem realizacji starannej kompensacji przyrodniczej. Szczegóły kompensacji powinny zostać ustalone na etapie osobnej procedury OOS i umieszczone w decyzjach środowiskowych dla poszczególnych inwestycji.

Podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego szczególną uwagę należy zwrócić na istniejące na obszarze opracowania zadrzewienia. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić, aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) – wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać, że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew. Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.), tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji.

Ochronę Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Noteci” określa Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.). Obszar chronionego krajobrazu, zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obowiązującą podstawą prawną dla obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Dolina Noteci” jest rozporządzenie nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dnia 15 maja 1998 r. w sprawie

ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim (Dz. Urz. Województwa Pilskiego z 1998 r. Nr 13, poz. 83).

Rozporządzenie to utraciło moc na podstawie art. 11 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21). Jednak, zgodnie z art. 7 ustawy z 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody, obszary chronionego krajobrazu utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów stały się obszarami chronionego krajobrazu w rozumieniu tej ustawy. Istnienie tych obszarów zostało również podtrzymane po wejściu w życie nowej ustawy o ochronie przyrody - ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – na podstawie przepisu art. 153, który stanowi, że formy ochrony przyrody utworzone przed wejściem w życie tej ustawy stały się formami ochrony przyrody w rozumieniu niniejszej ustawy. Zatem cytowane rozporządzenie Wojewody Pilskiego zachowało obecnie moc jedynie w zakresie istnienia form ochrony przyrody. Tym samym nie obowiązują zakazy wprowadzone tym rozporządzeniem.

Analizując zakres ustaleń projektu planu ogólnego oraz brak obowiązujących przepisów wykonawczych dla obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” stwierdzono, że nie są one sprzeczne z celem ochrony obszaru chronionego.

Na terenie Gminy występują Pomniki Przyrody. Ochronę Pomników Przyrody określa Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.). Ustalenia projektu nie naruszają zakazów obowiązujących w stosunku do Pomników Przyrody.

Zgodnie z Art.45. Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.):

1. W stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:
 - 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
 - 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztemrowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
 - 3) uszkodzenia i zanieczyszczania gleby;
 - 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
 - 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
 - 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
 - 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
 - 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
 - 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
 - 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
 - 11) umieszczania tablic reklamowych.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:

- 1) prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 2) realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 3) zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 4) likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Podsumowując, realizacja ustaleń analizowanego projektu planu ogólnego nie powinna w sposób znaczący wpływać negatywnie na stan populacji przedstawicieli lokalnej fauny ani na różnorodność biotyczną regionu.

VI.5.1. Przewidywane znaczące oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000 oraz ich integralność

Na terenie Gminy Ujście występują Obszary Specjalnej Ochrony: „Nadnoteckie Łęgi” (PLB300003), „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (PLB300001), „Puszcza nad Gwdą” (PLB300012) oraz Specjalne Obszary Ochrony: „Dolina Noteci” (PLH300004), „Ostoja Pilska” (PLH300045).

Przedmiotami ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków „Nadnoteckie Łęgi” PLB300003 są następujące gatunki ptaków: gęś białoczerna (*Anser albifrons*), gęś zbożowa (*Anser fabalis*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), derkacz (*Crex crex*), żuraw (*Grus grus*), rycyk (*Limosa limosa*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), kulik wielki (*Numenius arquata*), siewka złota (*Pluvialis apricaria*), czajka pospolita (*Vanellus vanellus*).

Dla tego obszaru został ustanowiony Plan zadań ochronnych ustanowionych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nadnoteckie Łęgi, PLH3000003 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r., poz. 4760).

Przedmiotami ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” PLB300001 są: czapla biała (*Egretta alba*), łabędź czarnodzioby (*Cygnus bewickii*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), kania czarna (*Milvus migrans*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), derkacz (*Crex crex*), żuraw (*Grus grus*), siewka złota (*Pluvialis apricaria*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), łabędź niemy (*Cygnus olor*), gęś zbożowa (*Anser fabalis*), gęś białoczerna (*Anser albifrons*), krakwa (*Anas strepera*), płaskonos (*Anas clypeata*), łyska (*Fulica atra*), czajka (*Vanellus vanellus*), rycyk (*Limosa limosa*), kulik wielki (*Numenius arquata*), dziwonia (*Carpodacus erythrinus*).

Dla tego obszaru nie został ustanowiony Plan zadań ochronnych.

Przedmiotami ochrony w obszarze „Puszcza nad Gwdą” PLB300012 wg aktualnego SDF obszaru są następujące gatunki z załącznika I Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE: włośchatka (*Aegolius funereus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), puchacz (*Bubo bubo*), lelek (*Caprimulgus europaeus*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), muchołówka mała (*Ficedula parva*), żuraw (*Grus grus*), lerka (*Lullula arborea*), kania czarna (*Milvus migrans*), kania ruda (*Milvus milvus*), rybołów (*Pandion haliaetus*), bielik (*Haliaeetus albicilla*) oraz gatunki migrujące regularnie występujące

w obszarze, nie wymienione w Załączniku nr I Dyrektywy Rady 79/09/EWG: gągoł (*Bucephala clangula*), nurogęś (*Mergus merganser*).

Dla tego obszaru został ustanowiony Plan zadań ochronnych ustanowionych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 9 czerwca 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza nad Gwdą PLH3000003 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r., poz. 4387).

Przedmiotami ochrony specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Dolina Noteci” PLH3000004, zgodnie z załącznikiem nr 3 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Dolina Noteci” (PLH3000004) (Dz. U. z 2018 r. poz. 1521), są następujące siedliska przyrodnicze:

- 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*;
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodion rubri* p.p. i *Bidention* p.p.;
- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*);
- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco- Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis* *Festucion pallentis*);
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletaria sepium*);
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fageum*);
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*);
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*);
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*);
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe;
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*);
- 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*).

Ważne dla Europy gatunki zwierząt(z Zał. II Dyr. siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe to: batalion (*Calidris pugnax*), bączek (*Ixobrychus minutus*), bąk (*Botaurus stellaris*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), błotniak łąkowy (*Circus pygargus*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), boleń (*Aspius aspius*), bóbr europejski (*Castor fiber*), czerwonończyk fioletek (*Lycaena helle*), derkacz (*Crex crex*), dubelt (*Gallinago media*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), gąsiorek (*Lanius collurio*), gęś białoczelna (*Anser albifrons*), głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*), jarzębatka (*Currucanisor*), kania czarna (*Milvus milvus*), kania ruda (*Milvus milvus*), kropiatka (*Porzana porzana*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), łabędź czarnodzioby (*Cygnus columbianus*), łątka turzycowa (*Coenagrion ornatum*), orlik krzykliwy (*Clanga pomarina*), ortolan (*Emberiza hortulana*), piskorz (*Misgurnus fossilis*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), rybitwa czarna (*Chlidonias niger*), świergotek polny (*Anthus campestris*), wydra (*Lutra lutra*), zielonka (*Zapornia parva*), zimorodek (*Alcedo atthis*), żuraw (*Grus grus*).

Ważne dla Europy gatunki roślin z Zał. II Dyr. siedliskowej, w tym gatunki priorytetowe to: starodub łąkowy (*Ostericum palustre*).

Dla tego obszaru został ustanowiony Plan zadań ochronnych ustanowionych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 24 listopada 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Noteci, PLH300004 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r., poz. 7256 ze zm.).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Ostoja Pilska” PLH300045 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2290) przedmiotami ochrony specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Pilska PLH300045 są następujące siedliska przyrodnicze:

- 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus, Agrostis*);
- 3140 Twardowodne oligo i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Charactria spp.*);
- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion, Potamion*;
- 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne;
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodion rubri p.p.* i *Bidention p.p.*;
- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio Callunion, Calluno-Arctostaphylyon*);
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*);
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*);
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe);
- 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji;
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*);
- 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*;
- 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis*);
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*);
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*);
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*);
- 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne;
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe;
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*);

- 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*).

Na terenie z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe występują: bąk (*Botaurus stellaris*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), puchacz (*Bubo bubo*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), mopek (*Barbastella barbastellus*), nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*), bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra (*Lutra*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), boleń (*Leuciscus aspius*), trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*), zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*), czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*). Ważne dla Europy gatunki roślin to: sierpowiec błyszczący (*Drepanocladus vernicosus* (Mitt.) Warnst.), lipiennik Loesela (*Liparis loeselii* (L.) Rich.).

Dla tego obszaru został ustanowiony Plan zadań ochronnych ustanowionych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 18 stycznia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Piłska PLH300045 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2023 r., poz. 667).

Projekt planu ogólnego Gminy Ujście nie wprowadza nowych, szczegółowych zapisów dotyczących ochrony obszarów Natura 2000. Proponowane funkcje terenów, w strefach planistycznych, zgodnie z ustaleniami projektu planu ogólnego, w pełni respektują obostrzenia prawne ustanowione dla poszczególnych form ochrony przyrody oraz nie powinny negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000.

Projekt planu ogólnego w większości przypadków uwzględnia siedliska oraz miejsca bytowania gatunków zwierząt będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000, jak również zasięgi działań ochronnych wskazane w planach zadań ochronnych. Niemniej przy analizie zasięgu wyznaczonych stref planistycznych stwierdzono prawdopodobne występowanie konfliktów:

- lokalizację stref planistycznych, gdzie dopuszczone są tereny inwestycyjne, w obrębie stanowisk oraz siedlisk gatunków chronionych;
- lokalizację stref planistycznych, gdzie dopuszczone są tereny inwestycyjne, w obrębie wskazanych działań ochronnych.

Fundamentalną jednak zasadą obowiązującą dla tych obszarów jest niepodjęmowanie działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na gatunki i siedliska, dla których ochrony obszar Natura 2000 został wyznaczony. Plan ogólny w sposób zrównoważony respektuje te zasady.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.) zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Istotny jest sposób, w jaki użytkowany będzie omawiany obszar. Pewnego doprecyzowania należało będzie dokonać na poziomie miejscowych planów. Jeżeli okaże się, że w wyniku realizacji inwestycji wystąpi wysokie prawdopodobieństwo negatywnego oddziaływania na jakikolwiek przedmiot i cel ochrony (siedlisko przyrodnicze lub gatunek) któregośkolwiek Obszaru Natura 2000 należało będzie zaniechać wykonania tychże inwestycji. Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego (w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym) i wobec braku rozwiązań alternatywnych realizacja tych przedsięwzięć może być warunkowo wykonana, ale jednocześnie z zapewnieniem realizacji starannej kompensacji przyrodniczej. Szczegóły kompensacji powinny zostać ustalone na etapie osobnej procedury OOS i umieszczone w decyzjach środowiskowych dla poszczególnych inwestycji.

Realizacja zapisów planu wpłynie na faunę obszarów analizowanych poprzez potencjalne zwiększenie udziału zabudowy (w nowo wyznaczanych strefach zabudowy). Należy jednak zauważyć, że planowana zabudowa uwzględnia zasadę zrównoważonego rozwoju, gdyż zachowuje część terenów biologicznie czynnych. Natomiast zachowanie w większości jako stref otwartych korytarzy ekologicznych oraz kompleksów leśnych powinno zapewnić migrację i ochronę zwierząt lądowych w tym gatunków chronionych. Nie przewiduje się zatem oddziaływań realnych i znaczących na cele ochrony, dla których powołano te formy ochrony przyrody oraz na spójność i integralność sieci Natura 2000.

VI.6. Oddziaływanie na krajobraz

Oceniając oddziaływanie projektu planu ogólnego na krajobraz należy zaznaczyć, że krajobraz ma wiele znaczeń i płaszczyzn ujęcia.

„Krajobraz materialny” (matterscape) jest rzeczywistością fizyczną, opisaną, jako system podległy prawom natury. W tym ujęciu można wyróżnić: (1) strukturę krajobrazu, czyli przestrzenne relacje między jednostkami krajobrazowymi; (2) funkcjonowanie krajobrazu, czyli interakcje między przestrzennymi jednostkami krajobrazowymi; (3) *zmiennosc*, czyli przekształcenia struktury i funkcji układu jednostek ekologicznych w czasie.⁴¹

„Krajobraz jako pojęcie społeczno-prawne” (powerscape) jest stworzony przez społeczność jako system norm i celów. Normy te są sformalizowane (akty prawne) oraz niesformalizowane (wywodzące się z tradycji, zwyczajów). Krajobraz w tym ujęciu to system norm, które regulują zasady postępowania danej społeczności w odniesieniu do otaczającego krajobrazu. Nie mają one charakteru uniwersalnego – są indywidualne dla różnych społeczności.⁴²

„Krajobraz mentalny” (mindscape) istnieje w „wewnętrznym świecie” każdej jednostki. Rzeczywistość wewnętrzna jest wytworem świadomości. Krajobraz mentalny jest krajobrazem doświadczanym przez ludzi; jest systemem indywidualnych wartości, sądów, odczuć, znaczeń nadawanych przestrzeni i jej komponentom. Krajobraz ma również wymiar percepcyjny, estetyczny, artystyczny i egzystencjalny. Taki krajobraz można badać jedynie przy uwzględnieniu osoby obserwatora. Sam krajobraz zaś odbieramy przez nasze zmysły, dlatego poza rolą obserwatora istotne w ocenie krajobrazu będzie także miejsce, w którym obserwator

⁴¹ za: Kupidura A., Łuczewski M., Kupidura P. 2011. Wartość krajobrazu. Rozwój przestrzeni obszarów wiejskich. PWN, Warszawa.

⁴² tamże

się znajduje i z którego krajobraz jest kontemplowany. W takim rozumowaniu sama ocena krajobrazu powinna zatem skupić się na percepcyjnym podejściu do przestrzeni i na jej walorach estetycznych.⁴³

Wartość ogólna krajobrazu jest zagadnieniem bardzo złożonym, bowiem krajobraz nie ma charakteru statycznego, podlega permanentnie zmianom. Relacje pomiędzy elementami przyrodniczymi i kulturowymi zmieniają się w czasie i przestrzeni, tworząc *tożsamość miejsca*.⁴⁴ Dopiero znając tożsamość miejsca można podjąć próbę oceny oddziaływania nań planowanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy.

Obszar objęty projektem planu ogólnego położony jest w granicach Krajobrazu Priorytetowego „Dolina Noteci: Osiek nad Notecią – Walkowice” określonego w „Audycie Krajobrazowym Województwa Wielkopolskiego”, przyjętym uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego.

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz zasady kształtowania krajobrazu stanowią ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, dotychczas uchwalone dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym m.in. występowanie obszarowych form ochrony przyrody, przebieg korytarzy ekologicznych, znajdujące się na terenie gminy grunty rolne i leśne, a także w oparciu o rekomendacje i wnioski zawarte w „Audycie Krajobrazowym Województwa Wielkopolskiego”.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Lokalizacja nowych obiektów, w tym budowlanych, będzie negatywnie wpływać na krajobraz terenu do tej pory niezabudowanego. Jednakże wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne regulują i systematyzują układ przestrzenny Gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny charakteryzujące się wysokim walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi oraz kulturowymi.

Planowane elektrownie wiatrowe zlokalizowane zostały na terenach o rolniczym krajobrazie, w którym wyróżnia się zabudowa wsi oraz zadrzewienia przydrożne, śródpolne. Realizacja elektrowni wiatrowej, pozwala na zachowanie rolniczego krajobrazu, nie wpływając na zmianę sposobu użytkowania gruntów, poza terenem lokalizacji samej wieży elektrowni. Tereny wokół wież będą pozostawały w dotychczasowym, rolniczym użytkowaniu.

Tereny te zlokalizowane są poza głównymi drogami, które głównie stanowią osie widokowe na panoramy wsi. Tereny elektrowni będą stanowiły dominanty w krajobrazie, jednak ich oddziaływanie nie będzie znaczące ze względu na następujące uwarunkowania:

- wieże nie przesłaniają krajobrazu, stanowią pojedyncze, pionowe element o stosunkowo małej szerokości,
- obszary w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy wsi wyłączone zostały z lokalizacji wież,

⁴³ tamże

⁴⁴ tamże

Postrzeganie turbin jest bardziej złożone. Z uwagi na gabaryty tych instalacji inwestycja tego typu zawsze będzie budziła sprzeciw u części społeczeństwa. Natomiast oceniając wpływ elektrowni wiatrowych na krajobraz, pamiętać należy, że alternatywą dla tego rodzaju energii odnawialnej na dzień dzisiejszy jest przede wszystkim energia z konwencjonalnych źródeł, których wpływ na krajobraz jest również bardzo duży, jeśli nawet nie większy. Reasumując, ocenia się, że lokalizacja elektrowni wiatrowych nie będzie jednoznacznie negatywnie oddziaływała na krajobraz.

Lokalizacja elektrowni słonecznych, niewątpliwie może spowodować obniżenie ogólnej wartości krajobrazu, a robi to na pewno przynajmniej pod kątem oceny krajobrazu mentalnego. Jednak ocena tej konkretnej lokalizacji instalacji produkującej tzw. „czystą energię” w podsumowaniu ogólnym zysk i strat wydaje się być rozwiązaniem mimo wszystko korzystnym.

W związku z powyższym, realizacja tych ustaleń projektu planu ogólnego nie będzie miała znaczącego wpływu na krajobraz oraz będzie zgodna z Europejską Konwencją Krajobrazową, przyjętą we Florencji 20 października 2000 r., a ratyfikowaną przez Polskę 27 września 2004 r. (Dz. U. z 2006 r., nr 14 poz. 98).

VI.7. Emitowanie pola elektromagnetycznego

Na terenie gminy Ujście usytuowana jest linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Piła Krzewina – Chodzież – Wągrowiec. Pas terenu wzdłuż ww. linii winien być wyłączony z zabudowy budynkami. Przez teren gminy przebiega także fragment elektroenergetycznej linii 220 kV relacji Plewiska – Piła Krzewina. Wzdłuż tej linii należy nadal uwzględniać ograniczenia w użytkowaniu terenu o szerokości 70 m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach).

Konieczna jest ochrona przed polami elektromagnetycznymi, polegająca na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm lub co najmniej na tych poziomach. Ochrona musi opierać się na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r., poz. 2448).

Energia oddziaływań naturalnych, statycznych pól: elektrycznego i magnetycznego na cząsteczki żywej materii jest bardzo mała i wszelkie uporządkowania wywołane tymi zewnętrznymi, naturalnymi polami są niszczone przez ruch cieplny cząstek żywego organizmu⁴⁵. Dlatego nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań w wyniku promieniowania elektromagnetycznego pochodzącego z linii elektromagnetycznych na omawianym obszarze oraz nie przewiduje się powstania kolizji pomiędzy oddziaływaniem linii elektroenergetycznych z potencjalnym posadowieniem budynków, w których długotrwale przebywali by ludzie.

Projekt planu ogólnego Gminy Ujście nie ustala konkretnych inwestycji skutkujących wytworzeniem pól elektromagnetycznych, a jedynie określa gminny katalog stref planistycznych, w którym zawarty jest profil funkcjonalny poszczególnych stref planistycznych. W profilu funkcjonalnym stref planistycznych dopuszczono m.in. tereny infrastruktury technicznej. Brak jest podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych

⁴⁵ za: Koreleski Krzysztof. 2005. Oddziaływanie napowietrznych linii energetycznych na środowisko człowieka. Nr 2/2005, PAN, Oddział w Krakowie, s. 47–59 Komisja Technicznej Infrastruktury Wsi.

poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Ustalania dotyczące stref ochronnych w postaci pasów technologicznych od napowietrznych linii elektroenergetycznych zawierają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

VI.8. Oddziaływanie na ludzi

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) „zdrowie to nie tylko całkowity brak choroby, czy kalectwa, ale także stan pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu (dobrego samopoczucia)”. Stan zdrowia ocenia się za pomocą mierników pozytywnych (dobrego rozwoju i sprawnego działania organizmu) i negatywnych (występowania chorób).⁴⁶ O zdrowiu lub chorobie decydują bezpośrednio lub pośrednio sami ludzie wybierając i kształtując warunki, w których żyją, a także poprzez swoje postępowanie, zależne od ich poziomu kultury, zasobu wiedzy oraz zasobności ekonomicznej.

Zasięg zagrożenia zdrowia jest bardzo różnorodny i obejmuje: zagrożenia globalne, zagrożenia regionalne oraz zagrożenia lokalne. Z punktu widzenia oceny projektu planu ogólnego szczególnie istotne są dwa ostatnie z zasięgów zagrożeń. W ramach zasięgu zagrożeń regionalnych należy wymienić tzw. kwaśne opady atmosferyczne. Do zagrożeń o znaczeniu lokalnych istotne są: emisja fal elektromagnetycznych bardzo niskich częstotliwości lub mikrofal, emisja do atmosfery lub zrzut do wód powierzchniowych metali ciężkich, nadmierne stężenie pyłów respirabilnych ($\varnothing$ cząstek $< 7\mu\text{m}$) i ozonu troposferycznego w niskich warstwach atmosfery, związków chlorowcoorganicznych, nadmierny hałas i zanieczyszczenia powietrza w pomieszczeniach zamkniętych.

Do potencjalnych zdrowotnych skutków fizycznych zmian w środowisku wynikających z realizacji projektu planu ogólnego zaliczyć można przede wszystkim hałas i wibracje. Hałas o natężeniu poniżej 35 dB jest nieszkodliwy, ale może denerwować, od 35 do 70 dB jest dokuczliwy i pociąga za sobą zmęczenie, spadek wydajności w pracy i przeszkadza w wypoczynku. Ciągły hałas w zakresie 70–85 dB jest uznawany za dopuszczalny, ale może powodować uszkodzenia słuchu. Energia wibracji jest przekazywana przede wszystkim przez układ kostny, ponieważ w tkankach miękkich dochodzi do jej wytłumienia. Długotrwałe utrzymywanie się wibracji mogą doprowadzić do uszkodzenia szkieletu, zwłaszcza stawów i dysków. Innymi potencjalnymi negatywnymi skutkami działania wibracji na ludzki organizm są m.in. bóle i zawroty głowy, rozdrażnienie, zaburzenia pamięci, drętwienie i mrowienie kończyn lub bezsenność.

Grupą czynników mogącą być efektem realizacji postanowień projektu planu ogólnego, a mogących potencjalnie negatywnie oddziaływać na zdrowie ludzi jest grupa zanieczyszczeń chemicznych (np. związane ze ściekami komunalnymi, odpadami). Są one obecnie najgroźniejszym czynnikiem wpływającym negatywnie na zdrowie ludzkie. Wiele ze związków chemicznych jest wprowadzanych do środowiska rozmyślnie, choć nierozważnie, w celach gospodarczych. Większość jednak stanowią odpady, zanieczyszczenia poprodukcyjne i konsumpcyjne. Znaczne ilości zanieczyszczeń powstają także na skutek katastrof i awarii. Stosunkowo łatwo określić jest wpływ zanieczyszczeń na zdrowie człowieka przy ostrych dolegliwościach, spowodowanych oddziaływaniem substancji toksycznej przyjętej w krótkim czasie i w dużej dawce. Znacznie trudniej określić zatrucia chroniczne oraz określić ich

⁴⁶ za: Wolański N. 2008. „Ekologia człowieka. Tom 2.” PWN. Warszawa.

przyczynę. Są one bowiem wynikiem długotrwałego wpływu niewielkich ilości substancji toksycznych na organizm ludzki, a ich objawy kliniczne często są niespecyficzne. W przypadku realizacji zapisów projektu planu ogólnego istotniejszą rolę stanowić będą zanieczyszczenia wywołujące drugi typ reakcji organizmów ludzkich, czyli te wywołane zanieczyszczeniami chronicznymi. Do źródeł emisji zanieczyszczeń mogących potencjalnie negatywnie oddziaływać na zdrowie ludzkie na omawianym obszarze należą przede wszystkim:

- ciągi komunikacyjne;
- emisje substancji ze środków transportu
- lokalne kotłownie;
- emisje substancji z terenów produkcyjnych;
- zanieczyszczenia z terenów rolniczych.

Najwięcej niebezpiecznych związków i pierwiastków chemicznych przenika do organizmu człowieka drogą pokarmową. Zmiany chemizmu wody, gleb i powietrza prowadzą do nadmiernej koncentracji substancji toksycznych w diecie. Szczególnie niebezpieczne są te substancje, które kumulują się w organizmie. Należy zwrócić zatem uwagę na zabezpieczenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych, szczególnie zaś na ochronę ujęć wód pitnych. Ponadto należy unikać kumulacji zanieczyszczeń na terenach rolnej produkcji spożywczej. Analizując projekt planu ogólnego nie przewiduje się trwałego pogorszenia jakości powietrza i wód w stosunku do stanu obecnego, mogącego wpłynąć negatywnie na składniki pokarmowe jak woda i produkty spożywcze wytwórstwa rolniczego. Zanieczyszczenia, bowiem z tras komunikacyjnych z jednej strony są dziś mniej szkodliwe dla zdrowia ludzkiego i komponentów środowiska przyrodniczego niż do niedawna (praktyczny brak ołowiu i innych metali ciężkich w paliwach), a z drugiej zaś ulegają dyspersji na skutek przewietrzenia otwartych obszarów rolnych. Generalnie ocenia się, że poszczególne zapisy projektu planu ogólnego, w tym także odwołania do przepisów odrębnych, zapewniają jednocześnie poprawny stan ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

Zanieczyszczenia chemiczne mogą dostać się także do organizmu poprzez układ oddechowy. Ten rodzaj przenikania substancji niepożądanych do ustroju ludzkiego jest zdecydowanie mniej niebezpieczny dla zdrowia i życia człowieka, ale z drugiej strony najpowszechniejszy. Należy założyć, iż ruch drogowy i związana z nim emisja spalin zwiększy się wraz z powstaniem nowej zabudowy na analizowanym obszarze. Największym zasięgiem i największą szkodliwością cechują się tlenki azotu. Z kolei w fazie realizacji nowej zabudowy i tras komunikacyjnych ilość emitowanych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego będzie stosunkowo niewielka, ograniczona do czasu budowy. Powstałe w trakcie prowadzenia prac budowlanych zanieczyszczenia atmosfery nie będą miały większego wpływu na otaczający teren w odległościach większych niż kilkadziesiąt metrów od granic terenu budowy i od osi głównych ciągów transportowych. Ponadto nastąpi emisja składników spalin związana z pracą maszyn budowlanych i środków transportu dostarczających materiały budowlane oraz emisja pyłów z manipulacji materiałami budowlanymi. Zanieczyszczenia te będą jednak niewielkie, odwracalne i czasowe, niekumulujące się w środowisku i nieuniknione w przypadku realizacji obiektów budowlanych. Ich wpływ na zdrowie mieszkańców Gminy Ujście będzie zatem stosunkowo niewielki.

Projekt planu ogólnego będzie wpływał na warunki życia społeczności lokalnej poprzez wprowadzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę. Jednocześnie zapisy projektu planu niosą za sobą dążenie do rozwoju infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców. Plan ogólny ograniczy również niekontrolowane rozprzestrzenianie się zabudowy w tym mieszanie funkcji uciążliwej z mieszkaniową. Ustalenia planu ogólnego odnosząc się szeroko (ramowo) do zasad ochrony środowiska i jego zasobów oraz kształtowania ładu przestrzennego dają podstawy do rozwijania terenów inwestycyjnych przy jednoczesnej dbałości o środowisko. W przypadku nowej lokalizacji funkcji usługowej należy na etapie planu miejscowego rozstrzygnąć charakter działalności, która będzie najmniej kolizyjna z zabudową mieszkaniową oraz zasady takiego zagospodarowania, aby budynki będące miejscem prowadzenia spokojniejszej działalności były lokalizowane bliżej zabudowy mieszkaniowej, a te o znacznej uciążliwości w oddaleniu.

Reasumując, wzięwszy pod uwagę powyższe zapisy, na poziomie niniejszej oceny stwierdza się, że realizacja projektu planu ogólnego nie powinna powodować istotnych oddziaływań, powodujących przekroczenie standardów jakości środowiska, wpływających negatywnie na zdrowie i życie ludzi.

VI.9. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne⁴⁷

W projekcie planu ogólnego Gminy Ujście strefy planistyczne wyznaczono z uwzględnieniem występujących na terenie Gminy Ujście obszarów i obiektów zabytkowych, a także stanowisk archeologicznych.

Projekt planu ogólnego nie wprowadza ustaleń z zakresu zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Same zapisy projektu planu ogólnego nie zawierają planów, w wyniku których realizacji mogłyby zostać zniszczone zasoby dziedzictwa kulturowego oraz dobra materialne. Ochrona tych elementów opiera się na przepisach odrębnych. Należy uznać, że będą one prowadzić do zapewnienia pełnej ochrony obszarów dziedzictwa kulturowego na omawianym terenie. Dlatego nie wskazuje się na przewidywane oddziaływania negatywne na zabytki. Jeżeli chodzi o dobra materialne nie przewiduje się oddziaływań wynikających z realizacji projektu, a mogących je zniszczyć, albo ograniczyć dostęp do nich. Nie ma bowiem przesłanek, aby którekolwiek z powstałych oddziaływań (emisje hałasu, potencjalne zanieczyszczenia) mogły przyczynić się do dewastacji danego dobra materialnego (domu, samochodu, innych przedmiotów powszechnie uznawanych za dobra materialne).

VI.10. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Według Państwowego Instytutu Geologicznego wynika, iż w Gminie znajduje się obecnie pięć złóż kopalin. W projekcie planu ogólnego strefa górnictwa została wyznaczona na terenach przeznaczonych do eksploatacji złóż w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej Gminy. Zapewnia ona możliwość eksploatacji udokumentowanych złóż, natomiast nie wpływa na zmianę zagospodarowania

⁴⁷ pod pojęciem dóbr materialnych rozumie się każdy przedmiot, który może służyć do zaspokajania ludzkich potrzeb a ich wartość można oszacować w pieniądzu.

i użytkowania terenu, ani nie warunkuje czy eksploatacja nieeksploatowanych bądź nieudokumentowanych złóż będzie miała miejsce w przyszłości.

Na terenie opracowania występują gleby wysokich klas bonitacyjnych RIII. W projekcie planu ogólnego tereny inwestycyjne swoim zasięgiem obejmują ww. gleby. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie przed zmianą przeznaczenia podlegają grunty stanowiące użytki rolne klas I-III. Gleby wyższych klas bonitacyjnych, chronione na mocy ww. ustawy wymagają uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze. Przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze, wymagających ww. zgody, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

VI.11. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko ze względu na znaczne oddalenie obszaru Gminy Ujście od najbliższej granicy państwowej (ok. 140 km). Ponadto ustalenia projektu planu ogólnego dotyczą strefowania obszaru Gminy Ujście oraz warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych. Zapisy projektu planu ogólnego nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną.

VI.12. Oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, chwilowe, krótko-terminowe, średnioterminowe i stałe

Oddziaływania na środowisko można podzielić na te, które związane są z etapem budowy oraz etapem eksploatacji.

Poprzez oddziaływania bezpośrednie rozumie się wszelkie ingerencje powodujące zmianę danego elementu środowiska bez oddziaływań trzecich. Pośrednie oddziaływania z kolei wymagają innych czynników, z którymi w połączeniu, lub pod których wpływem zmieniają znacząco na jakiś element środowiska. Oddziaływania wtórne zaś to ogół czynników, które mogą aktywować oddziaływanie, które ujawni się/wpłynie na badany element środowiska w przyszłości.

Na etapie budowy nowych obiektów może wystąpić szereg potencjalnych oddziaływań wpływających na: wzrost emisji hałasu i wibracji, przekształcenie krajobrazu, zakłócenia bytowania zwierząt, wytwarzanie odpadów, obniżanie zwierciadła wód gruntowych, zmianę warunków gruntowych. Te z kolei mają wpływ na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego: jakość powietrza atmosferycznego, gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, ukształtowanie terenu, klimat lokalny, faunę i florę a także ludzi. Najistotniejszymi z oddziaływań są oddziaływania bezpośrednie i stałe, gdyż precyzyjnie i permanentnie przyczyniają się do zmiany poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego i kulturowego. Na etapie utworzenia nowych obiektów praktycznie nie występują oddziaływania o takim charakterze. Po zakończeniu bowiem realizacji etapu budowy brak jest jakichkolwiek oddziaływań. Mogą natomiast na tym etapie wystąpić trwałe skutki pewnych oddziaływań. Do potencjalnych trwałych skutków oddziaływań wynikających z etapu budowy można zaliczyć: zmianę warunków gruntowych czy obniżenie zwierciadła wód

gruntowych. Najwięcej natomiast potencjalnych oddziaływań na etapie budowy będą stanowiły te o charakterze bezpośrednim i chwilowym. Wywołane będzie to ingerencją w środowisko abiotyczne i biotyczne oraz ograniczeniem w czasie tej ingerencji. Ogólne przedstawienie potencjalnych oddziaływań na etapie budowy wynikających z realizacji ustaleń projektu planu ogólnego zaprezentowano w tabeli nr 12.

Tabela 12. Potencjalne skutki realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego i kulturowego na etapie budowy nowych obiektów i powstałych w wyniku jego realizacji. Omówienie w tekście

KOMPONENTY		Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody podziemne i powierzchniowe	Klimat lokalny	Fauna	Flora	Krajobraz	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000
SKUTKI REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO											
ETAP BUDOWY NOWYCH OBIEKTÓW	Wzrost emisji hałasu i wibracji	---	---	---	---	b, c	---	---	---	b, c	---
	Przekształcenie krajobrazu	---	---	---	---	---	---	b, k, ś, d	b, et	b, k, ś, d	---
	Zakłócenia bytowania zwierząt	---	---	---	---	b, c, k	w, k	---	b, k, ś, d	---	---
	Wytwarzanie odpadów	b, c, d	b, ts	---	---	---	---	b, c, d	---	---	---
	Obniżenie zwierciadła wód gruntowych	---	---	b, c	---	w, ś	b, c, ś	w, ś	---	---	---
	Prace ziemne	b, c	b, k, ś, d, ts	w, c, ś	---	b, w, c, k, ts	b, c	b, k, ś, d	b, ts	---	---
	Zmiana warunków gruntowych	---	b, ts	p, ts	---	---	p	---	---	---	---

Objaśnienia: b – oddziaływanie bezpośrednie, p – oddziaływanie pośrednie, w – oddziaływanie wtórne, c – oddziaływanie chwilowe, k – oddziaływanie krótkoterminowe, ś – oddziaływanie średnioterminowe, d – oddziaływanie długoterminowe, ts – trwały skutek

Podobnie jak to miało miejsce przy etapie budowy również podczas etapu eksploatacji nowych obiektów może dojść do potencjalnych negatywnych oddziaływań na komponenty środowiska. Najważniejsze oddziaływania znaczące i potencjalne oraz ich skutki omówiono w poprzednich podrozdziałach. Główną cechą tego etapu jest obecność oddziaływań o charakterze stałym i długoterminowym. Wiążą się one z wykorzystywaniem powierzchni terenu (np. likwidacja powierzchni biologicznie czynnej) jak i również z funkcjonowaniem na nich konkretnych działań. Ogólny zarys potencjalnych oddziaływań na tym etapie przedstawia

tabela nr 13. Co istotne, wiele z przytoczonych tu oddziaływań będzie odwracalna w przyszłości.

Tabela 13. Potencjalne skutki realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego na etapie eksploatacji. Omówienie w tekście

KOMPONENTY		Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody podziemne i powierzchniowe	Klimat lokalny	Fauna	Flora	Krajobraz	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000
SKUTKI REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO											
ETAP EKSPLOATACJI	Wzrost emisji hałasu i wibracji	---	---	---	---	b, c, d	---	---	---	b, c, d	---
	Przekształcenie krajobrazu	---	---	---	---	---	---	b, st	b, st	b, st	---
	Zakłócenia bytowania zwierząt	---	---	---	---	p, d	p, d	---	---	---	---
	Zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej	p, d	b, st	p, d, st	w, st	w, d	b, d	b, st	b, d	b, d	---
	Wprowadzenie nowej zieleni i zalesień	b, d	p, d	b, d	b, d	b, d	b, d	b, d	---	b, d	---

Objaśnienia: b – oddziaływanie bezpośrednie, p – oddziaływanie pośrednie, w – oddziaływanie wtórne, c – oddziaływanie chwilowe, k – oddziaływanie krótkoterminowe, ś – oddziaływanie średnioterminowe, d – oddziaływanie długoterminowe, st – oddziaływanie stałe

VI.13. Oddziaływanie skumulowane i znaczące

Do oddziaływań skumulowanych wynikających z ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego w zakresie emisji hałasu i wibracji, może dochodzić przede wszystkim w strefach nakładania się uciążliwości pochodzących z terenów tras komunikacyjnych z innymi obecnymi lub planowanymi inwestycjami na sąsiednich obszarach. Oddziaływania takie mogą być w przyszłości związane z istniejącymi, ale przede wszystkim planowanymi obiektami produkcyjno-usługowymi, obiektami infrastruktury technicznej, a także budową i modernizacją dróg w bliższej lub dalszej odległości od obszaru objętego projektem. Nie mniej jednak prace jak i funkcjonowanie w/w obiektów będą ograniczone w przestrzeni.

Skutki dla środowiska wynikające z realizacji ustaleń planu ogólnego mogą być spowodowane przede wszystkim poprzez wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, zanieczyszczania gleby lub ziemi, emitowanie hałasu oraz ryzyko wystąpienia awarii.

Biorąc pod uwagę zasięg i skalę projektowanych stref planistycznych należy zauważyć, że nie przewiduje się istotnych skutków dla środowiska, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenów.

VI.14. Zasięg przestrzenny oddziaływań oraz odwracalność zjawisk

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego może wpłynąć w zróżnicowany sposób na poszczególne komponenty środowiska: powierzchnię ziemi, glebę, wody powierzchniowe i podziemne, klimat lokalny, faunę i florę oraz na ich wzajemne powiązania, na ekosystemy i krajobraz.

Zróżnicowanie skutków realizacji ustaleń analizowanego dokumentu można podzielić w zależności od:

- odwracalności zjawisk: odwracalne (O) lub nieodwracalne (NO);
- zasięgu przestrzennego oddziaływania: regionalne (R), ponadlokalne (PL) lub lokalne (L).

Powyższe oddziaływania będą zależeć od planowanego kierunku przeznaczenia terenu. Zestawienie dotyczące zasięgu oddziaływań i ich ocenę przedstawiono w tabelach nr 14 i 15. Jednocześnie należy podkreślić, że prognozowane oddziaływania mają charakter ogólny i same w sobie nie mogą *de facto* wskazywać na ilościowe przedstawienie samych oddziaływań. Tym samym nie dają pełnego obrazu rzeczywistych ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko, a także dokładnej ich skali.

Tabela 14. Zasięg przestrzenny oddziaływań oraz odwracalność zjawisk dla działań na terenach zabudowy

TERENY ZABUDOWY					
Lp.	Poszczególne komponenty środowiska		Odwracalność zjawisk	Zasięg przestrzenny oddziaływania	Rodzaj oddziaływania
1	Powierzchnia ziemi i gleby	Degradacja powierzchni glebowej	NO	L	Negatywne
2		Intensyfikacja procesów erozyjnych na powierzchniach odkrytych	O	L	Negatywne
3		Przekształcenia właściwości wilgotnościowych gleb	NO	L	Negatywne
4		Przekształcenie naturalnej rzeźby terenu	NO	L	Negatywne
5		Ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej	O	L	Negatywne
6	Wody podziemne: możliwość obniżenia poziomu wód gruntowych		O	L	Negatywne
7	Wody powierzchniowe: możliwość zanieczyszczenia cieków i jezior		O	L	Negatywne
8	Powietrze: pogorszenie stanu higieny atmosfery		O	L	Negatywne
9	Fauna i flora	Ograniczenie miejsc bytowania fauny	NO	L	Negatywne
10		Częściowa degradacja istniejącej szaty roślinnej o przeciętnych walorach	NO	L	Obojętne
11		Zmiana warunków siedliskowych szaty roślinnej	NO	L	Negatywne
12		Wprowadzenie nowej zieleni urządzonej i rewitalizacja zieleni	O	L	Pozytywne
13	Krajobraz: wprowadzenie zabudowy kubaturowej na tereny otwarte		NO	L	Negatywne

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15. Zasięg przestrzenny oddziaływań oraz odwracalność zjawisk dla działań w strefie terenów komunikacji

TERENY KOMUNIKACJI					
Lp.	Poszczególne komponenty środowiska		Odwracalność zjawisk	Zasięg przestrzenny oddziaływania	Rodzaj oddziaływania
1	Powierzchnia ziemi i gleby	Całkowita degradacja gleby	NO	L	Negatywne
2		Przekształcenie naturalnej rzeźby terenu	NO	L	Negatywne
3		Całkowita likwidacja powierzchni biologicznie czynnej	NO	L	Negatywne
4		Sztuczne zagęszczenie gruntów	NO	L	Negatywne
5		Wprowadzenie gruntów nasypowych	NO	L	Negatywne
6	Wody podziemne	Częściowe ograniczenie infiltracji zasilania strefy przypowierzchniowej	NO	L	Negatywne
7		Możliwość zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi	O	L	Negatywne
8	Klimat	Pogorszenie klimatu akustycznego	NO	L	Negatywne

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO
GMINY UJŚCIE*

TERENY KOMUNIKACJI					
Lp.	Poszczególne komponenty środowiska		Odwracalność zjawisk	Zasięg przestrzenny oddziaływania	Rodzaj oddziaływania
9		Pogorszenie stanu higieny atmosfery	NO	L	Negatywne
10	Fauna i flora	Ograniczenie miejsc bytowania fauny	NO	L	Negatywne
11		Ograniczenie możliwości migracji zwierząt	NO	PL	Negatywne
12		Całkowita degradacja istniejącej szaty roślinnej	NO	L	Negatywne
13		Ograniczenie bioróżnorodności	NO	PL	Negatywne
14		Krajobraz: częściowe zaburzenie ciągłości systemu przyrodniczego Gminy	NO	PL	Negatywne

Źródło: Opracowanie własne

VII. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBU W JAKI TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Przy sporządzaniu projektu planu ogólnego uwzględniono cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, w szczególności cele dotyczące utrzymania i przywracania do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, ochrony wód, powietrza, jakości gleb oraz dochowania standardów jakości środowiska.

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. nakłada obowiązek zgodności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy z zapisami planu ogólnego. Jednocześnie Plan ogólny jako dokument wyrażający politykę przestrzenną na szczeblu lokalnym musi być zgodny z polityką przestrzenną prowadzoną na szczeblu wojewódzkim, a ta z krajową polityką przestrzenną. Wzajemne powiązanie tych dokumentów zapewnia spójne i całościowe kształtowanie przestrzeni oraz umożliwia przeprowadzanie inwestycji strategicznych w skali krajowej.

Plan ogólny choć nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych to określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne), co ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy i harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni, bez niekontrolowanego rozlewu zabudowy.

Cele ochrony środowiska formułowane na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowane są w Polsce już w trakcie egzekwowania odpowiednich aktów prawnych. Takim aktem prawnym jest m.in. ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.), na podstawie której sporządzona została niniejsza prognoza. Już samo przeprowadzenia strategicznej oceny

oddziaływania na środowisko jest realizacją celów określonych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. i Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. Właściwie wszystkie akty prawne dotyczące ochrony środowiska, w tym: ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.), ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.), ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.), ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.), których wymogi są uwzględniane przy opracowaniu planów, wdrażają dyrektywy Wspólnoty Europejskiej w zakresie swoich regulacji.

Podstawowymi dokumentami określającymi cele i zasady trwałego rozwoju kraju dla osiągnięcia ładu społecznego, ekonomicznego, ekologicznego i przestrzennego, a ważnymi z punktu projektu, są:

- Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategia Energetyczna Polski do 2040 roku,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa, rybactwa 2030,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;

a na szczeblu regionalnym:

- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania. Wielkopolska 2020+ wraz z PZPPOM. Poznań,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku,
- Program ochrony środowiska Województwa Wielkopolskiego do roku 2030,
- Program ochrony powietrza w zakresie ozonu dla strefy wielkopolskiej,
- Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry;
- Audyt Krajobrazowy Województwa Wielkopolskiego.

Powyższe strategiczne dokumenty uwzględniają wytyczne dla globalnego trwałego rozwoju zawarte w ratyfikowanej przez Polskę Deklaracji z Rio oraz Agendzie 21 (czerwiec 1992 r.). Innymi dokumentami rangi międzynarodowej o charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska we wcześniej wymienionych programach krajowych są m.in.:

- Dyrektywa Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG), nakładającą na Państwa Członkowskie wymóg wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych;
- Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (2008/50/WE), określa działania Państw Członkowskich w zakresie ochrony powietrza, tak aby „unikać, zapobiegać lub ograniczać szkodliwe oddziaływanie na zdrowie ludzi i środowiska jako całość”;
- Konwencja Berneńska, ratyfikowana przez Polskę w 1995 roku – jest dokumentem o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz siedlisk przyrodniczych;

- Konwencja Bońska, ratyfikowana przez Polskę w 1996 roku – jest dokumentem o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt;
- Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości wraz z II protokołem siarkowym (Oslo) ratyfikowana przez Polskę w 1985 roku;
- Konwencja o Różnorodności Biologicznej, ratyfikowana przez Polskę w 1996 roku;
- Konwencja Wiedeńska w sprawie ochrony warstwy ozonowej z 1985 r., zobowiązywała do zmniejszenia emisji gazów powodujących oraz prowadzenia badań nad skutkami zaniku warstwy ozonowej;
- Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.);
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, ratyfikowana przez Polskę w 1994 roku;
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz Protokołem;
- Europa 2020: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej, w której zapisano, wzrost gospodarczy poprzez inwestowanie w gospodarkę bardziej innowacyjną, która opierać ma się w dużej mierze na racjonalnym i oszczędnym korzystaniu z zasobów środowiska;
- Europejska Konwencja Krajobrazowa, 2000 r.

Podstawowym celem ochrony środowiska, ustanowionym na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym jest rozwój zrównoważony, który wyraża się poprzez ochronę zasobów środowiska. Dotyczy on przede wszystkim ochrony wód, powietrza, powierzchni ziemi, zwierząt i roślin. Zapisy projektu zawierają ustalenia dotyczące pośrednio lub bezpośrednio ochrony środowiska. Zapisy te uwzględniają nie tylko wymogi ochrony środowiska ustanowione w dokumentach o randze krajowej i międzynarodowej, ale również dokumentach, utworzonych na szczeblu lokalnym i regionalnym. Za istotne cele ochrony środowiska uznano:

- ochrona powierzchni ziemi, racjonalne gospodarowanie i zachowanie wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych;
- ochrona obiektów i obszarów o cennych walorach przyrodniczych;
- ochrona korytarzy ekologicznych;
- ochrona udokumentowanych złóż kopalin oraz zapewnienie obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż;
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona gruntów rolnych i leśnych;
- ochrona walorów krajobrazowych środowiska;
- ustanowienie procedur udziału społeczeństwa, organów lokalnych i regionalnych oraz innych stron zainteresowanych zdefiniowaniem i wdrożeniem polityki w zakresie krajobrazu.

Projektowane strefy planistyczne zostały wyznaczone według istniejącego przeznaczenia opracowywanego terenu jak i terenów sąsiednich. Wymienione powyżej cele ochrony środowiska w projekcie planu ogólnego uwzględniono m.in. poprzez:

- wyznaczenie lokalizacji stref otwartych, określenie optymalnych wskaźników minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej;
- w miejscach występowania wód powierzchniowych stojących i płynących wyznaczenie lokalizacji stref otwartych, wprowadzenie profilu dodatkowego dla poszczególnych stref – tereny wód, dodatkowo określenie optymalnych wskaźników minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej;
- odpowiednia lokalizacja planowanych stref gospodarczych z zachowaniem bufora od terenów zamieszkania.

Jednocześnie wprowadzenie wartości minimalnej powierzchni biologicznie czynnej terenów pod zabudowę pozostawi możliwość przepuszczalności gleb oraz możliwość odprowadzania wód opadowych do wód gruntowych. Zachowanie w znacznej mierze terenów zielonych, lasów, gruntów rolnych (w tym w szczególności gruntów ornych klasy III), łąk, wód na obszarze gminy jako strefy otwartej wolnej od zabudowy należy pozytywnie ocenić pod względem przyrodniczym.

Niniejszy dokument dodatkowo, oprócz samego projektu planu, podlega ocenie społeczeństwa i jest dostępny do wglądu w trakcie sporządzania planu, jak i po jego zakończeniu. Ponadto społeczność może składać zarówno wnioski, jak i uwagi do tego dokumentu. Prognoza zawiera opis metod analiz skutków realizacji ustaleń planu na środowisko oraz sposób oddziaływania zapisów planu na poszczególne komponenty środowiska. Jednocześnie integralną częścią każdego planu jest pisemne podsumowanie uzasadniające wybór przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych oraz zawierające propozycje metod przeprowadzania monitoringu realizacji ustaleń planu i jego częstotliwość.

VIII. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Opracowywany dokument odnosi się do obszaru miejscowo zurbanizowanego, gdzie dokonano już przekształcenia środowiska. Do istniejących i potencjalnych problemów ochrony środowiska w Gminie Ujście należą przede wszystkim:

- 1) presja przestrzeni (oddziaływanie na krajobraz, przekształconych w wyniku działalności człowieka);
- 2) występowanie charakterystycznych dla terenów zabudowanych gleb antropogenicznych;
- 3) obecność terenów użytkowanych rolniczo. Związane z nimi zagrożenia m.in. niewłaściwa gospodarka nawozowa, zanieczyszczenie pochodzenia rolniczego wód podziemnych i powierzchniowych, zaburzenie profilu glebowego, zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, oddziaływanie na krajobraz;
- 4) wzrost emisji substancji (emisje z systemów grzewczych, z ciągów komunikacyjnych, wzrost produkcji odpadów w sąsiedztwie terenu opracowania);
- 5) uciążliwości związane z ruchem na ulicach, przede wszystkim klimatu akustycznego, zwiększone zanieczyszczenia powietrza i gleb w bezpośrednim sąsiedztwie dróg (w tym wpływ zanieczyszczeń z nawierzchni z wodami opadowymi i roztopowymi, zwiększone zasolenie gleb w okresie zimowym);

- 6) wzrost emisji hałasu (związanego z bytowaniem ogólnym ludzi oraz pojazdami mechanicznymi i innymi urządzeniami/maszynami);
- 7) niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej (obecność zbiorników bezodpływowych, zaopatrzenie w ciepło z indywidualnych źródeł ogrzewania);
- 8) zagrożeniem dla zwierząt jest zajmowanie ich przestrzeni życiowej przeznaczenie terenów pod uprawę rolną oraz przez zabudowę, natomiast zagrożeniem dla flory są postępujące procesy urbanizacji.

Ponadto na terenie Gminy Ujście występują:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$);
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$);
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału;
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$);
- obszar narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, tj. $Q=1\%$ i $Q=10\%$, występują ograniczenia dla zagospodarowania terenu, które wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi. Głównym celem ochrony przeciwpowodziowej jest ograniczenie ryzyka powodziowego. Jest to cel prewencyjny i polega przede wszystkim na unikaniu wzrostu zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, a także określeniu warunków możliwego zagospodarowania pozostałych obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi. Nadmienić należy, że w obowiązującej ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.) brak jest bezpośrednich zapisów o zakazie budowy obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, jednak z uwagi na negatywne konsekwencje dla ludności w przypadku wystąpienia powodzi, mimo braku powyższych zapisów, powinno unikać się lokalizacji zabudowy na tych terenach. Według rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1225), zbiorniki na nieczystości ciekłe mogą być sytuowane tylko na działkach budowlanych niemających możliwości przyłączenia do sieci kanalizacji, przy czym nie dopuszcza się ich sytuowania na obszarach podlegających szczególnej ochronie środowiska i narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz na terenach zalewowych. Wynika z tego, że lokalizacja budynków na tych terenach jest niemożliwa do czasu przyłączenia do kanalizacji sanitarnej.

Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, sporządzany jest na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz. U. z 2020

roku, poz. 2270). Grunty położone na obszarach występowania niekorzystnych zjawisk geologicznych, w tym zjawisk i form osuwiskowych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 roku, poz. 463), zaliczane są do warunków gruntowych skomplikowanych, a obiekty budowlane posadawiane w takich warunkach gruntowych do trzeciej kategorii geotechnicznej. Skutkuje to obowiązkiem wykonania dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1290 ze zm.). Nie powinno się prowadzić działań, które mogą doprowadzić do uaktywnienia ruchów masowych na terenie zagrożonym ruchami masowymi ziemi. Dane o osuwiskach w sposób bezpośredni mogą wpływać na bezpieczeństwo, majątek i jakość życia mieszkańców, dlatego należy je uznać za szczególnie wrażliwe.

Według ustaleń projektu planu ogólnego niezagospodarowane na chwilę obecną tereny zielone i rolne, w tym lasy oraz tereny łąk przebiegające wzdłuż głównych cieków wodnych zostaną zachowane poprzez objęcie ich strefami otwartymi. W granicach stref związanych z zabudową i zainwestowaniem, którymi objęte są jednostki osadnicze, najistotniejsze jest ograniczenie zanieczyszczeń przenikających do gleby oraz powietrza, oraz zapewnienie maksymalnej możliwej różnorodności biologicznej. Projekt planu dla terenów wprowadza wymogi i ograniczenia, które zachowują harmonię terenów z otoczeniem oraz nawiązują do obecnie obowiązujących przepisów oraz standardów ochrony środowiska.

IX. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi. Jednakże ze względu na bardzo ogólny charakter projektu planu ogólnego, wyznaczający jedynie strefy planistyczne, trudno jest wskazać konkretne rozwiązania eliminujące, ograniczające lub kompensujące negatywne oddziaływanie na środowisko.

Za istotne dla ochrony środowiska uznaje się następujące rozwiązania projektu planu ogólnego:

- ograniczenie zajęcia terenu;
- objęcie obszarów szczególnego powodzia przeważającej mierze strefą otwartą oraz ograniczenie wyznaczenia stref, w obrębie których dopuszczono tereny inwestycyjne, jedynie do obszarów istniejącej zabudowy oraz zasięgu obowiązujących dokumentów planistycznych;
- objęcie strefą górnictwa udokumentowanych złóż kopalin, terenów górniczych oraz obszarów górniczych, a także terenów przeznaczonych pod eksploatację w obowiązujących dokumentach planistycznych;
- uwzględnienie lokalizacji przedmiotów ochronny obszarów Natura 2000 oraz działań ochronnych wyznaczonych w ustanowionych planach zadań ochronnych;

- określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Analiza wpływu ustaleń planu ogólnego na obszary Natura 2000 wykazała, że wyznaczając strefy planistyczne w projekcie planu ogólnego wzięto pod uwagę lokalizację siedlisk i stanowisk chronionych gatunków ptaków, siedlisk przyrodniczych oraz działań ochronnych.

Projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony obszarów Natura 2000, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.). Niemniej jednak realizacja jakiegokolwiek inwestycji w granicach obszarów Natura 2000 musi być poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.).

W przypadku zaistnienia niebezpieczeństwa nieodwracalnego zniszczenia cennych komponentów przyrody, które z niezależnych od metod badawczych i stanu aktualnej wiedzy wystąpiły by w późniejszym okresie, konieczne byłoby podjęcie działań kompensujących. Na poziomie niniejszej prognozy nie stwierdza się jednak zagrożeń tego typu. Ogólnie do najczęstszych działań tego typu należą:

- odtwarzanie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych;
- sztuczne zasilanie osłabionych populacji;
- tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i innych tras migracji zwierząt.

X. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Obowiązek przedstawienia w prognozie oddziaływania na środowisko propozycji dotyczących przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego oraz częstotliwości jego przeprowadzania został określony w art. 51 ust. 2 lit. c ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.). Zgodnie z art. 55 ust. 5 przytoczonej wyżej ustawy, organ opracowujący projekt, czyli Burmistrz Miasta Ujście, zobowiązany jest prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego projektu.

Burmistrz Miasta Ujście jest zobowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać np. na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska (powietrza, wód, gleb i in.) w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska⁴⁸, w ramach monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć

⁴⁸ ocena stanu poszczególnych komponentów musi odnosić się do obszaru objętego planem ogólnym.

zlokalizowanych na obszarze objętym projektem lub, w ramach indywidualnych zamówień, na kontroli i ocenie zgodności wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną z ustaleniami przyjętego projektu.

W celu realizacji zadań wynikających z Państwowego Monitoringu Środowiska zaleca się m.in. wykonywanie badań wskaźników charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska, prowadzenie obserwacji elementów przyrodniczych, gromadzenie i analizę wyników badań i obserwacji, pozyskiwanie informacji o presjach na elementy środowiska, ocenę stanu i trendów zmian jakości poszczególnych elementów środowiska, wskazanie obszarów z przekroczeniami standardów jakości środowiska, wykonywanie analiz przyczynowo-skutkowych oraz opracowywanie zestawień i raportów, a także ich udostępnianie.

Ocenię na obszarze opracowania powinny podlegać:

- jakość powietrza i stanu sanitarnego;
- jakość wód podziemnych;
- jakość wód powierzchniowych;
- jakość gleb;
- warunki i jakość klimatu akustycznego;
- różnorodność biologiczna;
- gospodarka odpadami.

Corocznie zaleca się analizę i ocenę stanu poszczególnych komponentów środowiska obszaru objętego projektem, w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska oraz innych dostępnych wyników pomiarów i obserwacji, które umożliwiłyby dostosowanie potrzeb monitoringu do lokalnych uwarunkowań i ewentualnych problemów.

Wszystkie wyżej wymienione działania i instytucje pozwolą na ocenę skutków realizacji planowanego zagospodarowania oraz umożliwią szybką reakcję na ewentualne negatywne zjawiska zachodzące w środowisku przyrodniczym.

XI. ANALIZA I OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego. Plan ogólny ma zastąpić dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, zatem jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Decyzje WZ będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Dzięki temu rozwiązaniu gminy będą posiadały większy wpływ na rozwój miejscowy zabudowy i jej charakter. Rozwiązanie to ma na celu ograniczyć niekontrolowane rozlewanie się zabudowy. Jego normatywna część dotyczy

najważniejszych ustaleń w zakresie strefowania obszaru gminy oraz ustaleń nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych.

Brak realizacji ustaleń planu nie spowoduje likwidacji istniejącego zainwestowania gminy, może przyczynić się jedynie do jego nieprawidłowego i ograniczonego rozwoju. Skutkować to może chaosem przestrzennym i prowadzić do braku kompleksowych rozwiązań. Sporządzenie planów na podstawie planu ogólnego jest gwarancją zachowania obszarów predestynowanych dla pełnienia funkcji ekologicznych, klimatycznych i rekreacyjnych oraz ekstensywnych form zagospodarowania.

XII. ANALIZA I OCENA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Wychodzi się z założenia, że analizie rozwiązań alternatywnych poddano przede wszystkim te aspekty, które w sposób znaczący mogą wpłynąć niekorzystnie na dalszy rozwój Gminy Ujście.

Ewentualne kolizje projektowanego zagospodarowania ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym w większości przypadków będą lokalne i nieistotne dla funkcjonowania i stanu środowiska rozpatrywanego w skali Gminy Ujście oraz obszarów przyległych. Istnieją jednak projektowane inwestycje, dla których przeprowadzone osobne oceny oddziaływań na środowisko mogą wskazać ich negatywne oddziaływania na przyrodę. Należy wówczas szukać rozwiązań alternatywnych, godzących interes publiczny wynikający z rozwoju gospodarczego Gminy z ochroną środowiska przyrodniczego.

Strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne określone w planie ogólnym wynikają z uwarunkowań rozwoju przestrzennego Gminy Ujście, w tym uwarunkowań środowiskowych Gminy i jej zasobów, oraz uwzględnienia wniosków władz gminy, instytucji oraz mieszkańców.

Należy uznać, że ze względu na uwarunkowania przyrodnicze oraz aktualne zagospodarowanie analizowanego obszaru Gminy Ujście, zaproponowane w projekcie przeznaczenie i zagospodarowanie terenów jest optymalne. Projekt planu ogólnego uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM ORAZ WNIOSKI KOŃCOWE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko dla „Projektu planu ogólnego Gminy Ujście” wraz z załącznikami graficznymi.

Celem Prognozy jest: oszacowanie skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego Gminy Ujście na środowisko przyrodnicze, ocena ich prawidłowości, a także optymalizacji użytkowania zasobów przyrodniczych.

Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt planu ogólnego gminy, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z art. 46 ust. 2 ustawy o oś przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest też wymagane w przypadku projektu zmiany dokumentu, o którym mowa w ust. 1. Organ opracowujący projekt dokumentu,

o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1, oraz projekt zmiany takiego dokumentu, może, po uzgodnieniu z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i art. 58, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli stwierdzi, że realizacja postanowień takiego dokumentu albo jego zmiany nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 oraz w przypadku spełnienia przesłanek wskazanych w art. 48 ust. 1, ust. 3–5 ustawy ooś.

Następnie, organ opracowujący projekt planu ogólnego poddaje go wraz z prognozą opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Organ opracowujący projekt planu ogólnego bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko oraz opinie ww. organów, a także rozpatruje uwagi i wnioski zgłaszane z udziałem społeczeństwa

W przedmiotowym opracowaniu wykorzystano również wymagania aktów prawnych związanych z ochroną środowiska i innych przepisów odrębnych.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej prognozie uzgodniony został, zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹, z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

Główne cele niniejszego opracowania to: (1) scharakteryzowanie obecnego stanu środowiska przyrodniczego i sposobu zagospodarowania terenu gminy; (2) wskazanie negatywnych skutków realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na: poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego; warunki życia i zdrowia ludzi oraz dobra materialne i dobra kultury; (3) prognozowanie zmian omawianego obszaru w przypadku braku realizacji projektu planu ogólnego; (4) analiza projektu planu ogólnego pod kątem spójności z polityką i celami dokumentów strategicznych ustanowionych na szczeblu regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

Z uwagi na liczne powiązania przestrzenno-funkcjonalne prognoza obejmuje obszar całej Gminy Ujście wraz z terenami będącymi w zasięgu potencjalnego oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń ocenianego projektu.

W niniejszej pracy analizie i ocenie poddano projekt planu ogólnego Gminy Ujście wraz z załącznikami graficznymi wykonanymi w skali 1:10 000.

Na podstawie zebranych materiałów oraz wizji terenowej dokonano: analizy komponentów i cech środowiska przyrodniczego, oceny prawidłowości jego funkcjonowania, oceny stanu funkcjonowania oraz charakterystyki dotychczasowego zainwestowania badanego obszaru. Wnioski wynikające z ww. analiz skonfrontowano z ustaleniami projektu planu ogólnego oraz przepisami prawa ochrony środowiska. Podczas prac nad prognozą wykorzystano metodę indukcyjno-opisową, polegającą na łączeniu w całość informacji o środowisku i jego funkcjonowaniu. Zastosowano również metodę porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości.

Pierwsza część prognozy (rozdział II i III) przedstawia położenie i charakterystykę fizjograficzną terenu.

Gmina Ujście to Gmina miejsko-wiejska położona w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pilskim, w odległości ok. 60 km od Poznania. Siedzibą Gminy jest miasto Ujście.

Gmina Ujście według podziału fizyczno-geograficznego Polski Jerzego Kondrackiego i A. Richlinga położona jest w obrębie Niziny Środkowoeuropejskiej, Podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich, w zasięgu Makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, w obrębie Mezoregionów – Kotliny Gorzowskiej i Doliny Środkowej Noteci oraz w zasięgu Makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego, w obrębie Mezoregionu Pojezierza Chodzieskiego.

Gmina miejsko-wiejska Ujście położona jest na skraju Doliny Noteci. Jest to gmina o charakterze rolniczym, handlowo-usługowym oraz przemysłowym. Użytki rolne stanowią nieco ponad 60% jej powierzchni, a tereny leśne niecałe 30%. Gmina od północy graniczy z miastem Piła, od wschodu z gminami Kaczory (pow. Pilecki) i Chodzież (pow. Chodzieski), od południa z gminą Czarnków (pow. Czarnkowsko-trzeciecki), od zachodu z gminą Trzeciecka (pow. Czarnkowsko-trzeciecki).

Gminę tworzy miasto Ujście oraz 16 miejscowości, w tym 8 o statusie sołectwa (Byszyk, Chrostowo, Jabłonowo, Kruszewo, Ługi Ujskie, Mirosław, Nowa Wieś Ujska, Węglewo). Powierzchnia Gminy wynosi w przybliżeniu 12 600 ha (126 km²), co stanowi 9,93% powierzchni powiatu pileckiego. Przez Gminę przebiega droga krajowa nr 11 Kołobrzeg – Poznań – Ostrów Wlkp. – Bytom, droga wojewódzka nr 182 (Międzybóże – Wronki – Piotrowo – Czarnków – Ujście) oraz linia kolejowa nr 374 relacji Piła – Ujście – Mirosław – Goraj. Linia ta jest wykorzystywana do przewozów towarowych na odcinku Piła – Mirosław.

Miasto Ujście leży przy drodze ekspresowej nr 11. Oddalone jest 87 km od Poznania i 10 km od Piły. Stanowi lokalny ośrodek handlowy, usługowy oraz przemysłowy (huta szkła). Zróżnicowanie rzeźby terenu ma wpływ na jej walory turystyczne. Pradolina Noteci w okolicach Ujścia cechuje się wysokiej jakości walorami środowiska związanych z obecnością rozległych i malowniczych łąk, pastwisk i zarośli, jednocześnie ciekawa, dobrze widoczna strefa graniczna między lasami, polami uprawnymi, łąkami i obszarami zabudowanymi.

Gmina Ujście leży w strefie klimatu umiarkowanego, na obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych. Przejściowość ta uwidacznia się głównie zmiennymi stanami pogody, które uwarunkowane są rodzajem napływających mas powietrza. Na omawianym terenie mamy do czynienia z trzema podstawowymi rodzajami mas powietrza: polarnym, arktycznym i zwrotnikowym.

Krajobraz Gminy Ujście jest zróżnicowany. Północną i północno-zachodnią część Gminy obejmuje Dolina Środkowej Noteci. Na jej terenie występuje terasa zalewowa doliny Noteci oraz ujściowy odcinek doliny Gwdy. Jest to teren prawie płaski, dno doliny Noteci mieści się w przedziale 50–45 m nad poziomem morza. Dolina Noteci i Gwdy ograniczona jest od południa terasą nadzalewową. Charakterystycznym elementem morfologicznym i krajobrazowym Gminy Ujście jest strefa krawędziowa. Na wschód od miasta Ujście stanowi ją wysoka na 40 do 45 m skarpa, o dużym nachyleniu gęsto porozcinana licznymi dolinami erozyjnymi (jarami). Na zachód od miasta Ujście występują dwa załomy terenu: pomiędzy doliną Noteci a terasą sandrową o wysokości około 20 m oraz pomiędzy terasą sandrową a wysoczyzną morenową o wysokości około 30 m. Południowa część Gminy położona jest na obszarze Pojezierza Chodzieskiego. Jest to teren wysoczyzny morenowej, dennej urozmaiconej licznymi obniżeniami. Wysoczyzna morenowa jest wyniesiona ponad Dolinę Noteci o około 55–60 m. Najwyższy poziom zajmuje terasa sandrowa. Kulminacje przekraczają tu 100 m nad poziomem morza.

Wschodnia część Gminy Ujście oraz północno-zachodnia (bez lasów) objęta jest strefą chronionego krajobrazu „Dolina Noteci”. Objęcie tego obszaru ochroną ma na celu zachowanie walorów krajobrazu przyrodniczego w stanie naturalnym i wprowadzenie ograniczeń, w tym dotyczących lokalizacji na tym obszarze zabudowy mogącej pogorszyć stan środowiska i zdrowia ludzi i wynikających z ustawy o ochronie przyrody i rozporządzenia Wojewody Wielkopolskiego.

Na terenie Gminy Ujście występuje 6 parków i 17 cmentarzy. Są one bardzo ważnym elementem krajobrazu wsi, szczególnie na obszarze gdzie występuje mało lasów i zadrzewień.

Na terenie Gminy Ujście wyznaczony został Krajobraz Priorytetowy „Dolina Noteci: Osiek nad Notecią – Walkowice” określony w „Audycie Krajobrazowym Województwa Wielkopolskiego”, przyjętym uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego.

Gmina Ujście położona jest na pograniczu dwóch geologicznych jednostek strukturalnych: Wału Pomorsko-Kujawskiego i Niecki Szczecińskiej. Warstwę powierzchniową budują utwory trzeciorzędowe i czwarto rzędowe, plejstoceny i holoceny. W zachodniej części jednostki strukturalnej zwanej Wałem Kujawsko-Pomorskim leży Pradolina Noteci. Pradolina Noteci od zlodowacenia środkowopolskiego była szlakiem odpływu wód z północy. Budowę geologiczną rejonu doliny Noteci i Gwdy przedstawia profil geologiczny studni trzeciorzędowej z ul. Poznańskiej w Pile. W profilach studziennych nawiercono utwory trzeciorzędowe. Występują one na różnych głębokościach od 21,2 m p.p.t. w dolinie Gwdy do 69–72 m p.p.t. na wysoczyźnie, stanowią je piaski drobne, ilaste, ły, pyły i węgiel brunatny. Plejstocen na powierzchni reprezentują piaski rzeczne, głębiej piaski fluwioglacjalne. Na podstawie profili można określić, że płynące doliną Gwdy wody wypływały lodowcowe utwory gliniaste i nagromadziły utwory piaszczyste i żwirowe o grubości kilkudziesięciu metrów. Po glinach lokalnie został bruk z otoczków. Rieczne utwory piaszczysto-żwirowe przykrywają bezpośrednio ły, pyły i piaski drobne z wkładkami węgla brunatnego pochodzenia mioceńskiego. Powierzchniowe utwory powstały w okresie holocenu. Cechuje je duża zmienność osadów, są to głównie piaski z przewagą drobnych i pylastych, a także pyły i namuły organiczne niesione przez wody rzeki Gwdy i Noteci. W lokalnych obniżeniach powstały torfy. Na terasie nadzalewowej występujące na powierzchni piaski drobne i pylaste są przewiane, lekko zwydmione, głębiej przechodzą one w piaski średnie. Osady rzeczne na dnie pradoliny w wielu miejscach są przykryte osadami holocenowymi: namułami organicznymi i torfami. Na wysoczyźnie morenowej występują profile typowe dla plejstocenu, gdzie utwory lodowcowe występują w postaci glin i glin piaszczystych przewarstwione utworami wodnolodowcowymi – piaskami różnoziarnistymi. Na tym obszarze występuje mało utworów holocenowych, przeważnie jest to warstwa gleby do 0,5 m na utworach plejstocenowych. Osady holocenowe większą miąższość mają w obniżeniach terenowych.

Dolina Środkowej Noteci obejmuje północną i północno-zachodnią część Gminy. Znaczną część tego terenu obejmuje terasa zalewowa doliny Noteci oraz ujściowy odcinek doliny Gwdy. Jest to teren prawie płaski, dno doliny Noteci mieści się w przedziale 50–45 m nad poziomem morza. Dolina Noteci i Gwdy ograniczona jest od południa terasą nadzalewową. Charakterystycznym elementem morfologicznym i krajobrazowym Gminy Ujście jest strefa

krawędziowa. Na wschód od miasta Ujście stanowi ją wysoka na 40 do 45 m skarpa, o dużym nachyleniu gęsto porożcinana licznymi dolinami erozyjnymi (jarami). Na zachód od miasta Ujście występują dwa załomy terenu: pomiędzy doliną Noteci a terasą sandrową o wysokości około 20 m oraz pomiędzy terasą sandrową a wysoczyzną morenową o wysokości około 30 m. Południowa część Gminy położona jest na obszarze Pojezierza Chodzieskiego. Jest to teren wysoczyzny morenowej, dennej urozmaiconej licznymi obniżeniami. Wysoczyzna morenowa jest wyniesiona ponad Dolinę Noteci o około 55–60 m. Najwyższy poziom zajmuje terasa sandrowa. Kulminacje przekraczają tu 100 m n.p.m. Teren zlokalizowany w osadzie Bronisławki położony jest na wysokości ok. 96 m n.p.m. Natomiast teren przeznaczony pod dwutorową linię elektromagnetyczną 400 kV Piła Krzewina – Plewiska położony jest na wysokości ok. 90–110 m n.p.m.

Dla m.in. Gminy Ujście został opracowany „Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których te ruchy występują dla Powiatu Pilskiego” oraz mapy z lokalizacją osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla poszczególnych arkuszy.

Pod względem hydrograficznym obszar Gminy położony jest w całości w dorzeczu Odry w regionie wodnym Noteci oraz Warty, w pięciu zlewniach rzecznych:

- „Flinta” – PLRW60001018689 (dawniej „Flinta” – PLRW60001718689);
- „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego” – PLRW6000121887379 (dawniej „Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego” – PLRW600021188739);
- „Noteć od Dopływu spod Sipior do Gwdy” – PLRW60001618859 (dawniej „Noteć od Kcynki do Gwdy” – PLRW60002418859);
- „Kanał Romanowski” – PLRW600009188749 (dawniej „Kanał Romanowski” – PLRW6000018874);
- „Gwda od Piławy do ujścia” – PLRW6000111886999 (dawniej „Gwda od Piławy do ujścia” – PLRW6000201886999).

Na podstawie map zagrożenia powodziowego, ustalono, że na terenie Gminy Ujście, w dolinie rzeki Noteci i Gwdy, występuje:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$);
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$);
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału;
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$);
- obszar narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Gmina Ujście położona jest w zasięgu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): nr 26 (PLGW600026), 34 (PLGW600034), 35 (PLGW600035), 42 (PLGW600042).

Na terenie Gminy Ujście nie zostały ustanowione strefy ochronne dla ujęć wód podziemnych.

Gmina Ujście posiada bardzo zróżnicowane gleby. Różnorodność występujących gleb świadczy o tym, że pokrywę glebową ukształtowały różne procesy glebotwórcze i zróżnicowane stosunki wodne.

Na terenie Gminy Ujście występują złoża, tereny i obszary górnicze. Według Państwowego Instytutu Geologicznego wynika, iż w Gminie znajduje się obecnie pięć złóż kopalin.

Według podziału geobotanicznego Polski (J.M. Matuszkiewicz), Gmina Ujście położona jest w następujących jednostkach geobotanicznej regionalizacji Polski: w Prowincji Morza Bałtyckiego, w Prowincji Środkowoeuropejskiej (A–F), w Podprowincji Środkowoeuropejskiej Właściwej (B–F), w Dziale Brandenbursko-Wielkopolskim (B), w Krainie Notecko-Lubuskiej (B.1.), w Okręgu Borów Noteckich (B.1.2.), w Podokręgu Doliny Noteci „Ujście – Sanok” (B.1.2.f)

Dział Brandenbursko-Wielkopolski na tle innych regionów w Polsce charakteryzuje się specyfiką zbiorowisk grądowych, które należą do zespołu *Galio-Carpinetum*. Zbiorowiskiem charakterystycznym dla tego działu jest zespół acydofilnego lasu dębowego *Calamagrostio-Quercetum*. Na obszarze Działu Brandenbursko-Wielkopolskiego dominują dwa typy krajobrazów roślinnych: krajobraz grądowy, który związany jest głównie z obszarami wysoczyzn morenowych lub równin zastoiskowych z gliniastym lub ilastym podłożem, oraz krajobraz borów i borów mieszanych, zajmujący równiny sandrowe oraz tarasy akumulacji rzecznej, szczególnie w pradolinach, z podłożem piaszczystym.

Dominującym typem krajobrazu roślinnego, charakterystycznego dla ww. krain, są grądy, z dużym udziałem łągów jesionowo-wiązowych i borów mieszanych. Mniej liczny jest krajobraz borów mieszanych i grądów odmiany wielkopolsko-kujawskiej.

Biorąc pod uwagę rzeczywiste fitokompleksy krajobrazowe, analizowany obszar należy do krajobrazu rolniczego.

Dla obszaru Gminy brak specjalistycznego opracowania faunistycznego. W wyniku gospodarki rolnej wiele z gatunków rodzimych ograniczyło tu swój zakres występowania, a w ich miejsce pojawiły się nowe wprowadzone bądź przypadkowo przywleczone przez człowieka.

Gmina Ujście posiada wiele wartościowych zabytków. Należą do nich obiekty i obszary objęte rejestrem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz objęte ewidencją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i ochroną na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obszary najcenniejsze pod względem przyrodniczym i krajobrazowym objęte zostały formą ochrony przyrody w postaci obszarów Natura 2000. Są to Obszary Specjalnej Ochrony: „Nadnoteckie Łęgi” (PLB300003), „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (PLB300001), „Puszcza nad Gwdą” (PLB300012) oraz Specjalne Obszary Ochrony: „Dolina Noteci” (PLH300004), „Ostoja Pilska” (PLH300045). Ponadto na terenie Gminy położony jest Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Noteci”. Do innych cennych obiektów przyrodniczych objętych ochroną zaliczyć można Pomniki Przyrody.

Na terenie Gminy Ujście znajdują się:

- Korytarz Ekologiczny „Lasy Nadnoteckie” – GKPN-16;

- Korytarz Ekologiczny „Dolina Noteci” – GKPN-17;
- Korytarz Ekologiczny „Puszcza Drawska – Bory Krajeńskie” – GKPN-25A;
- Korytarz Ekologiczny „Lasy Krajeńskie” – GKPN-24C.

W kolejnej części (rozdział IV) dokonano oceny stanu poszczególnych elementów składających się na świat fizyczny Gminy Ujście. Opisano elementy przyrodnicze ożywione (szata roślinna, świat zwierzęcy), a także elementy nieożywione (klimat, rzeźbę terenu, stosunki wodne i in.). W tym samym rozdziale dokonano wyszczególnienia szczególnie ważnych i koniecznych do zachowania elementów przyrodniczych i kulturowych. Podano podstawę prawną, na podstawie której odbywa się ochrona tych elementów.

Według najnowszej rocznej oceny jakości powietrza *pod kątem ochrony zdrowia* za rok 2024 strefa wielkopolska cechuje się dość dobrą jakością powietrza. Dla większości substancji mierzonych wyniki były w normie – stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych. Jedynie w przypadku poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 zostały przekroczone poziomy dopuszczalne.

Według najnowszej rocznej oceny jakości powietrza *pod kątem ochrony roślin* za rok 2024 strefa wielkopolska cechuje się dobrą jakością powietrza. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2024 roku dla dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż na jakość powietrza na omawianym terenie ma wpływ sposób zabudowy terenu i pora roku. W gęściej zabudowanych miejscach dochodzi do słabszej wymiany mas powietrza i kumulowania się zanieczyszczeń. Jakość powietrza pogarsza się w miesiącach zimowych, w sezonie grzewczym, gdzie oprócz niewielkiej emisji ze źródeł komunikacyjnych występuje emisja ze źródeł spalania paliw, szczególnie stałych. Na obszarze objętym opracowaniem panują dobre warunki dla cyrkulacji powietrza (otwarte przestrzenie, brak znaczących barier); brak jest również dużych zakładów przemysłowych powodujących znaczną emisję zorganizowaną, stąd jakość powietrza jest dość dobra.

Na obszarze Gminy Ujście głównymi źródłami emisji hałasu są:

- szlaki komunikacyjne (droga krajowa nr 11, droga wojewódzka nr 182, drogi powiatowe, drogi gminne, linia kolejowa nr 374);
- obiekty produkcyjne, usługowe stanowiące zagrożenie o charakterze lokalnym;
- wolnostojące, nie posiadające zabezpieczeń akustycznych maszyny i urządzenia, w przypadku, których emisja hałasu ma znaczenie lokalne;
- maszyny rolnicze, szczególnie podczas prac polowych na otwartych przestrzeniach;
- źródła hałasu związane z turystyką i rekreacją.

Zagrożenie hałasem z ww. wymienionych źródeł ma charakter lokalny i obejmuje swym zasięgiem jedynie obszary sąsiadujące z obiektem będącym źródłem emisji hałasu.

Biorąc powyższe pod uwagę, głównymi obszarami zagrożonymi nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego są tereny w pobliżu drogi krajowej nr 11, po której porusza się ponadprzeciętna liczba pojazdów i przy której stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości krótkookresowego wskaźnika poziomu hałasu w porze dnia i nocy.

Do podstawowych przekształceń powierzchni gruntu na obszarze opracowania należą:

- geomechaniczne zniszczenia powierzchni terenu typowe dla terenów zabudowy, przejawiające się przede wszystkim w przekształceniach przypowierzchniowej warstwy litosfery, a w szczególności wykopy i nasypy, związane z posadowieniem budynków, lokalizacją infrastruktury technicznej itp.;
- przekształcenia związane z infrastrukturą komunikacyjną, w tym nasypy i wykopy;
- przekształcenia związane z systemem melioracyjnym;
- przekształcenia właściwości fizykochemicznych gleb związane z zabiegami agrotechnicznymi na terenach użytkowanych rolniczo.

Na omawianym obszarze spotykana jest degeneracja zespołu roślinnego oraz degeneracja roślinności. W wyniku tej pierwszej dokonane są przekształcenia struktury wewnętrznej i składu florystycznego fitocenoz konkretnych zespołów leśnych. Do form degeneracji zespołów leśnych na obszarze Gminy należą: fruticetyzacja, neofityzacja oraz pinetyzacja.

Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu. Powyższe cele środowiskowe są zgodne z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, zatwierdzonym na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 16 listopada 2022 r.

Miasto i gmina zasilane są w energię liniami SN 15 kV z GPZ Czarnków i GPZ Piła. Na terenie gminy Ujście usytuowana jest linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Piła Krzewina – Chodzież – Wągrowiec. Pas terenu wzdłuż ww. linii winien być wyłączony z zabudowy budynkami.

Przez teren gminy przebiega także fragment elektroenergetycznej linii 220 kV relacji Plewiska – Piła Krzewina. Wzdłuż tej linii należy nadal uwzględniać ograniczenia w użytkowaniu terenu o szerokości 70 m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach).

Na terenie miasta była zlokalizowana centrala automatyczna obsługująca miasto i wsie. W ostatnich latach nastąpił szybki rozwój telekomunikacji. Na terenie Huty Szkła w Ujściu zostały zainstalowane stacje telefonii cyfrowej. Wieża telefonii cyfrowej została wybudowana w Kruszewie.

Niestety GIOŚ RWMS w Poznaniu nie przeprowadzał pomiarów wartości pól elektromagnetycznych w Gminie Ujście.

Konieczna jest ochrona przed polami elektromagnetycznymi, polegająca na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm lub co najmniej na tych poziomach. Ochrona musi opierać się na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Następnie (rozdział V) przedstawiono zawartość planu ogólnego, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami.

Plan ogólny to dokument planistyczny, który ma ułatwić realizację skutecznej polityki przestrzennej. Stanowić ma akt prawa miejscowego zastępujący studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Ustalenia zawarte w Planie ogólnym mają stanowić podstawę dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Z ustaleniami nowego dokumentu będą musiały być zgodne także tzw. decyzje o warunkach zabudowy, czy decyzje lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Decyzje o warunkach zabudowy będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Plan ogólny zawiera ustalenia dotyczące funkcji terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi dokumenty te muszą zachowywać zgodność. Dodatkowo w planie ogólnym możliwe jest wyznaczenie obszarów zabudowy śródmiejskiej, dla których mogą być formułowane szczególne zasady zagospodarowania dotyczące m.in. minimalnej powierzchni biologicznie czynnej czy odległości między budynkami określone w przepisach wydanych na podstawie ustawy prawo budowlane. Plan ogólny może także zawierać regulacje dotyczące standardów dostępności infrastruktury społecznej.

Rada Miejska w Ujściu dnia 27 marca 2024 r. podjęła uchwałę Nr XLIX/360/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Ujście.

Przedmiotem uchwały jest przystąpienie do sporządzenia planu ogólnego Gminy Ujście, który zgodnie z art 13a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obejmuje cały obszar Gminy. Zapisy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw nakładają na rady gminy obowiązek sporządzenia planu ogólnego do końca 2025 r. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, który zastąpi obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które utraci moc z chwilą uchwalenia planu ogólnego. Ustalenia planu ogólnego, będą wiążące przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przy ustalaniu warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W oparciu o uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zostało wyznaczonych 12 stref planistycznych, tj.:

- 1) SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- 2) SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- 3) SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- 4) SU – strefa usługowa;
- 5) SP – strefa gospodarcza;
- 6) SR – strefa produkcji rolniczej;
- 7) SI – strefa infrastrukturalna;
- 8) SN – strefa zieleni i rekreacji;
- 9) SC – strefa cmentarzy;
- 10) SG – strefa górnictwa;
- 11) SO – strefa otwarta;
- 12) SK – strefa komunikacyjna.

Szczególne znaczenie przy podziale Gminy Ujście na strefy miała istniejąca struktura funkcjonalno-przestrzenna oraz kierunki rozwoju określone Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku oraz Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025–2034.

Projekt planu ogólnego jest zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025–2034. Cele strategiczne i operacyjne wg tego dokumentu to:

- I. Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego
 1. Funkcjonalna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców Gminy Ujście,

2. Aktywna ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu w Gminie Ujście,
3. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy Ujście;
- II. Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej
 1. Rozwój gospodarczy Gminy Ujście oparty na lokalnych zasobach,
 2. Rozwój oferty turystycznej Gminy Ujście;
- III. Wysoka jakość usług społecznych odpowiadająca na potrzeby wszystkich mieszkańców
 1. Nowoczesne i bezpieczne placówki edukacyjne zapewniające wysoki poziom edukacji oraz wsparcia dzieci i młodzieży w Gminie Ujście,
 2. Rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy Ujście,
 3. Wysokiej jakości usługi publiczne odpowiadające potrzebom mieszkańców Gminy Ujście.

W kolejnych rozdziałach (rozdział VI) oceniono, jak realizacja planów zawartych w projekcie planu ogólnego będzie wpływała na środowisko przyrodnicze. Oceny dokonano dla każdego elementu środowiska przyrodniczego z osobna (np. dla powietrza, wód, krajobrazu) oraz dla całości. Oceniono również oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi.

W wyniku analizy uznano, że:

- 1) nie przewiduje się pogorszenia jakości atmosfery i topoklimatu;
- 2) dla obszarów wymagających komfortu akustycznego nie przewiduje się przekroczeń norm hałasu (zachowanie komfortu akustycznego w miejscach tego wymagających powinno być osiągnięte w oparciu o przepisy odrębne);
- 3) nie przewiduje się znaczącego pogorszenia jakości i ilości wód powierzchniowych i podziemnych;
- 4) nie przewiduje się pogorszenia jakości zasobów glebowych;
- 5) realizacja ustaleń analizowanego projektu planu ogólnego nie powinna w sposób znaczący wpływać negatywnie na stan populacji przedstawicieli lokalnej fauny ani na różnorodność biotyczną regionu;
- 6) nie przewiduje się oddziaływań realnych i znaczących na cele ochrony, dla których powołano formy ochrony przyrody oraz na spójność i integralność sieci Natura 2000;
- 7) realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie będzie miała znaczącego wpływu na krajobraz oraz będzie zgodna z Europejską Konwencją Krajobrazową;
- 8) nie przewiduje się przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;
- 9) realizacja projektu planu ogólnego nie powinna powodować istotnych oddziaływań, powodujących przekroczenie standardów jakości środowiska, wpływających negatywnie na zdrowie i życie ludzi;
- 10) ustalenia planu ogólnego będą prowadzić do zapewnienia pełnej ochrony obszarów dziedzictwa kulturowego na omawianym terenie i nie wskazuje się na przewidywane oddziaływania negatywne na zabytki;
- 11) nie przewiduje się oddziaływań na zasoby naturalne;
- 12) nie wykazuje się transgenicznego oddziaływania na środowisko;
- 13) biorąc pod uwagę zasięg i skalę projektowanych stref planistycznych należy zauważyć, że nie przewiduje się istotnych skutków dla środowiska, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenów.

W rozdziale VII dokonano oceny realizacji celów ochrony środowiska w projekcie planu ogólnego zawartych w przepisach prawnych oraz strategiach krajowych oraz międzynarodowych. Analiza wykazała, że oceniany projekt realizuje założenia kluczowe dla ochrony środowiska.

W rozdziale VIII przedstawiono istniejące problemy ochrony środowiska widoczne na obszarze opracowania.

Opracowywany dokument odnosi się do obszaru miejscowo zurbanizowanego, gdzie dokonano już przekształcenia środowiska. Do istniejących i potencjalnych problemów ochrony środowiska w Gminie Ujście należą przede wszystkim:

- 1) presja przestrzeni (oddziaływanie na krajobraz, przekształconych w wyniku działalności człowieka);
- 2) występowanie charakterystycznych dla terenów zabudowanych gleb antropogenicznych;
- 3) obecność terenów użytkowanych rolniczo. Związane z nimi zagrożenia m.in. niewłaściwa gospodarka nawozowa, zanieczyszczenie pochodzenia rolniczego wód podziemnych i powierzchniowych, zaburzenie profilu glebowego, zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, oddziaływanie na krajobraz;
- 4) wzrost emisji substancji (emisje z systemów grzewczych, z ciągów komunikacyjnych, wzrost produkcji odpadów w sąsiedztwie terenu opracowania);
- 5) uciążliwości związane z ruchem na ulicach, przede wszystkim klimatu akustycznego, zwiększone zanieczyszczenia powietrza i gleb w bezpośrednim sąsiedztwie dróg (w tym wpływ zanieczyszczeń z nawierzchni z wodami opadowymi i roztopowymi, zwiększone zasolenie gleb w okresie zimowym);
- 6) wzrost emisji hałasu (związanego z bytowaniem ogólnym ludzi oraz pojazdami mechanicznymi i innymi urządzeniami/maszynami);
- 7) niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej (obecność zbiorników bezodpływowych, zaopatrzenie w ciepło z indywidualnych źródeł ogrzewania);
- 8) zagrożeniem dla zwierząt jest zajmowanie ich przestrzeni życiowej przeznaczenie terenów pod uprawę rolną oraz przez zabudowę, natomiast zagrożeniem dla flory są postępujące procesy urbanizacji.

Oceniono jak realizacja projektu planu ogólnego wpłynie na owe problemy, które mogą się ujawnić, a które zostać naprawione. Ogólnie wskazano, że większość problemów posiada rozwiązanie, które są i będą wdrażane w życie.

W rozdziale IX przedstawiono w ogólny sposób podstawowe działania, których realizacja ma chronić środowisko przyrodnicze i ludzi przed ewentualnymi negatywnymi skutkami ubocznymi powstałymi w wyniku wprowadzenia w życie zapisów projektu planu ogólnego.

Za istotne dla ochrony środowiska uznaje się następujące rozwiązania projektu planu ogólnego:

- ograniczenie zajęcia terenu;
- objęcie obszarów szczególnego powodzia przeważającej mierze strefą otwartą oraz ograniczenie wyznaczenia stref, w obrębie których dopuszczono tereny inwestycyjne, jedynie do obszarów istniejącej zabudowy oraz zasięgu obowiązujących dokumentów planistycznych;

- objęcie strefą górnictwa udokumentowanych złóż kopalin, terenów górniczych oraz obszarów górniczych, a także terenów przeznaczonych pod eksploatację w obowiązujących dokumentach planistycznych;
- uwzględnienie lokalizacji przedmiotów ochronny obszarów Natura 2000 oraz działań ochronnych wyznaczonych w ustanowionych planach zadań ochronnych;
- określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

W rozdziale X z kolei przedstawiono przykładowy sposób oceny realizacji zapisów projektu planu ogólnego wraz z zasadnością jego ewentualnej aktualizacji w przyszłości.

Obowiązek przedstawienia w prognozie oddziaływania na środowisko propozycji dotyczących przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego oraz częstotliwości jego przeprowadzania został określony w art. 51 ust. 2 lit. c ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 55 ust. 5 przytoczonej wyżej ustawy, organ opracowujący projekt, czyli Burmistrz Miasta Ujście, zobowiązany jest prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego projektu.

Burmistrz Miasta Ujście jest zobowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać np. na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska (powietrza, wód, gleb i in.) w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska (ocena stanu poszczególnych komponentów musi odnosić się do obszaru objętego planem ogólnym), w ramach monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze objętym projektem lub, w ramach indywidualnych zamówień, na kontroli i ocenie zgodności wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną z ustaleniami przyjętego projektu.

W celu realizacji zadań wynikających z Państwowego Monitoringu Środowiska zaleca się m.in. wykonywanie badań wskaźników charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska, prowadzenie obserwacji elementów przyrodniczych, gromadzenie i analizę wyników badań i obserwacji, pozyskiwanie informacji o presjach na elementy środowiska, ocenę stanu i trendów zmian jakości poszczególnych elementów środowiska, wskazanie obszarów z przekroczeniami standardów jakości środowiska, wykonywanie analiz przyczynowo-skutkowych oraz opracowywanie zestawień i raportów, a także ich udostępnianie.

Ocenie na obszarze opracowania powinny podlegać:

- jakość powietrza i stanu sanitarnego;
- jakość wód podziemnych;
- jakość wód powierzchniowych;
- jakość gleb;
- warunki i jakość klimatu akustycznego;
- różnorodność biologiczna;
- gospodarka odpadami.

Corocznie zaleca się analizę i ocenę stanu poszczególnych komponentów środowiska obszaru objętego projektem, w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska oraz innych dostępnych wyników pomiarów i obserwacji, które umożliwiłyby dostosowanie potrzeb monitoringu do lokalnych uwarunkowań i ewentualnych problemów.

Wszystkie wyżej wymienione działania i instytucje pozwolą na ocenę skutków realizacji planowanego zagospodarowania oraz umożliwią szybką reakcję na ewentualne negatywne zjawiska zachodzące w środowisku przyrodniczym.

W kolejnym rozdziale (XI) zestawiono wady i zalety, które ujawniłyby się na obszarze Gminy Ujście w przypadku nieuchwalenia projektu planu ogólnego. Okazało się, że więcej byłoby wad w wyniku odstępstwa od uchwalenia projektu planu ogólnego. Brak realizacji ustaleń planu nie spowoduje likwidacji istniejącego zainwestowania gminy, może przyczynić się jedynie do jego nieprawidłowego i ograniczonego rozwoju. Skutkować to może chaosem przestrzennym i prowadzić do braku kompleksowych rozwiązań. Sporządzenie planów na podstawie planu ogólnego jest gwarancją zachowania obszarów predestynowanych dla pełnienia funkcji ekologicznych, klimatycznych i rekreacyjnych oraz ekstensywnych form zagospodarowania.

W rozdziale XII pokuszono się o analizę rozwiązań alternatywnych.

Wychodzi się z założenia, że analizie rozwiązań alternatywnych poddano przede wszystkim te aspekty, które w sposób znaczący mogą wpłynąć niekorzystnie na dalszy rozwój Gminy Ujście.

Ewentualne kolizje projektowanego zagospodarowania ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym w większości przypadków będą lokalne i nieistotne dla funkcjonowania i stanu środowiska rozpatrywanego w skali Gminy Ujście oraz obszarów przyległych. Istnieją jednak projektowane inwestycje, dla których przeprowadzone osobne oceny oddziaływań na środowisko mogą wskazać ich negatywne oddziaływania na przyrodę. Należy wówczas szukać rozwiązań alternatywnych, godzących interes publiczny wynikający z rozwoju gospodarczego Gminy z ochroną środowiska przyrodniczego.

Strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne określone w planie ogólnym wynikają z uwarunkowań rozwoju przestrzennego Gminy Ujście, w tym uwarunkowań środowiskowych Gminy i jej zasobów, oraz uwzględnienia wniosków władz gminy, instytucji oraz mieszkańców.

Należy uznać, że ze względu na uwarunkowania przyrodnicze oraz aktualne zagospodarowanie analizowanego obszaru Gminy Ujście, zaproponowane w projekcie przeznaczenie i zagospodarowanie terenów jest optymalne. Projekt planu ogólnego uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

XIV. OŚWIADCZENIE AUTORA O POPRAWNOŚCI PROGNOZY

Poznań, dnia 16 października 2025 r.

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 1 lit. f. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.), spełniam wymagania zawarte w art. 74a ust. 2 pkt 1 lit. d wyżej wymienionej ustawy, uprawniające mnie do sporządzania prognoz oddziaływania na środowisko, raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

mgr inż. Monika Płóciennik